

नोबेल पुरस्कार जोडिल्ली कादंबरी

म्हातारो आनी दर्या

इंग्लीश: अर्नेस्ट हेमींग्वे

कोंकणी: जे.वी.कारलो



आशावादी प्रकाशन



आशावादी प्रकाशनाचें डिजिटल पुस्तक

म्हातारो आनी दर्या

१९५४ इस्वेंत नोबेल पुरस्कार जोडिल्ली कादंबरी

इंग्लीश: अर्नेस्ट हेमिंग्वे

कोंकणी: जे. वी. कारलो

MHATARO ani DOREA – *English novella written by Ernest Hemingway translated in Konkani by Gerald William Carlo, transliterated in Devnagari by Valley Quadros and digitally published by Ashawadi Prakashan.*

(C) ASHAWADI PRAKASHAN

First Edition: 2023

Copy/Playrights: Translator

Copies: NA

Layout: Enigma, Goa

Pages: 74

Price: Rs.100

Email: ashawadi@gmail.com

WhatsApp: +91 7021967880

आशावादी प्रकाशनाची पुस्तकां

यदाहं जीवमी, अहमाशंसे (जीव आसतासर भरवसतां)

आशावादी प्रकाशन



२००२

आशावादी (वल्ली क्वाड्रस)

२००३

च्यार मुखां (वल्ली क्वाड्रस)

जिविता सोभाण (जोरजी पीत आयकोळ)

खिळो (वल्ली क्वाड्रस)

२००४

कटपुतळी (वल्ली क्वाड्रस)

कयद्याच्यो कविता (एच्चेम)

व्हळू व्हळू व्हाळ व्हाळ्या (आंडन्यू डी'कुन्हा)

२००५

विंचणार चिंताप आनी भगणां (जेम्मा पडील)

सतां आनी खतां (वल्ली क्वाड्रस)

सरगावयली मांय (रोनालड ओलिवेरा)

कंगाल आनी ताची कुक्केहळ्ळी (वल्ली क्वाड्रस)

मोतियां आनी तारां (वेवेगळे कवी)

कवितापाठ - १ (वल्ली क्वाड्रस)

२००६

पाटीं गांवाक (वल्ली क्वाड्रस)

बामुणांचें चेडूं (एच्चेम)

दरभारांतली पिरगोण (वल्ली क्वाड्रस)

दरयाक उदाक (वल्ली क्वाड्रस)

सागोराच्या वाटेच्यो झरी (वेवेगळे कवी)

२००७

आडोसांतलीं फुलां (आसटीन प्रभू)

आटव्या रंगाचो धोणू (मेलवीन जे. वास)

शिंपडलेली मोतियां (वल्ली क्वाड्रस)

मुखां पाटलीं रुपां (अनील पेनाल)

मोळबावयलीं स्वपणां (वल्ली क्वाड्रस)

कुल्कुलो (सिज्येस ताकोडे)

तितेरंत पितुरां (वेवेगळे कवी)

काळोळ नातल्लो गांव (वल्ली क्वाड्रस)

२००८

म्होंव आनी मूस (मेलवीन पिंटो नीरुडे)

२०१७

बंध (वल्ली क्वाड्रस)

अपवित्र संबंध (वाल्टर लस्रादो)

सरगावयली मांय (रोनालड ओलिवेरा)

बजार (कानडी लिपी: वल्ली क्वाड्रस)

मुगदनातलीं गितां (वल्ली क्वाड्रस)

मोनी बोब (जोन सुटिकोप्प)

मुखामुखी (वल्ली क्वाड्रस)

२०१८

बजार (नागरी लिपी: वल्ली क्वाड्रस)

पाटीं परतल्लीं ल्हारां (वाल्टर लस्रादो)

तान (प्रसन्न निड्डोडी)

बायील बम्मुणू (वसुधा प्रभू)
 सुक्ती भरती (वल्ली क्वाड्रस)
 पडबिंब (रीटा आल्मुकर्क)
 काळजा उडी (रोशुबाबा, बारकूर)
 चाबूक आनी हेर कथा (रोनी मोंतेरो)
 परनो रूक आनी तरनी वाल (एवरी पांगळा)
 शिमटी आनी हेर कथा (स्टेनरो अजेकार)

२०१९

कंगाल कुक्केहळ्ळी मत्तू कतेगळू (वल्ली
 क्वाड्रस)
 एक नवो संसार (माचेतन कापुचीन)

२०२०

नवी दिशा (मोनिका डे'सा मथायस)
 फांत्यापाराचें सपण (वाल्टर नंदळिके)
 कोंबो आनी झूज (स्टीफन पिंटो)

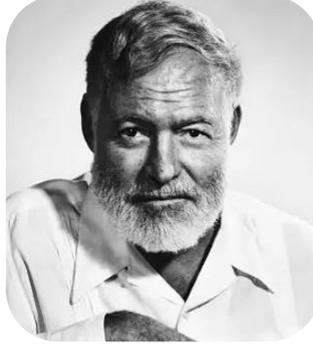
२०२२

पडसाद (वल्ली क्वाड्रस)

२०२३

आटवो सूर (सलोमी मियापदव)
 पानांच फुलां जाताना (मोनिका डेसा)
 दानियेल आनी एस्तेर राणी (कन्नड लिपी:
 मा. दो. रोनाल्ड सेरावो)
 दानियेल आनी एस्तेर राणी (नागरी)

अरनेस्ट हेमिंग्वे



अरनेस्ट हेमिंग्वे अमेरिकाचा इलिनोयस प्रांताचा ओक पारकांत जल्माल्लो. हैसकूलांत शिकोन आस्तानांच ताणे इसकोलाचा म्यागजीनार बरवंक सुरू केल्लें.

ताचें शिकाप काभार जाल्लेंच हेमिंग्वे, १९१७-त 'कान्सास स्टी स्टार' म्हळ्ळेल्या पत्राक वरधेगार जावन सेरवालो. म्हाझजा वेळीं तो, अंबुलेन्स चालक जावन सैनाक भरती जालो. झजा थळार तो तीवर थरान घायेलो. झजा नंतर परत्यान पत्रगारिका शेताकच पाटीं आयलो तरी उपरांत पूरण काळ सृजनशीळ बरवपाक लागलो. ताच्यो 'दी सन आल्सो रैसस' 'पियेस्ता' 'पोर वूम दी बेल्ल टोल्स' 'मेन विदौट विमेन' 'ए फेर वेल टू आरम्स' कादंबरी थावन ताका अंतराष्ट्रीय मान्यता लाबली.

हेमिंग्वेक मासळी पागचा विशीं विशेस आसत आसुल्ली. आनी, १९५४-त ताचा फ्रँज टन्ख कफ्र गफ्र व्ण्ज दज मटवी कादंबरी प्रकट जाल्लीच ताका नोबेल प्रशस्ती लाबली.

हेमिंग्वे १९६१-त अंतरलो.

जे. वी. कारलो



जे. वी. कारलो नांवार कोंकणी आनी कन्नड भासेंनी तर्जण वाव्रांत नांव वेल्लो जेराल्ड विलियम कारलो १७ दसेंबर १९५२ इस्वेंत सकलेश्पुर गांवांत जल्मलो. बि.ए. पद्वेचें शिकप जोड्लल्या हाणें इंग्लिश, कन्नड आनी कोंकणी भासेंनी कादंबरी, नीळकथा आनी मोटव्यो कथा अशें अडेय्शिं कथेंचें तर्जण केलां. हांतुं दोन पुस्तकां रुपार छप्ल्यांत. 'गांधिचें पर्जळीक फुडार्पण' पुस्तकाक कर्नाटक कोंकणी साहित्य अकाडेमिचो 'उत्तीम पुस्तक' पुरस्कार लाभलां.

प्रमुख तर्जण वाव्रः

अपहरण (मोटव्यो कथा तर्जण) – कर्नाटक कोंकणी साहित्य अकाडेमी
 प्रथम बुक्स हांच्या Story weaver १६ डिजिटल & प्रिंट कन्नड पुस्तकां
 टोम सोयाराची साहसां (मार्क ट्वेन्) – राक्णो
 डेविल्स एडवोकेट (मोरीस वेस्ट) – मित्र
 लिपयिल्लें दिवें (पाव्लो कुवेल्लो) – राक्णो
 मातारो आनी दर्या (अर्नेस्ट हेमिंग्वे) – वीज
 दन्याराचें आमाल (क्याथरीन आन्न पोर्टर) – राक्णो
 पत्र (सामसेंट म्हाम) – राक्णो
 तिरस्कार (सामसेंट म्हाम) – राक्णो
 सुक्णें पिंज्यांत ना (सुजान्न ग्लास्पेल) – राक्णो
 सयनयड मोहनाची कराळ कथा (अनिर्बान भट्टाचार्य) – दिवो
 चव्तो राय (हेन्नी व्यान डैक) – दिवो

म्हातारो आनी दर्या

(म्हातारो आनी दर्या, कसल्या कश्ट अन्वारां मधेंय सलवण मांदिनास्तां परिस्थितेंक तशें पृकृतिचेर सवाल उडवन उटोन रांवचा म्हनशाचा स्पिरिता विशीं उज्वाड फांकायता तशें संभ्रमता. हेमिंगवे चें कडक निरूपण तशें सांकेतिकता म्हातारो मोगोर सांतियागोचें व्यक्तित्व गूंडायेन उग्तें करता मात्र न्हय संसार भर वाचप्यांक मंत्र मुग्ध करता.)

दर्या मधें म्हातारो, ताचा होड्यार, एक्सुरोच मासळी धरचा वावरांत ध्यानस्त जाल्लो. ताचा गरियेक मासळी लागानास्ताना आजीक भर्ती आयशीं आनी चार दीस जाल्ले. सुर्विल्या चाळीस दिसां पऱ्यांत ताचे संगी एकलो भूरगो आसुल्लो. ताचा गरियेक मासळी लागानातली पळेवन चेरक्याचा व्हडिलांनी म्हातारो 'सलावो' व पन्वती व एक शनी धरललो म्हणोन चेरक्याक दूसऱ्या एका मोगोराचा होड्यार चडयिल्लो. दूसऱ्या होड्यार चडलेल्या पयल्या हफत्यांतच ताणीं तीन जैत मासळी धरल्ल्यो! म्हातारो पन्वती म्हणोन खचीत जाल्लें. तरी, कित्याक गी चेरक्याक म्हातारयाचेर विशेस अभिमान. हरयेका दिसा सांजेर म्हातारयान रित्या हातांनी पाटीं येवचे पळेवन चेरक्याक खूब दूक भगतालें. म्हातारयाचें होडें तडियेक पावल्लेंच, चेरको कोवोळ्ळेल्ल्यो गरिये दोरियो, मासळी वोडचें कोकें, भालो तशें शिडें रेवडायलेल्लो कांबो भायर हाडुंक म्हातारयाक कुमक करतालो. म्हातारयाचा होड्याचें शिडें मस्तू परने जाल्लें. दोन-तीन जाग्यानीं गोंवा पिटाचा पोत्यांचो व्हडलो पात्तो लावन, पळेवंक, कायाम पन्वतेचा बावट्या बरीं दिस्तालें.

म्हातारो जिवान शीरपुटो आसोन लाचार दिस्तालो. गोमटेचा पाटल्या कुशीन पडलेल्ल्यो गूंड मिरियो भायर उटोन दिस्ताल्यो. दर्या वयल्या वोताची दाव पाटीं मारून ताचीं गाल्पुटां केन्सर लागलेले बरीं रूंदायेक भाजून गेल्लीं. जडायेच्यो मासळी गरिये दोरियेर वोडून, वोडून ताचे तळ हात दाड्डेवन गेल्ले. पूण हीं सगळीं खतां, घायांची माव आरविलीं न्हय! बोव परनीं. म्हातारयाचे तीक्ष्ण दोळे सोडल्यार ऊरलेल्ली कूड बोव परनी दिस्ताली. तरी, दर्या रंगाचा ताचा दोळ्यानीं सलवण मांदून घेतल्ली निशानी बिल्कूल दिसानातली. ते उमेदीन भरोन अजून खुशालीत दिस्ताले.

ताणी दोगांयनी मेळोन होडें उदका थावन तडियेक वोडन हाडलें.

सांतियागो, हांव परतून तुजे संगी येवंक आशेतां. आतां आमचा घरची परिस्थिती मस्तू सुधारल्या. चेरक्यान म्हातारयाक उद्देसून म्हळें. ताका म्हातारयानंच गरी घालुंक शिकयिल्लें.

ना, ना! तूं बरया नसीबगाराचा होड्यार आसाय पुता. थेंच राव. म्हातारयान जाप दिली.

हाचे पयलेंय तुका आयशीं आनी सात दिसां परयांत मासळी लागोंक नातली! उडास आसा? उपरांत तीन हप्ते आमकां सदांनीत व्हड व्हड मासळ्यो लागल्ल्यो. चेरक्यान ताका उगडास केलो.

व्हय, व्हय. हांव जणा. म्हजेर दुबावोन तूं सोडन गेलाय म्हणोन हांव सांग्तेत ना.

हांव दाकटो ने सांतियागो? बाबान सांगल्लें अयकाजे पडलें.

म्हाका कळता पुता. म्हाका बेजार ना.

ताका तुजेर पात्येणी ना.

व्हड ना. म्हाका आसा. तुका आसा! पुरो.

म्हाका खंडीत आसा. सांतियागो. तुका एक बियर घेवन दीव? नंतर आमीं तुजो सामान घरा व्हरयां. जायत गी?

बरें पुता. कित्याक नोजो? म्हातारो म्हणालो.

ते बंद्रांतल्या गडगांत येवन बसले. सबार तरनाट्या मोगोरांनीं म्हातारयाक हलकून दाग दीवंक सुरू केलें तरी म्हातारो बिल्कूल रागार जालो ना. प्रायेस्त मोगोर ताचे'ळीन भीरमतेन पळेलागले. विषयांतर करून ताणी ताचे लागीं वृत्तेक संबंधीत उदका लोट, ताणी गरी देंवयिल्ली गूंडाय, थोड्या दिसां थावन फावो जाल्ल्या बरया हव्या विश्यांत उलयलागले. त्या दिसाचा जयतेवंत मोगोरांनीं वोडून हाडलेल्ल्यो मोलाधीक मरलीन मासळ्यो एदोळच उभेंच चीरून दोन रुकांचा पोळियांचेर निदायिल्ल्यो. ते, बरफाच्यो लोरियो येवन मासळेंक हवानांतल्या मासळे बाजारांक सागसुंक राकोन आसुल्ले. ताटे धरल्ल्यानीं खारिचा दूसऱ्या पोंता वयल्या ताट्यांचा फेकटरीक वेल्लें. थें तांची कात निकळावन पीत, काळीज इत्यादी विंगड करून मास बारीक चिरून मिटाक घाल्ताले.

व्हारें ताच्या फेकटरी थावन हेवशीन व्हाळताना वारया संगी बूरशी घाण यी बंद्रा कुशीक व्हाळताली तशेंच गडगा भितेर यी. पूण आज फेकटरी कुशिलें वारें निश्चल आसुल्लें.

हातांत बियेरिचो ग्लास घेवन म्हातारो आपल्याच चिंत्नानीं बुडोन गेल्लो.

सांतियागो? चेरक्यान उलो मारलो.

हां? म्हातारो गडबडोन सनीन जालो.

तुका फाल्यां गरियेक गुंतुंक तारले घेवन येंव गी ताणे विचारलें.

गरज ना. तूं वच पुता. बेस बोल खेळ. हांवच घेवन येतां. तुंवे म्हाका बियेर काणघेवन दिलीय! आतां जाल्यार तूं एकलो खरो दादलो जालोय म्हण्येत!

तुजे सांगाता पयले पावटीं होड्यार चडल्लों केदाळा म्हण सांगशिगी?

तूं पांच वरसांचो आस्ताना! म्हाका आतांय बरो उडास आसा! त्याच दिसा मोरतोय कोण्णा. हांवे मासळेक चिक्के वेगिंच वयर वोडल्लें, आनी ताणे होड्याक चडुणे पिटोच करन सोडल्लें. उडास येतागी?

व्हय, व्हय! तो शिमटेंत अशें बिजावन मारतालोगी होड्याची बसकाच पिटो जावन गेली. ताणे शिमटेंत बिजांवचो अवाज, तुंवे ताका तोणक्यान बडंवचो अवाज. तुंवे म्हाका होड्याचा मुकल्या पोंताक उडयिल्लोय! हांव बिजोन गेल्ल्या त्या गरियेचा दोरिये कोवोळनेंत पडल्लों. सगळें होडें उदकांत बुडता म्हणचा बाशेन हाल्तालें. तरी, म्हजेर शिंपडलेल्ल्या मासळेचा रगताचो स्वाधीक परमळ.

हें सगळें तुका उडास आसागी!?. ना, हांवेंच मधें केदनांय सांगल्लें?

तुजे सांगाता होड्याक चडल्ल्या दिसा थावन आज परयांत म्हाका सकड उडास आसा.

म्हातारो, वोतांत करपल्ले ताचे दोळे अशीर करन चेरक्याकच पळेवन रावलो. त्या दोळ्यानीं चेरक्याचेर मोग तशें अभिमान निशेतालो.

एकादवेळा तूं म्हजो पूत जाल्लोय तर. म्हातारयान लांब श्वास सोडलो. पूण तूं न्हय. त्या वयल्यान तूं आतां अदृश्टवंताचा होड्यार चडलाय!

सांतियागो, हांव, गरयेक गुंतुंक तुका तारले हाडूं गी?

म्हजे, आयचेच तशेंच ऊरल्यात ने पुता? हांवे ते मीटा उदकांत घालन तशेंच सांभाळ्ळ्यात.

फाल्यांक हांव ताजा चार तारले घेवन येतां सांतियागो.

एक च पुरो रे चेरक्या. ताचो आत्म विश्वास आनिकी सुडसुडीत आसुल्लो. वारयाचो व्हाळो अंदाज करताना तो आनिकी चडोन आसुल्लो. आयचें वारें पळेताना फाल्यांचो दीस म्हाका अदृश्ट हाडतोलो म्हणोन भग्ता.

दोन. चेरको म्हणालो.

जायत. दोन तर दोन. चोरुंक पुणी नांयमू?.

चोरतों मू! पूण हांवे हे मोलाक घेतल्यात!

बोव बरें चेरक्या! उदकाचो व्हाळ पळेताना फाल्यां म्हजा अदृश्टाचो दीस म्हण भगता.

फाल्यां तूं खंय वेताय? चेरक्यान आतुरायेन विचारलें.

फाल्यां चिक्के पयस वचुंक चिंतलां. वारें दिशा बदल्ले पयलें पाटीं येवंक जांवचे ना. देकून, दीस उज्वाडचे भितेरच भायर सरुंक चिंतलां. म्हातारो म्हणालो.

हांव म्हजा धन्याकी तुजा पाटल्यान वेचे बरीं करुंक पळेतां. तुजा गरियेक खैं व्हड मासळी लागल्यार आमिय तुजा कुमकेक येव्येत. चेरक्याचे दोळे परजळुंक लागले.

पूण तुजा होड्याचो धनी दरयांत पयस गेल्लो हांवे एदोळ पळेवंक ना.

तें न्हय. पूण ताचा दिश्टीक पडानातलें म्हाका दिस्ता! म्हळ्यार मासळेंचा बोंटेर आसचीं सुकणीं. हांव ताका डोलफिनां पाटल्यान लागोंक प्रयतन करतां. (डोलफिनां मोगोरांक मासळी आसचो जागो दाकायल्यार, सुकणीं डोलफिनांक दाकायतात!)

तुजा नव्या धन्याची दीश्ट तितली पाड जाल्यागी?

चडुणे तो कूरडोच म्हण्येत!

विचित्रच सै! दीश्ट तितली पाड जावंक तो केदिंच दरया कास्वांचा बोंटेक गेल्लो न्हय. कास्वां बोट दोळ्यांक पाड म्हणतात. तरी,.. !?.

पूण तूं वरसान वरसां कास्वा बोंटेक गेल्लोय म्हण सांगतालोय. तरी, तुजी दीश्ट बरी आसा?

म्हजें सोड. हांव एकलो विचित्र म्हातारो!

तुजा गरियेक व्हडली मासळी लागलीच म्हण चिंत्यां. तिका आटापुंक तुजें त्राण पावता म्हण चिंतायगी सांतियागो?

खंडीत! त्राणच सरवस न्हय. दुस्रे उपाव यी आसात!

आमीं आतां भायर सरयां. चेरको म्हणालो. तुज्यो साहेती घरा पावयलेंच हांव जाळ घेवन तारले पागून हाडतां. ताणीं होड्या वयल्यो साहेती सकयल देंवयल्यो. सांतियागोक आपल्यो साहेती कोणंच चोरचेनांत म्हणोन पाव्येणी आसुल्ली तरी बेषटेंच कित्याक कोणायक तेंतेसांवाक कारण जांवचें म्हणोन ताणे पडदो रेवडायलेल्लें शिडें खांदार चडयलें. चेरक्यान गरियेचा दोरयेंची रूका पेट मात्यार चडवन ऊरलेल्यो साहेती, म्हळ्यार कोकें आसचो तोणको आनी भाली दाव्या हातीं घेतली. मासळेक मारचो तोणको, गरियेक गुंतचा खाणांचे रुकडा पेटूल मात्र होड्याचेरच सोडलें.

ताणीं म्हातारयाचा गुडसुला तेवशीन मेटां काडलीं आनी उगत्या दारांतून ते भितेर सरले. म्हातारयान पडदो रेवडायलेल्लें शिडें वोणतीक लागोन धवरलें आनी चेकर्यान उरलेल्यो साहेती शिड्याचा मूळांत धवरल्यो. शिड्या खांबो चडुणे म्हातारयाचा कूडा तितलोच लांब आसुल्लो. म्हातारयाचें गुडसूल विणलेल्या ताळव्याचा मोडलांनी बांधल्लें. थें एक खटलें, एक मेज आनी एक कदेल आसुल्लें. मात्ये धरणेचा एका कोनश्यार इंगळ्यांची रांदोण आसुल्ली.

कुसकूट इडें नासलेले बरीं विणलेल्या मोडलां वयर थापलेल्या मात्येचा वोणदिचेर रंगाळ जेजुचा पवित्र काळजाचें पितूर उमकाळोन आसुल्लें तर, बगलेक कोबरेचा (क्यूबांतलें एक पून शेत) सायबिणिचें पायनेल उमकाळायल्लें. ह्यो रेलिको केदनांगी ताचा बायलेन चिडकायिल्ल्यो. थेंच बगलेन ताचा बायलेचियी एक पोटेट यी आसुल्ली. ती पळेताना म्हातारया थें आदले उडास जिवे जावन जिवा भितेर उदास्पण चरतालें देकून ताणे ती थेंची काडून ताचें नवें शर्ट शीरकायिल्ल्या पाटल्या शेलफार धवरल्ली.

जेवंक कितें आसा? चेकर्यान विचारलें.

एक मोडकी शीत आनी मासळे कडी आसा. तूंय ज्हेवतायगी?

नाका, हांव घरा वेतां. रांदणीक उजो करुंगी?

नाका, मागीर करतां. निमाणे शेळें शीत ज्हेवल्यारयी ज्हेवलों जाळ वरुंगी?

खंडीत. चेकर्याक, म्हातारयान जाळ हाचे'धिंच विकलां म्हळळें कळीत आसलें तरी हरयेक पावटीं ते हो नाटक खेळताले! तशेंच म्हातारयाचा मोडकेंत शीतयी ना आनी कुंडल्यांत मासळे कडी यी ना म्हणोन यी चेको जणा'स्तो.

आयशीं आनी पांच अदृश्टाचो संखो. फाल्यां म्हजा गरयेक, नितळ केल्या'प्रांती हजार पौडां तुकची मासळी शिको'चांत कांयच दुबाव ना! कितें म्हणताय? म्हातारयाचे दोळे पर्जळताले.

हांव (कोणाचें पुणी) जाळ घेवन तारले धरन हाडतां. तूं हांगाच सांजेचें वोट तापवन दारार बसोन आस. चेको म्हणालो.

तूं वचोन ये. म्हजे लागीं काल्चें पत्र आसा. बेसबोलाची खबार कितें पळेतेत आस्तां.

'काल्चें पत्र' यी म्हातारयाचो नाटक न्हयमू? चेकर्याचा वोंठार हासो उदेल्यो. पूण म्हातारो गजडे पंदा उस्तून पत्र भायर हाडन आयलो.

हें म्हाका काल पेरिकोन दिल्लें. गडंगांत. तो म्हणालो.

हांव तारले पागुंक वेतां. ऐसांत धवरन येतां. फाल्यां साकाळीं वांटून घेव्यां.
हांव पार्टी आयिल्लोंच म्हाका यी बेसबोला विश्यांत सांग.

यांकीस खंडीत हारचे नांत.

म्हाका क्लीवलेंडाचा इंडियन्सांचेंच भ्यें.

पुता, यांकीसांचेर पात्येण धवर. तांचा पंगडांत महान खेळगाडी डिम्याजियो आसा.

डेट्रोयटाचे टैगरस आनी क्लीवलेंडाचे इंडियन्स हांचेंच म्हाका चड भ्यें
तूं चिक्के सांभाळ. सिन्सिनाटिचे रेडस आनी चिकागोचा वैट स्याक्स हांका
यी तुवे भियेजे पडतलें!

तूं पूरतें वाचून हांव पार्टी आयिल्लेंच सांग. चेर्को म्हणालो.

आयशीं आनी पांच अंक्यांनी अकेर जांवची लोटी टिकेट घेतल्यार कशें
म्हणताय? फाल्यां म्हजो पांचायशांवा दीस!

जायत. पूण सत्तायशीं तुजो सर्वकालीक दाखलो ने?

तोच अंको दुस्रे पावटीं घडोंक साध्य ना. त्या नंबराची लोटी टिकेट पळेतायगी
पुता?

त्या लागोन अडेज डोल्लरां कोणा लागीं मागचीं?

म्हाका दोन डोल्लरां रीण घेवंक कश्ट नांत!

म्हाका यी नांत. तरी म्हाका रीण मागोंक नाका. सुर्वेर रीण. उपरांत भीक!

सांतियागो, उडास धवर. आतां सप्टेंबर मयनो. कितें तरी ऊब पांगूर.

सप्टेंबर, व्हड, व्हड मासळी लागचो मयनो. मेयांत कोणी मासळी धरीत!

हांव तारले पागुंक वेतां. चेर्को चल्लो.

चेर्को पार्टी पताताना, सूज्यो दन्यांत बुडोन जाल्लो. म्हातारो कदेलारच बसोन
नीदल्लो. चेक्यांन गजडे वयली फवजी कांबोळ हाडून म्हातारयाचा बावळ्यां
वयर रेवडायली. ते बावळे पळेवंक असकत दिस्ताले तरी घटमूट आसुल्ले.
तशीच ती अशीर गोमटी. तो मुकार बाग्वोन निदोन आसलेल्या वगता ताचा
तोंडार मिरियो दिसानातल्यो. ताचा खोमिसा वयर यी शिड्याचा पडद्या बरिंच
सबार वेवेगळ्या रंगाचे पात्ते मारल्ले. वोताक तांचो रंग माज्वोन गेल्लो. दोळे
निदेन धांपून आसुल्ले वर्वीं ताचा तोंडार बिल्कूल जीव दिसानातलो.

म्हातारो वाचून आसलेलें पत्र ताचा उसक्यारच पडोन आसलें. ताचे वयर
ताचो हात पडोन आसुल्ल्यान तें वारयाक उबोन वचोंक नातलें. ताचे पांय रिते
आसुल्ले. ताका थेंच सोडन चेर्को चल्लो. तो पार्टी येताना, म्हातारो आनिकी
निदोन आसलो.

सांतियागो, ऊट! चेक्यांन म्हातारयाचा दोंपराक धरन हालयलें.
 म्हातारयाक जाग जाली. ताणे दोळे उगते केले. तो सवकास सनीन जालो
 आनी ताचा तोंडार हासो उदेल्यो.
 का'लें हाडलेंय पुता? ताणे विचारलें.
 ज्हेवाण. चेको म्हणालो. ऊट, आमीं ज्हेव्यां.
 म्हाका भूक ना
 ऊट, ऊट! जेव. खाली पोटार मासळी धरुंक जायना!
 म्हातारयान पत्र दोडून कांबोळ घडी करुंक सुरू केली.
 कांबोळ तशीच आसोंदी. काडिनाका. हांव जीवंत आस्तां वरेग तूं भुकेन
 मासळी धरुंक वेचो नांय!
 जेवंक का'लें हाडलांय पुता?
 उकडलेल्ले गुले आनी शीत, बाजल्लीं केळीं आनी इल्लो सूप.
 चेक्यांन दोन अयदानांची भुती बांधून हाडल्ली. कुलेरां, गापां, सुरी पेपरांत
 गुटलावन ताणे बोल्सांत धवरल्ली.
 इतलें सकड तुका कोणे दिलें पुता? म्हातारयान विचारलें. ताचो ताळो भरल्लो.
 'टेरेस' रेसटुरेंटाचा मार्टिनान.
 उडासान ताचो उपकार भावुडजे.
 हांवे भावुडला. पत्यांन तुंवे भावुडची गर्ज ना.
 ताका हांव फाल्यां व्हडल्या मासळेचो पोटा कुशिलोच कुडको दितां.
 हाचे'धिय ताणे आमका ज्हेवाण दिलां, ने?
 ताणे आमकां मस्तू पावटीं ज्हेवाण दिलां. चेक्यांन उडास केलो.
 तर ताका आमीं मासळेचा पोटा कुशिल्या कुडक्या वरनी कितें पुणी विशेस
 दीजे. आमचेर ताची दया विशेस.
 मार्टिनान दोन बियेर यी दिल्यात!
 म्हाका केनांतली बियेर म्हळ्यार भारी! म्हातारयाचे दोळे पर्जळ्ळे.
 तें व्हयमू. पूण बोतली दिल्यात. खाली बोतली पाटीं दीवंक आसात.
 व्हड ना. बोतली तर बोतली.
 जेवंक सुरू करयांगी? तूं तयार जाता पन्यांत म्हाका भुती उगती करुंक नाका
 आसलें.
 हांव तयार. न्हांवचेंच तडव जालो
 म्हातारो केदना न्हालोगाय? चेको चिंतुंक पडलो. उदकाची नल्ली सुमार
 पयस आसुल्ली! 'हांवे ताका उदाक भरन धवरिजे आसलें.' तो चुर्चूरलो.

तशेंच नितळ तुवालो, साबू. छे! कशें विस्रोन गेलों. हिंव लागोन आयलां. म्हातारयाक एक नवें खोमीस, एक जेकेट, दुस्री एक दाट कांबळ, एक जोडी मोचे हाडन दीजे. ताची चिंत्ना धांवतालीं.

सूप बरो आसा! म्हातारो शिफारस उलयलागलो.

म्हाका तूं आतां बेसबोला विश्यांत सांग.

तेंच. हांवे सांगल्ले बरीं अमेरिकन लीगांत यांकीस जिकले. ताचा ताळ्यांत संतोस निशेतालो.

'पूण ते आज हरवाले! चेरक्यान म्हळें.

व्हड ना. हांवे सांगोंक्यांवे? डिम्याजियो तसलो खेळगाडी दुस्रो ना. ताचे तितले पयस बोल मारतोलो कोणंच ना म्हणतां हांव!

डिम्याजियो 'टेरेस' रेसटुरेंटाक येतालो. तुका उडास आसागी?

नास्ताना कितें? ताका म्हजे सांगाता होड्यार व्हरुंक म्हाका मस्तू आशा आसुल्ली. पूण ताचे लागीं उलवंक पाटीं सरतालों. 'तूं अपयरे' म्हण तुका सांगल्यार, तूं म्हजे वरनी चड लजेतालोय!

व्हय. आतां चिंतां. अपयिल्लें तर येतो कोण्णा! कसलो अवकास चुकवन घेतलो ने?

ताचो बापूय यी मासळी पागतालो म्हळ्ळें हांवे आयकालां. बहुशः तो यी आमचे बरिंच दुबळ्या कुटमांतलो जायजे. अपयल्यार खंडीत येतो.

म्हातारो दोळे धांपून खंय गी पावलो. थोड्या वेळा नंतर,

हांव तुजे प्रायेचो आस्ताना आफ्रिकाक वेचा तावारा काम करून आसुल्लों. सांजेचें धऱ्या तड्येर सिंवां भंवोन आसुल्लीं हांवे पळेल्यांत. तो म्हणालो.

हूं. तुंवे ह्या पयलें सांगलांय.

आमीं आफ्रिका विश्यांत उलव्यांगी बेसबोला विश्यांत?

बेसबोला विश्यांत.

ते मस्तू वेळ बेसबोलाचा म्हान खेळगाड्यां विश्यांत उलयले. निमाणे चेर्को म्हणालो:

पूण, मासळी पागतेल्यां पयकी तूं श्रेश्ट!

म्हजे वरनी ऊंच साधन केल्ले सबार आसात. म्हातारो म्हणालो.

हांव मांदतां. ह्या पयकी थोडे महान यी म्हण्येत. तरी तूं, सांतियागो, सगळ्यां वरनी विभिन्न! विशेस आनी श्रेश्ट!! ताचा दोळ्यांनी अभिमान भरोन तोवतालो!

देव बरें करूं. तुंवे सांगचे आयकोंक मस्तू बरें जाता. आमकां परभाव करचे तसली मासळी फूड करुंक मेळची ना म्हणोन पात्येतां,

तुंवे सांगचे बरिंच तुजें त्राण आनिकी ऊरलां तर, तुजेर जयत व्हरची मासळीच ना म्हण्येत.

म्हजें त्राण पयलेंचे बरिंच आसा म्हणोन हांव सांगिना. त्राणूंच सर्व न्हय. हांव सबार उपाव जणा. त्या वयर, मानसीक अर्गाटपणा वयर हांव खूब पात्येतां.

बरें तर. तुंवे आतां निदोंक वेचें बरें. साकाळीं वेगीं उटताय तर बरी नीद जायजे. हांव ह्यो वस्तू पूरा टेरेसाक पावीत करुंक वेतां.

देव बरी रात दीव. साकाळीं उटयतां.

तूं म्हजें अलरां वोच! चेरको म्हणालो.

म्हजी प्रायच म्हजें अलरां! म्हातारे कित्या लागोन वेगीं उटतात मनोली? दीस लांबवंक म्हणताय?

हांव नेणा. इतलेंच जणां की चेर्के वेळ करन निदोंक वेतात आनी तडव करन उटतात. आतां तूं निदे. इतलें सांगोन चेर्को चल्लो.

थें उज्वाड नातलो. ते काळोकांतच जेवल्ले. म्हातारयान इजार निकळवन दोडलें आनी मात्या पंदाक धवरन खटल्यार आड पडलो आनी कांबोळ मात्याभर वोडली.

थोड्याच वेळान ताका गाढ नीद पडली आनी सदांचे परीं तो आफ्रिकाचीं सपणां सपणेवंक लागलो. हर रातीं ताका हिंच सपणां पडतालीं. तो आफ्रिकांतल्या धऱ्या तडीर आस्तालो. ती लांबायेची धऱ्या तड इतली दवी आसोन वोताक उजळताली की दोळे सोडुंक कश्ट मारताले. पयस मात्ये रंगाचे पर्वत मोळबाक तेंकून आसल्ले. साकाळींचे मन उल्लासीत करचें धऱ्याचें वारें व्हाळोंक लागताना ताका जाग जाताली. तेदना तो उटोन नेस्तालो आनी चेर्क्याक उटवंक भायर सरतालो. त्या दीस रातीं वारयाचो पर्मळ वेगिंच आयलो म्हणोन म्हातारयाक सपणांतच सुस्तालें देकून तो उटानास्तां सपणेवन्च गेलो. पयस धरयां मधें उटोन रावल्ले धवेच कुट्टे ताका स्पश्ट दिस्ताले. तेदनांच ताका वेवेगेळे बंद्र दोळ्यां मुकार पाशार जावंक लागले आनीक चड करन क्यानरी कूदऱ्यांचे म्हारोग.

ताका वादाळांची जांव, बायलांची, मासळेंचीं, झगड्यांची, कसल्याय घडितांचीं, त्राण परिक्षाचीं व ताचाच बायलेचिंय सपणां पडानातलीं. ताचीं सपणां फकत दूसऱ्या दूसऱ्या गांवचीं, धऱ्या तड्योचीं तशें तड्येर भंवचा सिंवांची जावनासलीं. सांजेचा मसक उज्वाडांत सिंवां, माज्रा पिलां बरीं खेळ खेळतालीं आनी तें तो पळेवन अपणाकच विस्रोन वेतालो. तो, तांचो, चेर्क्या तितलोच मोग कर्तालो. तो केदिंच चेर्क्याक सपणेनातलो. अपशेंच ताका जाग जाली.

दार उग्तें आसुल्लें. भायर अगसार चंद्रेम दिस्तालो. तो इजार शिर्कावन भायर वचोन मुतोंक रावलो आनी चेर्क्याक उटवंक म्हणोन रसत्यार देंवलो. साकाळिंचा थंडियेक तो आंकुडलागलो. हें तात्कालीक म्हण तो जणा'स्तो. होडें तांडुंक सुरू केल्लेंच सर्व सार्कें जातेलें.

चेर्क्याचा घरचा दाराक खीळ शिर्कावंक नातली. तो हळू दार लोटून रित्या पांयानीं, अवाज करिनास्तां भितेर गेलो. चेर्को मुकल्या सालांतल्या खटल्यार निदोन आसचो माज्वोन वेचा चंद्रैमाचा मसक उज्वाडांत दिस्तालें. ताणे वोळू चेर्क्याचो पाय धरन उकल्लो आनी चेर्क्याक जाग जाली. ताणे घुंवोन म्हातारयाक चोयलें आनी उटोन बसलो. बगलेन आसलेल्या कदेलार दोडून धवरलेल्लें चल्लण विंचून खटल्यार बसोन शिर्कायलागलो.

म्हातारो भायर गेलो आनी चेर्को ताचो पाटलाव करन आयलो. तो आनिकी निदेन पिकोन आसोन दोळे गषटितालो. म्हातारयान मोवाळायेंन आपलो हात ताचा भुजांचेर रेवडायलो.

म्हाका माफ कर पुता. तो म्हणालो.

हेक. विसर. हांव आनिकी भुर्गो न्हय!

ते दोगी म्हातारयाचा गुडसुला कुशीक चलोंक लागले. रसत्यार एदोळच दुस्रे मोगोर तांतांच्यो साहेती घेवन धऱ्या कुशीक चलोंक लागल्ले.

म्हातारयाचा गुडसुलाक पावल्लेंच सांतियागोन शिडें घेतल्यार चेर्क्यान ऊरलेल्यो साहेती घेतल्यो.

कोफी पियेतायगी? चेर्क्यान विचारलें.

पयलें हें सक्रड होड्यार चडयां. म्हातारयान म्हळें.

मोगोरांकच म्हणोन साकाळीं फुडेंच उग्तें आसचा होटेलांत ते हून हून कोफी पियेले.

रातीं नीद पडलिगी? चेर्क्यान जांबाय काडित्त विचारलें. ताची नीद पूरती जावंक नातली.

बरी नीद पडली पुता मनोलीन! आज म्हाका कितें पुणी विशेस घडतेलें म्हळ्ळो भर्वासो आसा.

म्हाकायी चेरक्यान म्हळें.

हांव तुजे तशें म्हजे तारले आनी गरिये किडी घेवन येतां. म्हजो धनी ताच्यो साहेती तोच व्हावोन हाडता. दूसऱ्यांनी हाडचें ताका बरें लागाना!

तूं पांच वर्सांचो आसल्ल्या वेळारच हांव तुका म्हजें वोजें व्हावोवंक दितालों.

हांव जणा. हांव अतां आयलों. आन्येक कोफी पिये. म्हाका अंगा उदार दितात. तो गरियेचे मासळी धवरलेल्ल्या ऐस घराक गेलो. म्हातारो हाळवायेन कोफी पियेवंक लागलो. आज सगळो दीस तीच गत म्हणोन तो जणा'स्तो. देकून ताण इनकार केली ना. मस्तू तेंपा थावन ताणे खांवचें मस्तू उणे केल्लें. तो धन्याक वेताना भुती व्हरिनातलो. होड्यार एक बोतल उदाक धवरून आस्तालो आनी सगळो दीस तांतुंच तो काडतालो. चेरको रित्या पांयांनीं चल्लो.

चेर्को तारले आनी गरियेची मासळी एका पत्रांत गुटलावन घेवन पाटीं आयिल्लो. ताणी होड्या कुशीक मेटां काडलीं. पांया पंदले रेंवे फातोर कुचुल्यो केल्ले बरीं अनुभव दिताले. ताणी दोगांयनी मेळोन होडें उदकाक देंवयलें. चेरक्यान म्हातारयाक बरें मागोन हातांत जैताची निशानी केली.

आनिकी काळोक आसुल्लो. म्हातारयान शिडें शीरकावन होडें तयार केलें आनी तांडून वरन धन्याक रिगलो. ताचे बरिंच दुस्रीं होडिंय धरयाक देंवल्लीं. होडीं भायर सरताना कोण पुणी अपरूब उलयताले सोडल्यार, जल्लें बुडंवचो अवाज एक सोडल्यार दुस्रो सव्थ आयकानातलो. चंद्रेम गुड्याचा पाटल्यान आसुल्लो जाल्ल्यान अवाज सोडल्यार होडीं ताका दिसलीं नांत.

बंद्राचा मुखा भायर पडल्लेंच सव्थ वेवेगळ्या कुशिक अदृश्ट सोदून वेताले. म्हातारयान आयचा दिसा बोंव पयस वचोंक निर्धार केल्लो. ताणे वेवेगीं बंद्रांतल्या घाणीक पाट करून फांत्याफराचा धन्याचा ताजा पर्मळाक नाका फुडां उरवन होड्याक तांडून मुकार वेलें. तो मुकार गेल्ले बरीं ताका लांबायकी गेरो वोडल्ले बरीं उजळचें धन्या कस्ताळ दिसोंक लागलें. तेवशीन वेचे मोगोर त्या जाग्याक 'भयानक बांय' म्हणोन वळकाताले. तो जागो सातशीं आळां गूड आसा म्हणोन पात्येताले. थेंचा सुळियेक लागोन वेवेगळ्या जातिच्यो मासळी वस्ती करून आसल्यो. गांलबीं तशें वेवेगळी गरिये मासळी. रतिचें खंयगी गूड बिळां थावन 'डासांची (दम्बज) रास वयर चडोन येताली आनी हांका भोखावंक नांव नातल्यो व्हड मासळ्यो खंय थावन गी जमो जाताल्यो.

फांते सरोन साकाळ उदेवन येते आसा म्हणोन म्हातारयाक भगुंक लागलें. होडें मुकार तांडून वेल्ले बरिंच ताका काळोकांत उबचा मासळेनीं उदका थावन वयर सरचो कुडकुडो अवाज आयकोंक लागलो. नंतर त्या मासळेनीं उबोंक लागताना तांचा स्थीर पाकाट्यानीं उटयिल्लो गुजगुजो अवाज सादोंक लागलो. धरयांत उबचा मासळेंक तो आपले आप्त मित्र म्हणोन वळकातालो. ताका धन्या सुकण्यांचेर अनुकंप आसुल्लो. व्हड आनी लुटकार सुकणीं कशेंय पोट भरतालीं. पूण, धाकट्या आनी असकत सुकण्यांक शिकारी लागोंक तितलें

सलीस नातलें. हीं सुकणीं केदना पळेल्यारी बोंटेचा भंवडेरच आस्तालीं. देवान एदेश्या ल्हान तशेंच इतल्या नाजूक सुकण्यांक असल्या क्रूर धऱ्यांत खाण सोदून भंवचे बरीं कित्याक रचलांगाय म्हण चिंतून म्हातारो अज्याप पावतालो. दर्या मोगाळी तशें मायपासी जावनासले बरिंच, अवचीत, एकाच्छाणे आपलो उचांबोळी रागिश्ट क्रूर अवतार दाकवन अशें वयर चडतालो की बोंटे लागोन उदकाक उडी मारचीं हीं असकत सुकणीं उदकाग्रास जातालीं. दऱ्यो कितलो दयाळ, सुंदर गी, तशेंच क्रूर कसाप्पी, कुरूपी यी जातालो. स्पेयनाचो लोक धऱ्याचा मोगार पडताना ताका 'लमार' याने स्त्रीयेक सर करन अपयतालो. वायट उलयताना यी लोक धऱ्याक स्त्रीयेक सर करनूच उलयतालो! पूण आतांचे तर्नाटे मोगोर धऱ्याक 'एलमार' याने 'दादलो' म्हणोन अपयताले. हे तर्नाटे आधुनीक मोटर बोट तशें मासळी धरुंक नव्यो नव्यो साहेती वापारताले. ताच्यांचा लिवराक व पींताक बरें मोल मेळोंक सुरू जाल्ले थावन पारंपरीक मासळी धरचा विधानां थावन ते विमूक जाल्ले. तांका दऱ्यो म्हळ्यार दादल्या बरीं एक प्रबल प्रतिस्पर्धी. ताचेर जीक पायजे तर निर्दयेन, एका दुस्माना बरीं ताचेर संघर्श करिजाय म्हणोन ते पात्येल्ले. पूण म्हातारो, दऱ्यो एक स्त्री च म्हणोन पात्येल्लो. ती थोडे पावटीं धाराळ. थोडे पावटीं अंग सुराती. थोडे पावटीं ती उचांबोळ जाताली. दया दाक्षिणेविनः सत्यानास करताली. तें स्त्रीयेचें सैब. कांयच करुंक जायना! अशें म्हातारो चिंतालो.

तो कसलेच त्रास नास्तां होडें चलवन आसलो. केदना केदना उटचा प्रवाहाक सोडल्यार धरयो ज्ञांत आनी निश्चल आसलो. प्रवाह आसले कडे म्हातारयाक चड काम नातलें. होड्याक चलवचें अरवास काम धरयोच करतालो. उज्वाड दिसोंक सुरू जाताना, दरया भितेर, तो, ह्या वगता येवजिल्ल्याकी चड पयस पावुल्लो.

हाचे आधीं ताणे एक हफ्तो 'भयानक बांय'त गरी उडवन खर्चिल्लो. कांयच प्रयोजन जावंक नातलें. आज ताणे 'बोनिटो' आनी 'अलबाकोर' मासळेंचो (टूना तसल्या जातिची धाकटी मासळी) हिंड भंवोन आसचा जाग्यार गरी उडवंक चिंतलें. एक व्हडली मासळी लागल्यारयी लागली, सांगोंक जायना.

सार्को उज्वाड जांवचे पयलेंच ताणे गरयेक शिकांवची मासळी काडन गरयेंक गुंतली आनी उडयली. एक गरी चाळीस मूंड गुंडायेक देंवली, दुस्री पावुणशें, तिस्री शेंभर आनी चवती एक्षें पंचीस. मुकेल गरये मासळे भंवती, गरी दिसानातले बरीं ताणे तारल्यांक खोवायिल्लें. गरी तारल्यांचा दोळ्यांतून गुंतलेल्ले वर्वीं गरये मासळे भंवती तारल्यांचो झेलो गुंतलेले बरीं दिस्तालो.

ताचा गरियेक लागोंक आसचा मासळेक मिलावाचें गरिये कोकें बिल्कूल दिसानातलें.

चेकर्यान ताका गरियेक दोन टूना मासळ्यो दिल्ल्यो तो ताणे चड गूंडायेक देंवयिल्ल्या गरियेंक शिकारयिल्ल्यो. दूसऱ्या दोन गरियेंक ताणे आदल्या दिसाच्योच पूण ताजा आसुल्ल्यो 'ब्लू रनर' (अटलांटीक सागोरांतल्यो निळश्यापाचव्या रंगाच्यो.) आनी 'येल्लो जाक' (हळदुव्या रंगाची) मासळ्यो वापारल्ल्यो. तारल्यांची मूर व्हड मासळेंक लागीं वोडताली. एका पेन्सिले तेदी मोटी गरिये दोरी एका पाचव्या रूका फांट्याक रेवडावन आस्ताली. गरियेक मासळेन चाबल्ले कूडले रूकाचो फांटो उदकांत बुडोन हिशारो दितालो. हरयेक गरिये दोरियेची लांबाय दोनशीं आनी चाळीस मुंडां आसोन गर्ज पडल्यार अतिरिक्त दोरी लागवची सुविधा आसुल्ली. एकादवेळा खंचेय मासळेन तिनशीं मुंडां गुंडायेक वोडन व्हेल्यारी म्हातारयाक भयें नातलें.

म्हातारयान गरियें वयली दीश्ट बिल्कूल काडिनास्तां होडें नि हाळवायेन तांडून मुकार वेलें. उज्वाड पासारोन येतालो. खंचेय घड्यो सूऱ्यो दिश्टीक पडचार आसुल्लो. थोड्याच वेळा नंतर उदेंती दिगंता थावन सूऱ्यो उदेवंक लागलो. म्हातारयाक आतां दुस्रीं होडीं दिसोंक लागलीं. तीं सुमार पाटीं आसुल्लीं. सूऱ्यो वयर चडोन आयिल्ले बरिंच वोताची तीक्ष्णतायी चडोन आयली. थऱ्यो शांत, समत आसुल्लो, ताचेर पडलेलो उज्वाड पाटीं मारून म्हातारयाचा दोळ्यांक दणसुंक लागलो. तरी, म्हातारयाचे दोळे गरियेचा दोरियेंचेरच आसुल्ले.

म्हातारयान आपल्या इतल्या वर्सांचा अनभोगाचा आधारान हर गरी, बरेंच चिंतून, सागोराचा त्या काळक्या अंधकारांत भंवोन आसचा मासळेक आकरसुंक इतल्याच गुंडायेक देंवयिल्ली. दूसऱ्या मोगोरांक असली निखरता नातुल्ली. गुंडाये भितेरल्या उदकाचा व्हाळाचो अंदाज करिनास्तां शेंभर मूंड म्हणोन देंवयिल्ली तांची गरी साट मुंडा गुंडायेक देंवोन आस्ताली.

म्हातारयाक तांत्रिक परिणता आसुल्ली तरी हेवशिल्या दिसांनी कित्याकी अदृश्टान ताका सांगात दीवंक नातलो. कोण जणा? आज आपणाचा नसीबाचो दीस जांवकी पुरो, ताणे चिंतलें. हर दीस नवो दीस. जाण्वाय नास्तां फकत अदृश्टाक राकोन बसचें व्यर्थ म्हळ्ळें तो जणासलो. पूण नसीब उदेताना तयार रांवची बुद्वंत्काय.

सूरयो आतां अस्तमते कुशीक मालवाल्लो. उदेंती कुशीक तो सलीसायेन, दोळे हुल्पानातले बरीं पळेवंक सकालो. ताचा दिश्टेक आतां फकत तीन होडीं दिस्तालीं. तिंवी बोव पाटीं, दऱ्या किनारेचा आस-पास.

जीणभर, साकाळिंचे वयर चडोन येवंचा सूऱ्यान ताचा दोळ्यांचेर आक्रमण केल्लें. तरी ताची दीश्ट भिगडोंक नातली. दोळे धांपिनास्ताना तो ह्या प्रायेरयी उदका वयल्यान मारचा वोताक पळेवंक सकालो. सांजेचा वोताकयी असलीच सकत आस्ताली तरी साकाळिंचा वोताची तीवृता अधीक.

य्या वगता ताची दीश्ट चिक्रे फुडें घुंवडी मारून आसचा 'झजारी म्हनीस' (man-of-war) सुकण्याचेर पडली. ताका वळकोंक कश्ट जाले नांत. झजारी सुकणें. ताचे रूंद काळे पाकाटे ताची स्थिरता सांभाळून आसुल्ले. तो एकाच्छाणे सकयल देंवलो. एका कुशीक मालवोन घुंवडी काडुंक लागलो.

'तो कसल्याचागी पाटीक लागला!' म्हणोन म्हातारयान अंदाज केलो.

ताणे होडें वळ तांडून मुकार, सुकणे घुंवडी मारचे तेवशीन वेलें. ताणे अम्सोर केलो ना. सवकासायेन गरियांची परीक्षा केली. त्यो ताणे येवजिल्ला जाग्यारच आसुल्ल्यो. सुकणे पत्यान वयर चडोन घुंवडी मारुंक लागलें. ताचे पाकाटे एकदं निश्चल आसुल्ले.

सुकणें परत्यान वयर चडलें आनी भंवडी काडुंक लागलें. ताचे पाकाटे निश्चल आसुल्ले. एकाच्छाणे तीर सोडल्ले बरीं सुकण्यान दऱ्याक उडी मारली. शेंभरों उबच्यो मासळ्यो अकांतोन एकाच्छाणे धऱ्या वयल्यान उबोंक लागल्यो.

डोलफीन! म्हातारो ज्योरान उदगारलो. जैत डोलफीन!!

ताणे तांडेल वयर हाडून होड्याचा मुकल्या पोंता थावन एक मध्यम मोटायेची गरिये दोरी भायर वोडली. ताचेर हळताची गरी आसुल्ली. त्या गरयेक ताणे तारलो गुंतलो. ती उदकांत उडवन दुस्रें पोंत होड्याचा एका बोल्टाक बांधलें. ताणे दूसऱ्या एका गरियेक तारलो गुंतून ती तशीच होड्यार सोडली. परत्यान तो पाटीं आयलो आनी होडें तांडुंक लागलो. ताची दीश्ट सुकण्याचेरच खंचल्ली. तो आतां उदका वयरच घुंवतालो.

ताणे पळेवन आसले बरिंच सुकणें दाव्या कुशीक मालवोन उडी मारुंक आयतें जालें. पूण उडी मारिनास्तां पाकाटे पापुडन उबचा मासळें पाटीक लागलें. ताचें प्रयतन नीरफळ जालें. तितल्यार, म्हातारयान पळेवन आसले बरिंच ताचे मुकार उदाक वयर लोटून उबोन वेचा मासळें पाटीक लागोन एक डोलफीन वयर आयलें. वयर उबच्यो मासळी दरयाक पडचे भितेर डोलफीन खंडीत थै पावतेलें. सुकण्याक रित्या हातांनी पाटीं वेचें पडतलेंच, म्हातारयान

चिंतलें. उबच्यो मासळी ताचाकी व्हड आसुल्ल्यो आनी तांचो वेग सुकण्याक अटापुंक बिल्कूल जांवचो ना. सुकणें पाटीक लागल्ले बरिंच मासळ्यो दरया वयर वेगान उडकाणां मारित्त बोव मुकार पावल्यो. हांचा जम्या मधें खंडीत जावन हांवे राकोन असची व्हड मासळी आस्तेलीच! चिंतलें म्हातारयान. पयस आसचा धरया तडीर थावन परवतां बरीं कुपां उटोन येतालीं. दरया करावळ एका पाचव्या गीटा बरीं दिस्ताली जाल्यार, ताचे पाटल्यान अस्पश्ट जावन निळशे गुडे दिस्ताले. ताचे भंवती धरयाचा उदकाचो रंग आतां धाट निळश्या रंगाक बदलल्लो. तो निळसो रंग इतलो गाढ आसुल्लो की जांबळी रंगा बरीं दिस्तालो. ताणे बारकायेन उदका भितेर तिळ्ळें. उदका भितेर तांबड्या वरणाची प्ल्यांकटन व उदका बितेरल्या प्रवाहाक लागोन हेणे तेणे भंवचा सूक्ष्म जीवी पाजिचा रासी वयर सूरयाची कीरणां पडताना उदकाक तसलो रंग उदेल्लो. प्ल्यांकटनाक पळेवन ताका खुशी जाली. प्ल्यांकटन आसलेल्या जाग्यार चडावत जावन मासळी आस्ता. ताणे एक पावटीं ताचा गरियेंचेर दीश्ट घाली. त्यो ताणे येवजिल्ल्या जाग्यानिंच आसुल्ल्यो. उदकाचेर सूरयाचा कीरणानीं हाडलेल्ली बदलावण, तड्येर थावन उटोन येवची कुपां देक्ताना हवो बरो आस्तोलो म्हण म्हातारयान अंदाज केलो. सुकणें आतां मायाग जाल्लें. उदका वयर वोताक सुकोन गेल्लें धऱ्या कस्ताळ हळदुव्या पात्यां बरीं थै अंगा उप्येवन आसुल्लें. ताचा होड्या भंवती पुग्या बरीं आसोन अकटोपसा बरीं सबार जांबळी रंगाच्यो एक वार लांब विकाल हात आसची भयानक विकाल पुडतुगेज म्यान ओफ वार म्हळ्ळेल्यो जीवी उप्येवन आसुल्ल्यो. पळेवंक सोबीत आसोन त्यो थै हांगा जैत उदकाचा बुळबुळ्यां बरीं दिस्ताल्यो.

हडब्या रांड! म्हातारयान त्या बुळबुळ्या जीवीक गाळ दिली.

म्हातारयान उदका भितेर तिळ्ळें. ह्या बुळबुळ्या जीविंचा लांब हातां भंवती, वयर आनी सकयल थोड्यो ल्हान मासळ्यो हिंड बांधून भंवोन आसल्यो. ह्या धाकटुल्या मासळेंक ताचें वीक लागानातलें! पूण म्हनशांक न्हय. मोगोर ही बुळबुळी जीवी आंगाक लागानातले बरीं जाग्रूत आस्ताले. चुकोन तांचे द्रव गरिये दोरियेक लागोन अपडल्यारी एकाच्छाणे चाटिये मार केल्ले बरीं जावन आंग सुजोन येतालें.

विचित्र कितें म्हळ्यार जैत धऱ्या कासोव ह्या विकाल बुळबुळ्या सुंदर नकली जीविंक रुचीन खाताले. हाणीं ह्या बुळबुळ्या जीविंचेर आक्रमण करची रीतयी कुतूहलदायेक जावनासली. कासोव हांका पळेल्लेंच शीदा मुकार थावन येवन दोळे धापून, तांचा विकाल हातां समेत गिळतात! (कास्वानीं दोळे धापल्यार

भायर दिसची तांची गोमटी भितेर सरता आनी कॅ मात्र दिस्ता ह्या कट्ट्याक कसलेंय वीक नाटवाना!) कास्वांनी ह्या जीविक गिळचें पळेवन म्हातारो खूष जातालो.

सगळ्या कास्वां पैकी, म्हातारयाक पाचवे तशें, चूप नाकाचा (hawks-bills), कास्वांचेर, तांचो वेग तशें निपुणता लागोन विशेस मोग आसुल्लो. जीवान व्हड आनी बुद्ध्कायेन हेड्डा, हळदुव्या कट्ट्याचा कास्वांक तो कांटाळतालो. तरी, ताणी दोळे धांपून पुडतुगेज झजारयांक भोकांवचें पळेताना तो खूश जातालो.

तो सबार वरसां कास्वा बोंटेंचा होड्यानीं गेल्लो. थोडे राक्सा कास्ताचे कासोव तांचा होड्या तेदेच लांब आसोन चडुणे एक टन जडायेचे आस्ताले. कास्वां विश्यांत चडावत बोंटेगार निर्दयी जावनासले. कास्वांक कातरन विंगड केल्ल्या एका घंट्या उपरांती तांचे काळीज रावनास्ताना धडदडोन आस्तालें. म्हातारो अपणाचें काळीज, हात पाय यी कास्वांचे बरीं म्हणोन चिंतालो. तो कास्वाचें बळ येंवचे खातीर, मे मयनो सगळो कास्वांची दवी तांत्यां खातालो. सपटेंबर, ओक्टोबर मयन्यानीं व्हडली मासळी धरुंक त्राण मेळता म्हण तो पात्येतालो.

बंदार, मोग्रांनीं तांच्यो वस्तू धवरचें एक शेड आसुल्लें. थें एका ड्रम्मांत शार्क व ताच्याचा लिवराचें तेल अस्तालें. म्हातारो तांतें सदांनीत एकेक कोप तेल पियेतालो. तें मोग्रां खातीरच म्हणोन थें धवरल्लें. कोणे जाय ताणी पियेव्येतें. ताची रूच ते कांटाळताले तरी भलायके लागोन, दिश्टीक लागोन म्हणोन नाक घे धरन पियेताले.

म्हातारयाची दीश्ट वयर गेली. रूंद काळ्या पाकाट्यांचे सुकणे पर्तून भंवाडो काडतालें.

ताणे मासळी पळेळ्या! म्हातारयान अंदाज केलो.

ताका उबच्यो मासळ्यो वयर आयिल्ल्यो दीसल्लांत, ना ताचा गरियेंत कसलेंय संचलन. म्हातारयान पळेवन आसुल्ले बरिंच एक ल्हान टूना मासळी वयर उडली आनी तशेंच घुंवोन तकली पंदा घालन उदकाक पडली. सूऱ्याचा उज्वाडाक ती एक पावटीं रुप्याळ्या जगलाण्या बरीं पर्जळ्ळी. ती पर्त्यान उदकाक पडल्लेंच तडव, भंवतणी थावन एकापाट एक टूना मासळेनीं गरियेचा मासळे भंवती उडोन उडोन पडोंक सुरू केलें. गरियेक गुंतल्ली मासळी टूनांचा नाचपावर्वीं वयर सकयल उडोंक लागली. तांचो वेग इल्लो तगसल्लो जाल्यार. म्हातारयान चिंतलें.

एदोळ दिसानातलें सुकणे परत्यान दिश्टीक पडलें. ताची दीश्ट गरियेक शिकारयिल्ल्या मासळे वयर आसुल्ली!

सुकणे एका लेकान बरेंच! म्हातारो म्हणालो. इतल्यार होड्याचा पाटल्या कुशीक उडयिल्ली गरी ताचा पांया पंदाक बिगदोंक लागली. ताणे तांडेल पाटीं शिकारयलें आनी गरियेची दोरी हातीं धरली. गरियेक टूना शिकारलें. म्हातारयान वयर वोडुंक सुरू केलें. मासळेचा प्रतिरोधाक गरियेची दोरी कांप्ताली. म्हातारो वोडित्त रावलो. निमाणे उदकांत मासळेची निळशी पाट ताणे पळेली. चिक्के वयर वोडल्लेंच कूसिचीं भांग्राळीं कोवळां दिसोंक लागलीं. म्हातारयान घळाय केली ना. मासळेक होड्याचेर वोडन घालें. होड्याचा पाटल्या कुशीक वोताक पडोन आसली बंदुकेचा गुळ्याचा (बुलेट) आकाराची टूना मासळी दोळे सोडन खरशेवन आसुल्ली तरी जिवाचें हंग सोडन शिमटी बडवन धडबडोन आसुल्ली.

म्हातारयान ताचे संकश्ट परिहार करुंक तोणक्यान मांड्याक दाडायलें. तरी ताचो जीव तुटोंक नातलो. दडबडोन्च आसुल्ली. म्हातारयान ताका होड्याचा पाटले कुशीन आसलेल्या रुकाचा बसके पंदल्या सावळेक पांयान लोटलें.

अलबाकोर!! म्हजा गरियेक एक बरी मासळी मेळ्ळी. धा पौंडा आसात! म्हातारो उदगारलो.

'केदना थावन हांवे म्हजे'त्याक ज्योरान उलवंक सुरू केलें गाय!' म्हातारो अज्यापोन चिंतिलागलो. तो मस्तू पयलें कामार वेस्त आस्ताना, रातिचें एक्सुरो आस्ताना आनी कास्वांचा बोंटेक गेल्ले वेळा ताचे स्तैर रातिचें तांडुंक मेळताना अपणा'त्याक चिक्के ज्योरान्च गायतालो. बोवशा, चेर्को सोडन गेल्या नंतर ताणे एक्सुरपणाक पयस करुंक अपणा'त्याक उलवंक सुरू केल्लें जायजे. पूण ताका सार्को उडास नातलो. चेर्को ताचा सांगाता आसलेल्या वगतायी ते दोगी गर्जे शिवाय एकामेका उलयनातले. ते रातिचें, व हवो भिगडोन धय्याक देंवोंक जायनासचा वगता बसोन उलयताले. होड्यांचेर गर्जे शिवाय उलवंक नोजो म्हळ्ळी परंपरागत नेम आसुल्लें आनी म्हातारो तें शिस्तेन पाळतालो. दूसऱ्या कोणायकी रगळे जायनांत म्हळ्ळ्या कारणालागोन तो य्या दिसांनी आपलीं चिंन्ना ज्योरान्च उचारतालो.

हांवे म्हजे'त्याक उलवंचें कोणें आयकाल्यार म्हातारयाक पिशें लागलां म्हणोंक आसात! म्हातारयान व्हडल्यान म्हळें.

पूण हांव कांय पिसो न्हय! कोणे कितें म्हळ्यार म्हाका कितें? हांव दुबळों. पयशे आसलेल्यां लाग्गीं उलवंक, बेसबोलाचें फलितांश कळोंक रेडियो आसा.

बेसबोल म्हणताना, ज्या वगता त्या विश्यांत चिंतचे न्हय म्हण ताणे अपणाक चत्राय दिली. अपणाची लक्षा एकेच कुशीन आसाजाय. एकाग्रता होगडांवची न्हय. ह्यो आलबाकोर बोवशा हिंड सोडन आयिल्लो जायजे. दुस्रो हिंड पयस, पयस सरतालो. हांचा पाटल्यान एक व्हड मासळी आसोंकी पुरो! कोण जणा? आज ताका धऱ्या वयर दिश्टीक पडलेल्यो मासळी कित्याकगी अम्सोरान आसलेल्या परीं दिस्तालें आनी त्यो सर्व ईशान्य (North-East) दिशाक पयण करून आसलेल्यो. ज्या वेळार अशेंच गी, ना हव्यांत अपणाक कळानातले परीं कसलीय बदलावण जाल्या? म्हातारो चिंतुंक पडलो.

ताणे करावळे कुशीक पळेलें. पर्वतांचा सालिंची तकली मात्र दिस्ताली. ताचे वयलीं दवीं कुपां काप्साचा रासीं बरीं दिस्तालीं. दऱ्यो काळ्या वर्णाक बदलल्लो. सूरयाचा कीरणानीं उदकाचेर विविध विन्यासांच्यो आकृती सुटयिल्ल्यो.

एदोळ हिंडानीं वयर भंवोन आसलेल्यो टुना मासळी पंदा गेल्ल्यो. मोगोर त्या प्रबेधाचा सर्व मासळेंक टूना म्हणोण्च अपयताले. त्यो वित्ताना मात्र तांका विंगड करन त्या त्या नांवानीं अपयताले.

सूऱ्यो तापोंक लागल्लो. म्हातारयाची पाट हुल्योंक लागली. तकले थावन देंवल्लो घाम गोमटेर, पाटीर थावन देंवोन ताचा इजारांत इर्जोन गेलो. होड्याक अपशेंच सोडन गरियेंचा दोरियेंक पांया बोटांक गुटलावन थोडो वेळ आड पडल्यार जायत म्हणोन ताणे चिंतलें.

पूण, म्हातारयान एकी मासळी धरिनास्ताना आजीक पांचायशीं दीस जाल्ले. आज कशें पुणी अपणे व्हडली मासळी धरून पन्वतेची शिंकळ मोडिजे म्हणोन ताणे निचेव केल्लो. ताचा गरियां पैकिंत एकाचा दोरियेक बांधल्लो रुका फांटो एकाच्छाणे उदकांत बूडल्लो ताणे पळेलें.

आहा!! तो उदगारलो आनी ताणे तांडेल पाटीं शिकारयलें. हाळवायेन गरियेची दोरी आपल्या उज्व्या हाताचा आंगट्या आनी मदल्या बोटान धरली. ताका दोरियेर कसलीच जडाव व दबाव भगलो ना. थोड्या वेळा नंतर ताका व्हयगी न्हयचो दबाव भगलो. तो कसल्याचो म्हळ्ळो अंदाज ताका तक्षण जालो. शेंबर मुंडां सकयल एक 'मरलीन' मासळी ताचा गरियेक आकरषीत जाल्ली. ती, धाकटुल्या टूना मासळे थावन भायर सरल्ल्या गरियेक गुंतल्ल्या तारल्यांक खाते आसुल्ली!

म्हातारो बोव नाजूकायेन गरियेची दोरी हातीं धरून, धाव्या हातान ती रेवडावन धवरलेल्या बोटिये थावन सुटवंक लागलो. मासळेक कसलोच दबाव कळानातले बरीं तो बोव जागृत्कायेन दोरी सडीळ करन सोडिलागलो.

धऱ्या भितेर इतले पंदा आनी वर्साचा ह्या मोयन्यांत म्हणताना मासळी व्हडच आस्तेली, ताणे चिंतलें. 'सयशीं फूट काळक्या गुंडायेंत आसचा म्हजा मोगाचा मासळे, खा! दयाकरन खा!' तो परातिलागलो. 'तुजे पासुनच, कालच धरल्ल्यो ताजा मासळी हांवे गरियेक गुंतल्यात!'

ताका पत्यान सकयल थावन वळू दोरी वोडल्लो अनुभव जालो. थोड्याच किणांनी आनिकी चिक्रे ज्योरान. मासळेक, बोवशा गरिये थावन तारल्याचो मांडो वोडुंक कश्ट जाल्यात आस्तेले. उपरांत कितेंच ना. स्थब्ध.

येरे बाबा, ये. दाक्षेनाका. ताजा मासळी. जाय तर हुंगोन पळे!. कितें म्हणताय? हांव थोडी फट मारतां? पयलें तारले खा, मागीर टूना खाय्वेत.' तो उलयित रावलो.

गरिये दोरी हातीं घेवन तो राकोनच रावलो. ताची दीश्ट ऊरलेल्ल्या गरियां दोरियांचेरयी आसुल्ली. परत्यान दोरियेचेर तसलोच नाजूक दबाव.

दुबाव ना. तारले ताका रुचल्यात! अंकवार सायबिणी, ताची मजत कर!

उपरांत कितेंच घडलें ना. तो सोडन गेलो आस्तोलो. म्हातारो विवश जालो.

खंडीत ना! म्हातारो मांडुंक तयार नातलो. घुवोन येवंक आसा. बोवशा पयलें केदाळारी गरियेक शिकाला आस्तोलो. ताका उडास येवन जाग्रूत जाला!

इतल्यार पत्यान दोरी व्हयगी न्हयशें वोडल्ले बरीं जालें. म्हातारयाक जीव भरलो.

हो म्हजोच ग्रायक. कांयच दुबाव ना! म्हातारयान अपणाकच धयर दिलें.

दोरिये वयलो नाजूक दबाव उणो जालो ना. अत्रेगान म्हातारयाची शिर्पुटी कूड कांपोंक लागली. तितल्यार दोरिये एकाच्छाणे वजन चडोंक सुरू जालो. म्हातारयान दोरी सदीळ सोडली. ती पावानास्ताना अतिरिक्त दोन दोरियांचो गुटलियोय सुटयल्यो. म्हातारयाचा बोटांचेर दोरी सलीसायेन निस्त्रोन वेताली तरी ती वोडून आसचा मासळेचा वजनाचो ताका अंदाज जाल्लो. ती आनिकी गूडियेक देंवोन आसुल्ली.

व्हाह! कसली मासळी! बोवशा गरी समा शिकोंवना. आड शिकाल्या! देकून आड वोडते आसा!

ती खंडीत पर्तून घुवोन येवन गरी गिळुंक आसा! ताणे हें व्हडल्यान सांगलें ना. कितेंय बरें उचारल्यार तें अपशकून जावन उळटें घडता म्हणोन तो

पात्येतालो! धऱ्याचा त्या काळोकी गूंडायेंत गरियेंतले टुना आड शिकॉन देदेस्पर जावन भंवोन आसचा त्या मासळेक तो कल्पन करिलागलो. तितल्यार तिचें चलन वलन बंध जावन ती थैच तटस्थ रावल्ले बरीं भगलें म्हातारयाक. पूण दोरिये वयलो दबाव उणो जावंक नातलो. तसोच आसुल्लो. थोड्या वेळा नंतर दोरिये वयर दबाव चडोंक लागलो. ताणे दोरी लांब सोडली आनी एक्वे घड्णे आपल्या अंगट्या आनी मदल्या बोटां मधें निस्रोन आसलेल्या दोरियेक मातशें पाटीं वोडलें. त्या वगता, सकयल मासळेचो दबाव आनिकी चड जालो. ताणे दोरी आनिकी गूंडायेक वोडुंक सुरू केली.

कांयच दुबाव ना, ताणे गरी गिळ्ळ्या! अम्सोर नाका. तो अपलोच वेळ घेंवदी. चिंतलें म्हातारयान. ताणे दोरी सदीळ सोडली. तशेंच बाग्वोन अतिरिक्त दोरियांचो गुटल्यो घडसुंक तयाराय केली. तो आतां आपल्या प्रायकाक येवकार मागोंक तयार जाल्लो. ताणे वापारल्ली दोरी न्हय'स्तां ताचे लाग्गीं तिनशीं आनी चाळीस मुंडा लांबायेची अतिरिक्त दोरी आसुल्ली.

अर्थेंकुरें खायनाका, बरयान गीळ धऱ्या!

गरी त्या मासळेचा काळजाक रिगोन ताका जिवेशीं मारुंदी म्हणोन तो आशेतालो. सवकास वयर ये. म्हजी भाली तुका स्वागत करतेली. कितें म्हणताय? तूं तयार जालाय-मू? तुजें ज्हेवाण तीरसालेंगी ना?

जायत धऱ्या, सुरू करयांगी? ताणे व्हडल्यान म्हळें आनी दोरी दोनी हातांनी घ धरली. आपल्या कूडिचें समतोलन संबाळित्त एक पावटीं उज्व्या हाताक, आन्येक पावटीं धाव्या हाताक बळ दीवन ताणे दोरी वोडुंक सुरू केली. पयल्या प्रयतनार एक वार दोरी पाटीं वोडुंक तो यशस्वी जालो तरी त्या'प्रांत कितेंच घडलें ना. म्हातारयाक कुसकूट इडें दी नास्तां मासळी वळू ताचे थावन पयस स्ताली.

ताचा गरियेची दोरी व्हड मासळें खातीरच म्हणोन तयार जाल्ली. आतां ताणे मासळेचें वोजें ताचा बाग्वाल्ल्या पाटीर व्हावयिल्लें. भीजल्ली दोरी इतली बिगदोन आसुल्ली की ताचे वयले उदका थेंबे भायर उसळताले. म्हातारो आनी मासळी हांचे मदलो संघर्श इतलो प्रबल जावनासलो की उदकांतल्या दोरिये थावन वारयाचे बुळबुळे भायर सरताले. म्हातारो सोडन दीवंक तयार नातलो.

म्हातारयाचा नियंत्रणार नातलें होडें वळू बडगा आनी पडला मदल्या दिशेन चलोंक लागलें. धऱ्यो शांत आसुल्लो. मासळी यी तांचे संगी वळू चलोंक लागली. उदकांत म्हातारयाच्यो दूसऱ्यो गरियोय आसुल्ल्यो. तांचे विश्यांत ताणे कांयच करचे बरीं नातलें. तो संपूर्ण ह्या मासळे पाटल्यानच व्यस्त जाल्लो.

आज चेको म्हजे सांगाता आसाजे आसुल्लो. ताणे व्हडल्यान म्हळें. अशें भगता की अपुणंच मासळेचा गरियेक शीरकालां. ती अपणाक वोडन व्हरते आसा! तरी अपणे सोडुंक नोजो. ताणे विचारल्यार दोरी दीजे. देवाक अर्गा, तो म्हजे संगीच येते आसा. सकयल देंवते ना!

तो सकयल देंवोंक चिंतीत तर आपणे कितें करयेत? हाका ताचे लागीं जाप नातली मात्र न्हय, मासळी उदकांतच जीव सोडीत तर कितें करयेत म्हळ्ळ्याकी ताचे लागीं नक्की जाप नातली. तरी कितें पुणी करतोलों म्हळ्ळ्या विश्वासान तो आसुल्लो.

ताणे दोरी पाटीर घ · वोडन धरली. होडें हाळू मुकार वेते आसलें.

अशें कितलो वेळ मुकारसून व्हरयेत? अपूण खंडीत मोरोंक आसां म्हण म्हातारयान चिंतलें. चडुणे चार वोरं उत्राल्लीं. मासळी आनीकी होड्याक मुकार वोडून व्हरताली आनी म्हातारयाचा बाग्वाल्ल्या पाटिचेर गरियेची दोरी तशीच अर्दोन आसुल्ली.

तो गरियेक लागताना भर्ती धनपर. म्हातारो अपणा'ल्ल्याक उलयलागलो. पूण, विचित्र म्हळ्यार तो कोण, कसो आसा म्हणोन अपूण अजून पळेवन नेणा!

मासळी गरयेक लागताना म्हातारयान ताचें तणाचें चेपें मात्यार घ · वोडल्लें तें आतां ताचा कपालाक चिरून आसलें. ताका तान लागताली. तो वळू दिंब्येर पडलो. पाटी वयल्या दोरियेक कुसकूट हालयनास्तां तो वळू होड्याचा मुकल्या कूसीक दिंब्येर वचोंक लागलो. उदकाचा बोटली सर्शीं पावताना ताणे बागवोन बोटल विंचली. इल्लेशें उदाक पियेवन तो होड्याचा पडद्या खांब्याक वोणकोन बसलो. ताका कांयच चिंतुंक नाका आसलें. ताका सोसुंक फकत त्राण जाय आसलें.

ताणे पाटीं घुंवोन पळेलें. करावळ ताचा दोळ्यां भायर जाल्ली. उदाक सोडल्यार दुस्रें कितेंच दिसानातलें. कितें फरक पडता? ताणे चिंतलें. हवाना थावन फांत्याचो उज्वाड दिस्ताना पावल्यार जालें. सू-यो अस्तमोंक आनीकी दोन वोरं आसात. तितल्यार म्हजो ग्रायक वयर आयल्यारी आयलो. ना तर, चंद्रेम वयर चडताना पुणी येतोलोच. ना तर, सू-यो उदेताना पुणी ताणे येजेच. देवाक अर्गा! सद्द्याक पांयांक वाकोळ येतेत नांत. पुरासणयी विशेस ना. ताणे गरी गिळ्ळ्या. आनीक कसली खंत?

कसलो अर्गाटी, ही जायनाका! ताणे गरियेक घ · चाबोन धरलां आस्तेलें. एक पावटी पुणी पळेवंक मेळल्लो तर! म्हजो प्रतिस्पर्धी कोण म्हळ्ळें तरी एक पावटी पळेव्येतें.

सगळी रात मासळें ताची दिशा बदल्ली ना. हें, म्हातारयाक नक्तिरां पळेवन कळ्ळें. सून्यो बुडुल्लोच थंड खावंक सुरू जालें. म्हातारयाचा कपालार, पाटिचेर, बावळ्यांचेर आनी पांयाचेर देंवल्लो घाम थेंच सुकोन गेलो. दिसाक, गरियेंचा पेटुला वयर दांपल्लो तोपरो काडन ताणे वोताक सुकोंक घाल्लो. तो विंचून ताणे आपल्या पाटी वयर, गरियेचा दोरिये पंदा शिकार्यालो. दोरी आतां ताचा भुजा वयर आसुल्ली. तोपन्यान ताचा भुजाक तशें पाटीक आधार दिल्लो. म्हातारो आतां होड्याचा मुकल्या भागाक आधारसून बागवालो. ताचा थकल्ल्या पांयांक तशें ताकाय थोडो विशेव मेळ्ळो. थोडोच म्हण्येत. पूण म्हातारयाक तितलो आराम मेळ्ळेलोच व्हड म्हण दिसलें.

ताचे बाबतीं सद्द्याक अपणे कांयच करचे बरीं ना, आनी ताणेंय आपल्या बाबतीं कितेंच करचे बरीं ना. तो मधें एक पावटीं उटोन होड्या देगेक रावोन धन्यांत मुतलो. नेकेत्रांक चोवून ताणे आपली दिशा पार्किली. पाटी वयर थावन धन्या भितेर पाशार जाल्ली गरिये दोरी उदकांत मंद उजळताली. तांची चाल बोव सवकास जाल्ली. हवानाचो उज्वाड बोव मंद दिस्तालो. उदकाचो व्हाळ तांका उदेंती दिशेक लोटून व्हरतालो. हवानाचो उज्वाड दिस्तेत ना म्हळ्यार होडें उदेंती कुशीक चलोन आसा म्हणोन ताचो अर्थ. आयचा बेसबोल खेळाचें फलितांश कितें जालें गी? तो चिंतिलागलो. आहा! म्हजे लागीं एक रेडियो आसुल्लो तर?

हीं चिंत्नां ताचे मतिंत आयिल्ले बरिंच ताणें तीं मतिंतलीं काडन उडयलीं. हातांत आसचें काम पयलें, हें ताचें जिण्ये सिध्दांत जावनासलें.

म्हजे संगी चेको आसाजे आसलो. म्हजें काम हाळू जातें. ताणे व्हडल्यान म्हळें.

उतर प्रायेर कोणेंय एक्सुरो आसानाये म्हळ्ळीं चिंत्नां ताचा मतिंत घुंवोंक लागलीं. पूण खंत करून पायदो ना. अपणें त्राण जोडिजे तर पोटाक खायजे. गरियेक शिकारिल्ली टूना पाड जांवचे पयलेंच खायजे. 'इल्लेशें तरी साकाळिंचेच पोटाक घालिजे.' तो अपणाकच सांगालागलो.

रातीं होड्या भंवती दोन डोलफिनांचे जोडें खेळोन आसचें ताणे पळेल्लें.

हांव डोलफिनांक खायस करतां. बोवशा, तीं दादलो आनी स्त्री जायजे. कितल्या मोगान खेळतालीं. उबचा मासळें बरीं डोलफिनांय आमचे मित्र. तो अपलेस्तकीं म्हणालो.

ताचीं चिंत्नां गरियेक शिकारिल्ल्या त्या जैत मासळे कुशीक घुंवलीं. ताची ताका भिर्मत दिसोंक लागली. ताचेर ताका अभिमान भरोन येवंक लागलो. भिर्मत.

प्राय कितली कोण्णा? तसली बळाधीक आनी विचित्र चालिची मासळी ताणे एदोळ धरुंक नातली. जरूर बुद्धंत! पेद्दा जाल्लो तर एदोळ वयर चडतो! वयर चडल्लो जाल्यार खंडीत म्हजे हाल करतो आसुल्लो. खंडीत तो पयलेंय गरियेक शिकाला. ह्या शिरिगुंडिये थावन भायर येवंक ताचीच कसली पुणी मांडावळ आस्तेली. आपलो दुस्मान एकलोच आनी तो यी लाचार म्हातारो म्हणोन ताका कळोंक बिल्कूल साध्य ना आसलें ना! कितें म्हळ्यारी तो राक्कोस म्हणचांत ताका कांयच दुबाव नातलो. रुचीन कसो आसातगी? बजारांत कितें मोल मेळत कोण जणा? तो दादलोच म्हणचांत ताका कुसकूट दुबाव नातलो. एका खरया दादल्या बरीं आपलो भर्म सांबाळून आसा. ताचा चालिंत कुसकूट भिंवकुरेंपण दिस्तेत ना! ताणे कसल्या पुणी योजनांची मांडावळ केल्यागी व अपणा बरिच तो देदेस्पर जाला? हाचे आधीं, मरलिनांचा एका जोड्यां पयकी एक ताचा गरियेक शिकाल्लें. ताका उडास आयलो. मासळें मधें, दादलो आनी बायल मासळी सांगाता आसल्या वेळा, दादल्या मासळेन बायल मासळेक पयलें खाण खावंक अवकास दिंवची रिवाज. अशें, म्हातारयाचा गरियेक बायल मासळेन पयलें गिळ्ळें आनी ती दडबडोंक, उडोंक लागली आनी थोड्या वेळान नित्राण जावन स्थब्ध जाली. दादलो मासळी ताची कोयत्या बरीं दिसची शिमटी झळपून तिका वयर वोडून होड्याक वोडता पऱ्यांत थेंच तिचो भंवाडो काडतालो. ताचा शिमटेचो मार लागोन खंय गरियेची दोरी कुडके जायत म्हणोन म्हातारो भिंयेल्लो. तेदना चेर्को यी सांगाता आसलो. म्हातारयान आनी चेर्क्यान तिका कश्टांनी कोक्क्यांत वोडन वयर घालें आनी तोणक्यांत मांड्याक सरसरीत धाडावन जीव काडलो. तेदोळ पऱ्यांत दादलो मासळी थेंच भंवाडो काडतालो. निमाणे एक पावटी तो वारयार उडलो. ताचा बायलेची हालत कितें जाली म्हणोन पळेवंक म्हणचे बरीं! तो पऱ्यान उदकांत बूडल्लें दृश्य केदिंच विसरचें तसलें न्हय तशें भगलें म्हातारयाक. कसली एक अपूर्व सोबाय. मन पिस्वांवचो तो निळसो रंग, ती भव्य शिमटी, बगलेचे ते उसयलेल्ले लावांदर (Lavender) रंगाचे शेंपाटे!

तो अक्रेयर पऱ्यांत आपल्या सांगातिणे पाटल्यान रावोन आसुल्ली संगत मस्तू दिसां पऱ्यांत म्हातारयाचें अंतसकर्न कांतायतालें. चेर्कोय मस्तू वेळ कितेंच उलयनास्तां मौन आसुल्लो. ताणी तिचें भगसाणे मागोन घळाये विणे तिका तयार केल्लें.

चेर्को आसाजे आसलो. तो पऱ्यान उदगारोन होड्याचा मुकल्या देगेचा पोळ्या वयर बसलो. गरियेची दोरी ताचा बावळ्या वयर आसुल्ली. सकयल्यान

मांडल्ल्या दिशा कुशीक होडें चलोन आसलें. ताका म्हजे वयर भर्वासो ना! देकून ताणेंच शेवट मांडला! जाता तितले वरेग त्या गूंडायेंचा उदकांतच वेळ काडचो म्हातारयाचें योजन जावनासलें, हांगा कसल्योच अडकळी नातल्यो. दूसऱ्या मासळेंगारां थावन पयस रांवचेंच ताचो उद्दीश जावनासलो.

कांयच करचे बरीं नातलें. एका दनपरा थावन ताणी एकामेकाचो बांध घडून जाल्लो. तांका दोगांयकी कोणेंच कसलीच कुमक करुंक साध्य नातलें. पयल्या सुवातेर अपूण मोगोरच जावन जल्मोंक नोजो आसलें!, तो चिंतिलागलो. तो हासलो. देवान अपणाक रचलाच त्या कामाक जाल्यार!? 'अपणे त्या टूना मासळेक उज्वाडचे पयलें खायजे.' ताणे चिंतलें

आनिकी उज्वाडोंक नातलें. ताणे पाटल्यान उडयिल्ल्या गरियेक कितेंगी लागलें. गरी सरसर देंवोंक लागली. पाटी वयल्या गरिये दोरयेक सदीळ करिनास्तां ताणे पेंकटाक शिर्कायिल्ली सुरी दूसऱ्या हातांत भायर काडन नव्यान लागलेल्या दोरियेचें मूळ कातरलें. तशेंच चाळीस मुंडा गुंडायेंक सोडलेल्या गरियेक यी ताणे कातरन सोडलें. ह्या मासळेंक लागोन पाटीर आसचा गरियेचा मासळेक सोडुंक तो तयार नातलो. एकाच वेळा दोन तीन मासळ्यो शिर्काल्यार खंडीत घुस्पड गोंदोळ जातोलोच. एकाच हातान इतलीं सरव कामां करचीं सलीस नातलें. ताचे लागीं आतां अतिरिक्त जावन स पेंडी दोरी आसुल्ल्यो. कातरलेल्यो दोरी गरियें समेत उदकांत बुडोन गेल्यो. थोडो नश्ट जाल्लो. तरी ताणे परवा केली ना.

तो परत्यान व्हडल्यान म्हणालो: छे! आज म्हजे संगी चेरको आसाजे आसलो.

पूण चेरको ताचे संगी ना तें वास्तव. कितें पूरा करुंक आसा, ताणेंच, एकल्यानच करिजे. 'काळोक व उज्वाड, कशें पुणी तुजी ती आन्येक गरिये दोरी कातरन त्या दोरियेची पेंडी यी तुजा मुकेल सयऱ्या खातीर अमानत करन धवर.' ताची करतव्य प्रजडा ताका जागेवंक लागलें. ताणे कश्टांनी हें काम यी तीरसून सोडलें.

इतल्यार पाटी वयली दोरी बिगदोंक लागली. एदोळ शांत आसुल्ल्या गरियेचा मासळेंन प्रतिरोध करुंक सुरू केल्लें. म्हातारोयी उण्याचो न्हय. अरगांटी. ताणेंय प्रतिरोधाक प्रतिरोध दाकांवचा फोरसार होड्याचा देगेक अपटोंचे बरीं वोमतोच पडलो. दोळ्या सकयल मार जावन रगत पाजारुंक लागलें. पूण तें गळ्याचेर देंवचे पयलेंच खिंडोन सुकोन गेलें. तो थोडो वेळ होड्याक वोणकोन बसोन

सुशेग घेवंक लागलो. पाटी वयली गोणी सारकी करन ताणे मासळेची जडाय चिक्के देगेक लोटली.

एकाच्छाणे ताणे प्रतिरोध दाकवंक कितें कारणगाय? म्हातारो चिंतुंक पडलो. गरिये दोरी ताचा पाटी वयल्यान निसरलीगी कितें? कितें म्हळ्यारी आपल्या पाटी वयर जांवचे तितली करंदाय ताचा पाटी वयर जावनासोंक साध्य ना, ताणे चिंतलें. तो कितलोय बळाधीक जांव, केदोळ आनी कितून परयांत म्हजें होडें वोडन व्हरुंक सकात? आतां कशेंय दूसऱ्या गरियेंची अडकळ ना आनी म्हजे लाग्गीं गरिये दोरियेंचो बरगाल यी ना.

भावा, हांव तुजे संगी रावतोलों, भियेनाका. मोरा परयांती. ताणे व्हडल्यान म्हळें.

म्हातारो उज्वाड जावंक राकोन आसलो. सूरयो उदेंवचा पयलें सगळो भोंवार थंड जाल्लो. म्हातारो गुटली जावन होड्याचा देगेक सरलो. तो कितलो अरगांटी गी हांव यी तितलोच. सूरयाचा येण्याचीं लक्षणां दिसल्ले बरिंच गरी उदका भितेर देंवोंक लागली. होडें सवकास मुकार चलोन आसलें. निमाणे सूरयो उदेंती दिगंतार उदेताना तो म्हातारयाचा उज्व्या पोंताक आसुल्लो. ताची गरी गीळ ल्लो बडगा दिक्काक वोडून आसलो. उदकाचो लोट उदेंती कुशीक आसुल्लो आनी 'तो' हाचा विरूध दिक्का कुशीक वचोन आसल्यार बरें आसलें. वेगिंच थक्तो आसलो! म्हातारयान अपणा'ल्याक चिंतलें.

सूरयो वयर चडोन आयिल्ले बरीं 'तो' अजून यी थकलेले बरीं भगानातलें. तरी, एक समादानेची गजाल कितें म्हळ्यार, उदकांत गरियेची बागवोन पळेल्यार 'तो' आतां चड गूंडायेर नातुल्लो. तशें म्हणोन तो वयर चडतालो म्हळ्ळी कसलीच खात्री नातली. पूण संभव आसलो.

देवा, ताका वयर येंवचे बरीं कर. ताका बाग्गांवचे तितली दोरी म्हजे लाग्गीं आसा. तो म्हणालो. 'अपणे गरये दोरी चिक्के बिगदिल्यार कशें?' तो चिंतिलागलो. ताका दुकोंक आसा आनी वयर उडोन येवंक आसा! कसेंय उज्वाडलां. तो वयर येंवदी. पाटिकणांचा बगलेनीं आसचा पोप्सांनी जाय पुर्ते व्हांरें भरून घेंवदी. तितलें व्हांरें भर्न घेवन ताका गूंडायेक देंवोन मोरोंक बिल्कूल जांवचें ना. ताणे दोरी बिगदुंक पळेलें, पूण सकयल 'ताची' आलोचन दुस्रीच आसुल्ली जायजे. ताणे प्रबल प्रतिरोध दाकायलो. म्हातारोच खर्शेंवंक लागलो. ताचो खांद, पाट हुल्पोंक लागली, ताणे गरी चड बिगदुंचे परिय नातली. हर बिगदोवणी ताचो गरी गीळल्लो घाय व्हड करुंक आसा आनी गरी सदीळ जावन भायर पडोंक आसा!.

दोरियेचा लांबायेकयी हळदुवें कस्ताळ भरोन गेल्लें. तें बरेंच जालें, चिंतलें ताणे. मासळेचो वेग जरूर उणो जातोलो.

भावा, हांव तुका निजायकी मांदतां. तुजो मोग कर्ता. तरी पूण, आयचो दीस काबार जांवचे पयलें हांव तुका जिवेशीं मारतां! तो व्हडल्यान म्हाणालो.

अशें हांव पात्येतां! ताणे उपरांत कुडसिलें.

बडगा कुशीन थावन एक ल्हानशें सुकणें उबोन होड्याशीं आयलें. तें गावपी सुकणें (Warbler) जावनासलें. ताका मस्तू पुरासण जाल्ले बरीं दिस्तालें. तें होड्याचा पाटल्या कुशीक बसोन विशेव घे लागलें. उपरांत तें उटोन म्हातारयाचा मात्या भंवती भंवाडो काडन पाटी वयल्या गरियेचा दोरये वयर बसलें.

तुजी प्राय कितें पुता? म्हातारयान सुकण्या लागीं विचारलें. पयले पावटीं इतले पयस आयिल्ले बरीं दिस्ताय?

सुकण्यान ताकाच पळेलें. ताका आपणे बसल्ली दोरी परिक्षा कर्चे तितलीय पुरसत नातली. तितली पुरासण जाल्ली ताका. दोरी हालोंक लागली. सुकणें घाबरलें. ताचा नाजूक पांयांनी ताणे दोरी घे अंदून धरली.

दोरी घे आसा. तूं भियेनाका. तुका इतली पुरासण कशें पुता? रातीक व्हारें कांय विशेस नातलें. कसली गत जाल्या आयचा सुकण्यांची!

ओह, कळळें. पाक्रिसाळो तुजा पाटीक लागला? तूं आतां थोडो विशेव घे पुता. ह्यो संसार बोव कठोर पुता. तांतांचो अवकास, एका सुकण्यान जांव मासळेन तांका सहज जाल्ले परीं सोदिजे.

ताची पाट रूक जाल्ली. खांद दुकालो. हें सगळें विसरचे खातीर तो उलवन्च रावलो.

तुंवें हांगाच रावचांक म्हजी कसलीच अडकळ ना पुता. पूण, बिजावन आसचा वारया थावन तुका सुरक्षीत करुंक हांव होड्या पडदो उसवंक सकचो ना! पूण म्हजे सांगाता एकलो सयरो यी आसा. ताचिची हांवे जतन घेवंक आसा.

त्याच वगता म्हातारयाचा पाटी वयल्या दोरियेन ज्योरान एक झटको दिलो. म्हातारयान एकाच्छणे जाग्रूत जावन दोरी लांब सोडली जाल्ल्यान लकोन लकोन बचाव जालो. ना तर होड्या भायर दऱ्याक उसाळतो.

दोरियेक झटको लागल्लोच सुकणें भियान उबोन गेल्लें म्हातारयाक कळळेंच ना. ताणे उज्व्या हातान दोरियेची परिक्षा केली. ताचा हाता थावन रगत पाजारतालें.

बोवशा ताका दुकलां आस्तेलें.'

ताणे दोरी पाटीं वोडली, मासळेक पाटीं घुंवडाव्येत म्हळ्ळ्या भर्वश्यान. मासळेन प्रतिरोध दाकायताना ताणे आपली अलोचन थेंच बंध केली.

भावा, तूं थकलाय. म्हाका कळता. हांवयी थकलां.

ताणे घुंवोन सुकणे खंय आसागी म्हणोन पळेलें. ताका कोणाचो पुणी सांगात जाय आसलो. सुकणे थर सुकणे. पूण, सुकणें उबोन गेल्लें. 'तूं चड वेळ रावलें नांय पुता, तूं तड्डेक पावचें आधीं मस्तू अडकळी उत्रोंक आसात!'

एकाग्रता होगडावन घेवन हात चिरून घेतल्ल्याक तो अपणारच रागार जालो. बोवशा त्या सुकण्या धर्मान जायजे. अपणाची एकाग्रता बिल्कूल दंडळोंक नोजो. तशेंच आपलें त्राण. देकून वेगिंचा वेगीं अपणे तें टूना खायजे.

चेको आसाजे आसलो. तशेंच इल्लें मीट. ताणे परत्यान व्हडल्यान म्हळें.

गरिये दोरयेचें वजन दाव्या खांदार आधारून ताणे वळू दिंबी घाली. होड्याचा देगेन बाग्वोन चीरल्लो हात उदकांत बुडवन धरलो. हातांतलें रगत दुंवोन वेचें तो मिन्टभर पळेवनच रावलो. होडें मुकार वेताना पाटीं मार्चो उदकाचो लोट ताचा हाताक वळू दपटून आसलो.

'ताचो' वेग मस्तू उणो जाला.' तो अपणाकच सांगालागलो.

ताका हात आनिकी थोडो वेळ मीटा उदकांत धरुंक जाय आसलो. पूण, एकादवेळा मासळी परतून एक झटको मारीत म्हळ्ळ्या भियान तो उटोन उभी रावलो. पाटी वयर दोरियेक सार्के करन तो समतोलन सांबाळन रावलो. ताणे चीरल्ल्या हाताक सूरया कुशीक वोडायलो.

दोरी घषटून ताचो हात चीरल्लो. घायाची ताका पर्वा नातली पूण, दुरादृश्टान ताणे काम करचो हातच चीरल्लो. ताचा हातांची गर्ज ताका अतांचाकी मुकार चड गर्ज आसुल्ली. सुर्वेरच हात चिरून घेंवचो ताका नाका आसलें.

आतां अपणे त्या टूनाक खायजेच. हात सुकुल्लोच तो म्हणालो. धाकटो कुडको तरी व्हड ना. अपूण रावल्ले कडेच टूनाक कोक्क्यांत वोडून आरामायेन खावंक सक्तां.

ताणे दिंबी घालन गरियेचा दोरियेक टूनान रेवाडनातले बरीं कोक्क्यांत अपणा'शीं वोडलें. गरियेची दोरी पत्यांन आपल्या खांधार आधार्सून ताणे उज्व्या हातांत कोक्कें निकळावन पयस धवरलें. उज्वें दोंपोर मासळेर धवर्न टूनाक मांड्या पाटल्यान थावन शिमटे पन्यांत उबें चिरून बारीक फिता कुडके चीरले. असले स कुडके काडल्लेंच ताणे होड्याचा मुकल्या पोंतार सोडवन धवरले.

सुरी इजाराचेर गष्टून नितळ केली आनी कातर्न उरुल्ल्या मासळे कुडक्याची शिमटी धर्न धऱ्याक उडयली.

सगळी टूना अपणाक खावंक खंय जाता? म्हणोन ताणे सूरयेन चीरल्ल्या मासळे तीराचो एक कुडको काडलो. इतल्यार, पाटी वयली ताची दोरी अर्दुंक लागली. ताचा दाव्या हाताक वाकूळ आयिल्लो. तरी ताणे दोरियेक घे धरल्लें. हेत! कसलो दळदीर हात. तो पुर्पुरलो.

ताणे धऱ्यांतल्या गरिये दोरियेची बाकायेन परिक्षा केली.

'टूनाक वेर्गीं खा. तुका आतां निजायकी त्राण जाय. ती हाताची चूक न्हय, बगार, तूं 'ताचे' संगी मस्तू वेळा थावन आसाय. कोण जणा आनीक कितलो वेळ आसोंक पडतेलें?'

ताणे टूनाचो एक कुडको विंचून तोंडाक घालन चिंवलो. ताणे चिंतल्ले वरनी तो बरो आसलो. बरो रोस भायर सरता वरेग चाबोन खा. इल्लें मीट आनी इल्लो लिंब्या रोस आसुल्लो जाल्यार मासळेक आनिकी रूच आस्ती कोण्णा?

आतां कसो आसाय म्हजा हाता? सगळो काळो जावन रूक जावन गेल्ल्या अपल्या धाव्या हाताक ताणे भिर्मतीन विचारलें. तुजे खातीर म्हणोनंच आन्येक कुडको खातां. म्हणोन ताणे ऊरलेलो दुस्रो कुडको यी खेलो. गंद चाबोन, रोस चिंवोन कोजांटी उडयली.

'मासळी बरी मासाळ आसा. डोलफीन मेळानातलें बरें जालें. डोलफीन चिक्रे गोड-च म्हण्येत. हांतू बिल्कूल गोडसाण ना. डोलफिना वरनी पुषठिदायेक. मीटयी आसुल्लें तर, व्हाह! विंगडच मझा आस्ती!' ताणे दुस्रो एक सगळो कुडको विंचलो. 'कोण जणा, वोताक ऊरतागी, पाड जातागी? भूक ना जाल्यारी आतांच सगळी खावन मुगदितां. गरियेक शीरकाल्ली मासळी कशेंय शांत आसा. वेळ आस्तानांच सगळें टूना खावन तिसिल्यार बरें.'

म्हजा दुकेस्त हाता, घाबार्नाका. तुजे लागोनंच हांव खाते आसां! तो म्हणालो. 'पाप, तो कितलो भुकेलागी!' ताणे गरियेक शीरकाल्ल्या मासळे विश्यांत चिंतलें. 'साध्य जाल्लें तर, ताकायी पोटा खातीर कितें पुणी वेवस्ता कर्तों. तो म्हजो भाव. तरी, हांवे ताका लगाड काडुंक आसा. त्या पासून हांवे म्हजें त्राण एकटांय करुंक आसा.' ताणे कसलोच अम्सोर करी नास्ताना कातरलेल्ली सगळी टूना मासळी बरी करन चिंवोन खेली आनी उभी रावलो. इजाराक हात पुसून, भावा, म्हजा दाव्या हाता. तूं इल्लो वेळ विशेव घे. आतां उज्वो हात तुजें कीरकिरिसांव बंध जाता परयांत तुजें काम पळेवन घेतोलो. गरिये दोरी दाव्या पांयांत गुड्डावन धरन ताणे खांद बदली केलो. देवा, म्हजा दाव्या हाताक

वेगीं सार्को कर. म्हजा भावाचा मतिंत कितें चिंत्नां घुंवते आसात तें हांव नेणा.

सकयल ताचा भावाचे कसलेच उपद्र नातले. तो शांत जावन मुकार वोच्चून आसलो. 'ताची कसली अलोचेनगाय?' म्हातारो चिंतुंक पडलो. तर, अपणाची कितें? तो अपणाचाकी बळाधिक. ताचें योजन पळेवन आपणे प्रती योजन करिजे!

'तो वयर आयल्यार हांव ताका जिवेशीं मार्ता. पूण तो वयर येवंकच आयकातेत ना मू. म्हाका कांयच अम्सोर ना. केदनांय येवदी, हांव ताका राकोन रावतां.' ताणे ताचो धावो हात वळू इजाराक गषटिलो आनी बोटां चिक्रे उगतीं करुंक पळेलें. जालें ना. बरें वोत पडल्या नंतर व टूना मासळी जिरोन हाताक इल्लें बळ देंवल्या नंतर कोकें जाल्लीं बोटां सुटोंक आसात म्हण ताणे चिंतलें. 'गर्ज पडल्यार, बलात्कारान तरी सै, तीं उगतीं करतोलोंच!' ताणे हान बोटांक चत्राय दिंवचे बरीं म्हळें. 'पाप, रातीं हांवे तांचा तांकी व्हर्ते काम करयलें.'

ताणे दऱ्या वयर दीश्ट वेली. त्या शांत अगाध उदका सागोरा मधें अपूण एक्सुरोंच म्हणोन ताका भगलें आनी ती शांतता कित्याकी ताका विचित्र म्हणोन धोसुंक लागली

अगसार कुपां मांडोन येतालीं. हांचे पाटल्यान तार्वोटी राकोन आसचें वारें व्हाळोंक सुरू जातालें. ह्या वारयाक 'वेपारी वारें' (Trade Winds) म्हणताले. बोंव पयस उदका वयर उबोन आसचीं बादकां दिस्तालीं. दऱ्यांत कोण ना कोणाचो सांगात आस्ताच, कोणी एक्सूर आसानांत म्हण तो जणा'स्तो.

मस्तू लोक करावळिचा दिश्टी भायर धऱ्यांत देंवोंक आयकानातलें. हवो भिगडलेल्या, वादाळांचा संदंभांनीं तांचे भयें सहज जावनासलें. ह्यो वादाळांचो मयनो जावनासलो. वादाळां नातलेलो वादाळांचो मयनो मासळी धर्तल्यांक लायेक जावनास्तालो.

धऱ्यांत वादाळ येवंक आसचें जाल्यार ताचीं खुणां सुमार पयले दिसां थावनच कळतालीं. तडीर आसलेल्यांक हें कळीत जायनातलें. तांका कितें पळेजे म्हणोनच कळनातलें. आज वादाळ येवचीं कसलिंच लक्षणां नातलीं.

म्हातारयान वयर अगसाक पळेलें. धवीं कुपां एका वयर एक मांडून धवरलेल्या ऐसक्रीमां बरीं दिस्तालीं. हवो एकदं प्रशांत आसलो.

भावा, आयचो हवो तुजा वरनी म्हाका बरो आसा! तो म्हणालो.

ताचा दाव्या हाताक आयिल्लो वाकूळ आनिकी सुटोंक नातलो. तरी पूण तो वळू वळू बोटां सुटयतेत आसल्लो.

हें दुस्रें कांय न्हय, कुडिचा एका भागाचो दूसऱ्या भागा वयर विश्वासघात! तें वी एक्सुरो आस्ताना ह्यो घात अक्षम्य. चेको आसुल्लो तर म्हजो हात रगडन बोटां सदीळ कर्तो. व्हड ना. अपणा'ल्याक सदीळ जातेलीं.

इतल्यार दऱ्यांत गरियेचा दोरियेची बिगदोवणी बदलल्ले बरीं ताका सुस्तालें. ताणे दावो हात आपल्या जांगा देगेक मार्न सदीळ करुंक प्रयतन केलें. धऱ्या थावन दोरी वळू वयर येवंक लागली.

ये भावा, ये. म्हातारयाचा कुडित नवो हरूप भरलो. दोरी वळू वयर येवुंच आसली आनी थोड्या वेळा नंतर होड्याचा मुकार उदाक फुटलें आनी तो वयर आयलो. तो नि वयर येवुंच आसलो. ताचा देगांनीं उदाक निसोन पडतालें. साकाळिंचा वोताक तो पर्जळतालो. ताचो तकलो आनी पाट गाढ जांबळी रंगाचो जावनासलो. लावंदर (Lavender) रंगाच्यो लांब पी ताचा देगांनी सोबताल्यो. ताची सोंडी तलवारी बरीं एका बेसबोल बेटा तेदी लांब आसुल्ली. धऱ्या वयर एक संपूर्ण प्रदर्शन दीवन तो पत्यान धऱ्यांत नाजूकायेन बुडलो. ताची जैत अर्ध चंद्राकृतिची शिमटी पाजल्ल्या कोयत्या बरीं उजळताली. तो बुडुल्ले बरिंच गरिये दोरी वोडुनुंच भितेर गेलो.

तो म्हजा होड्याचाकी चडुणे दोन फूट लांब आसा! म्हातारो उदगारलो.

गुटलेंतली दोरी सुटोनुंच आसुल्ली. तो भियेवंक नातलो. शांत आसचे बरीं दिस्तालो. म्हातारयान आतां दोनी हात वापरुंक सुरू केले. दोरी कुडके जायनातले बरीं, आनी ताचो वेग नियंत्रणार धवर्चे तितलेंच काम ताणे कऱ्येतें. नातल्यार तो म्हातारयाची दोरी सगळी काणघेवन वचोंक आसा. तो सामान्य वर्गाचो न्हय. असामान्य. ताची घनता, मऱ्याद हलकुंचे बरिंच ना, म्हातारयान चिंतलें. हांवें, ताणे ताची सकत परीक्षा करुंक व समजून घेवंक अवकासच दीनाये.

हांव ताचा जाग्यार आसुल्लो तर, कितेंय जांवदी म्हणोन सुरांटी मार्तो! म्हातारो म्हणालो. 'देवाक अर्गा! ती, घात्किपण नेणासची बोळी संतत. आमीं बुडूंत म्हनीस कसाप्पी खुनिगार!'

म्हातारयान ताचा जिण्ये अवदेंत जायत्यो मासळी पळेल्ल्यो. तांतू हजार पांवडां इतल्या वजनाच्योय आसुल्ल्यो. तसल्यो ताणेंय दोन धरल्ल्यो. पूण एकल्यानुंच न्हय. आज तो एक्सुरोच, तड्डो थावन बोव पयस धऱ्यांत आसुल्लो. ताचा जिण्येंत पयले पावटीं ताणे एदी व्हड मासळी पळेंवची. ताणे एद्या व्हड मासळे विश्यांत आयकोंकयी नातलें. ताचे वयल्यान ताचो दावो हात सहकार दिंवचार नातलो. 'हांव सोडचों ना. ताका नीट कर्ता.' तो अपणा'ल्याक म्हणालो. ताचे

पर्माणे ताका तेग भाव आसले: ताचे दोन हात आनी मासळी. म्हजा हाताचो वाकूळ सुटाजेच. ना तर तो आसोनी प्रेजन ना. मासळेन ताचो वेग उणो केल्लो. ताणे ताचो पयलेंचो वेगच अपणायिल्लो.

तो उदका वयर कित्याक उडलो म्हणोन म्हातारयाक कळ्ळें ना. आपलें बळ प्रदर्शन करचो ताचो उद्देश जावनासलो? बरेंच जालें. म्हाका कळ्ळें. हांवयी कोण, म्हजी सकत कसली म्हण ताका दाकंवचे बरीं आसलें जाल्यार? 'तशें जाल्लें तर तो म्हजो वाकूळ येवन निषपरयोजक जाल्लो दावो हात पळेतो!' म्हातारयान चिंतलें. तो कितें चिंता चिंतुंदी! अपूण फकत असकत म्हातारो न्हय. अरगांटी तशें बुद्धंत म्हातारो!

तो शिड्या खांब्याक वोणकोन आरामायेन बसलो. मासळी पयलेंचे बरिंच होड्याक वोडून आसुल्ली. दनपरा इतल्याक उदेंती थावन व्हाळचा वारयान वेग आरायलो आनी दऱ्यो चिक्के वयर चडलो. ताचा हाताचो वाकूळयी सुटोन येवन म्हातारयाचो जीव भरलो.

भावा, तुका ही दुकाची खबर म्हणोन चींत. म्हणोन ताणे दोरी दाव्या खांदाक बदली केली. अशें तो आरामायेन आसुल्लो तरी भितेरल्या भितेर ताका कसलिंगी कावजेणी धोस्ताली. तरी तो ओपवोंक तयार नातलो.

हांव विशेस देवास्पणाचो म्हनीस न्हय. तरिपूण, हांव य्या मासळेक धरुंक सकान जाल्यार धा आमचा बापा, धा नमान मरिये म्हणतां आनी कोबरे मायेचा पून शेताक भेट दितां. म्हणोन ताणे आंगोवन केली आनी यांत्रिक रितीर आमचा बापा म्हणोंक सुरू केलेंच.

थोडे पावटीं ताका इतली पुरासण जावनास्ताली की ताका मागणे मधें मधें उडास ये नातलें. तेदनां तो वेवेगीं म्हणोंक सुरू कर्तालो. तेदना, कशेंगी उडास येतालें! 'आमचा बापाचाकी नमान मरिये म्हणोंक ताका सुलभ जातालें: नमान मरिये, कुर्पेन भरलेले. सोमी तुजे सांगाता, स्त्रीयां भितेर तूं सदेव, आनी सदेवी फळ तुज्ये कुसिचें जेजू. सांता मरये, देवाचे माये. आमां पापियां खातीर विनती कर आतां आनी आमचा मोर्नाचा काळार, आमेन.' उपरांत ताणे मेळयलें: मरये, देवाचे माये. ह्या मासळे वयर म्हाका कसलोच द्वेष ना. तो बरोच. तरी, हांवे ताका मारुंक म्हजी मजत कर.' मागणे म्हणोन जाल्लेंच ताका कसलेंगी समधान भगलें. पूण कसलिंगी अवर्णनीय कावजेण भितेरल्या भितेर ताका धोसुनूच आसुल्ली. ताणे आपलीं बोटां यांत्रिक जावन रगडुंक सुरू केलीं. सूऱ्यो तापोन आसलो तरी प्रशांत वारें व्हाळोन्च आसलें.

‘तो’ धऱ्या भितेरच आऱ्येक रात काडुंक चिंतीत तर हांवे भुकेन मोराजे पडतेलें. बोटलिंत उदाक यी मस्तू उणे आसा. पऱ्यांन गरी घाल्ची बरी. हांगा डोलफीन सोडल्यार दुस्रें कांय मेळचे बरीं दिसाना. दुस्री वाट ना. डोल्पीन तर, डोल्पीन! ताजा खेल्यार कांय वायट ना. उभची मासळी पुणी येवन होड्या भितेर पडल्ली जाल्यार!! पूण तांका आकर्सुंक म्हजे लाग्गीं कसलोच उज्वाड ना. उबची मासळी अशीच कातारनास्तानांच खाव्येता. रूच यी आस्ता. हांवे म्हजें त्राण सांभाळिजे. जेजू! तो तेदो व्हड आसात म्हणोन हांवे चिंतुकच नातलें.

कांय व्हड ना. हांव ताचेर जैत व्हर्ता! ह्यो न्याय न्हय तरी म्हनीस कसल्या संदिग्ध परिस्थितेंती कितें करुंक सक्ता म्हणोन हांव ताका दाकायतां. तो म्हणालो.

चेक्यांक ताणे सांगल्लें: ‘हांव सक्रड म्हातारयां बरीं न्हय. हांव एकलों विचित्र म्हातारो!’ तें उतार स्त करन दाकंवचो संद्राप उदेल्लो. ताणे हाचे पयलें हजारां पावटीं हें रुजू करन दाकायिल्लें. पूण ह्या घडिये ताका कांयच मोल नातलें. पऱ्यांन ताणे दाकायजे आसलें. हर संद्राप, नवो संद्राप जावनास्तालो. तेदना तो पाटल्या संद्रापां विश्यांत चिंतिनातलो. ‘तो नीदल्लो जाल्ल्यार!’ म्हातारयान चिंतलें. ‘हांवेंय थोडो वेळ निदोन सिंवां विश्यांत सपणेव्येतें!’

‘म्हातारया, सिंवां विश्यांत चिंतचें सोड. इल्लो वेळ कांयच चिंतिनास्तां शिड्या खांब्याक वणकोन विशेव घे. तो कामार आसा. तूं आराम कर.’

धनपार उत्राल्लो. होडें वळू मुकारून आसल्लें. थोड्या वेळा नंतर गरियेची दोरी इसकळ जावंक सुरू जाली. तो चिक्के वयर उष्येवन आसुल्लो जायजे. सूऱ्यो म्हातारयाचा पाटल्या कुशीक आसुल्लो. होडें ईशान्य दिशे कुशीन चलोन आसा म्हणोन म्हातारयान अंदाज केलो. ताणे ताका पळेल्लो जाल्ल्यान, उदका भितेर तो उष्येवन आसा म्हळ्ळें चित्र म्हातारयान कल्पीत केलें. उदकाक चिरून मुकार लोटून आसची ती अर्धचंद्रेमाकृत शिमटी, पाकाट्यां बरीं विस्तार सुटयिल्लीं तीं रुंद शेंपाटीं.

त्या गूंडार्येंत तो कितें पळेवंक सक्तागाय? ताचे दोळे विशाल आसल्ले. ताचे वरनी धाकट्या दोळ्यांचो घोडो काळोकांती बरें करन पळेवंक सक्ता. एका तेंपार तो यी एकदं अंदकारांत न्हय तरी काळोकांत पळेवंक सक्तालो. ताचा दाव्या हाताचो वाकूळ पुर्तो सदीळ जालो. उजव्या खांदा वयलें वजन ताणे पऱ्यांन दाव्याचेर घालें आनी उज्वो खांद इल्लो सदीळ केलो.

भावा, तुका कुसकूटयी पुरासण जावंक ना म्हळ्यार तूय यी विचित्रच सय! तो उदगारलो.

ताका एकदं पुरासण जाल्ली. वेगिंच काळोक जांवचार आसा म्हणोन तो जणासलो देखून तो दुस्रें कितेंय चिंतुंक पडलो.

तो अमेरिकन बेसबोल लीग मेचां विश्यांत चिंतुंक लागलो. ताचा परिबाषेंत तें 'गन्यान लीगा' जावनासलें. न्यूयॉर्काचे 'यांकीस' डेट्रॉयटाचा 'टैगरसां' विरोध खेळताले म्हणोन तो जणासलो. आजीक दोन दीस जाल्ले आनी ताका फलितांश कळीत नातलें. तरी पूण ताका डिम्याजियोचेर संपूर्ण भर्वासो आसुल्लो. ताचा पांया खोटेचें हाड वाडलां ज्याल्यारी डिम्याजियोक हारयतेले कोण्च नांत म्हणोन म्हातारो पात्येल्लो. म्हातारयाचो हीरो. ताणे चूक आधारुंक साध्यच नातलें. खोटेचें हाड मोडचें म्हळ्यार कोंब्या काटांत कोंब्याचो पांय मोडल्ले बरिगी? ताणे चिंतलें. पाय मोडल्यारी, दोळो उसळ्ळ्यारी, निमाणे दोनी दोळे गेल्यारी हे अर्गाटी कोंबे कशें झगडोन्च रावतात गी! ती दूक सोसून म्हजान पुणी जांवचें ना हाबा! म्हातारयान आंग हिंवळायलें. म्हनीस, मनजाती सुकण्यां मुकार कांयच न्हय. हांवी धन्याचा त्या अंदकार गूंडायेंत उय्वेंवचा मासळे बरीं जावनासलों जाल्यार! ताणे चिंतलें.

ताटे येनातल्यार! ताणे व्हडल्यान म्हळें.

ताटे पुणी आयल्यार ताका आनी म्हाका देवान्च राकाजे!

'डिम्याजियो म्हजे बरिंच मासळेक सांगात दीवन इतलो वेळ रावातगी? रावोंक आसा. तो अजून घटमूट आसा. तर्नाटो. तें न्हय'स्तां ताचो बापूययी म्हजे बरीं मासळी धर्तालो म्हणोन हांवे आयकालां. ताचा खोटेंत वाडल्लें हाड कितलें दुक्तलें कोण जणा?

कोण जणा? म्हजा पांयाचा खोटेचें हाड केदिंच वाडोंकना! ताणे व्हडल्यान म्हळें.

सूयो पत्यान बुडोंक आयतो जाल्लो. ती रातयी दन्यांत पाशार कर्ची जाल्यार अपणाक आत्मविश्वास गर्जेचो म्हणोन ताका सुस्तोंक लागलें. सबार वर्सां'धीं केसाबलांका श्हेरांत घडल्लें एक घटन ताका उगडासाक आयलें. तेदना तोयी घटमूट तर्नाटो. सियेनफ्यूगास बंद्राचो एकलो तनाटो नीग्रो बोंव तांकिवंत म्हणोन सुनुरांत नांवाडल्लो. सांतियागो हें मांडुंक तयार नातलो. तांचे मधें केसाबलांकाचा एका गडगांत बळ परीक्षेचो स्पर्धो आयोजीत केलो. सरळ स्पर्धो. दोगांयचा बावळ्यांची मुकामुखी. एका मेजाचेर एक चोक पीसाचो गीट वोडून, दोगांयनी त्या गीटाचेर तांचे बावळे नीट धवरून एकामेका हात मेळयले.

कोण दूसऱ्याचो हात बळ प्रयोगसून मेजाचेर बागायता तो जिकपी. हांचेर सबार जुगार खेळोंक आयते जाले. चिमणे तेलाचे लांप्यांव मंद उज्वाड फांकावन आसले. लोक भायर भितेर वचोन आसलो. पोंत मारल्ले तांचे भंवती मांडल्ल्या उभार कदेलानीं बसोन पळेवन आसले. दोगांयची दीरुट एकामेकाचा हातांचेर, बावळ्यांचेर, एकामेकाचा दोळ्यांचेर खंचोन आसली. स्पर्धो आयोजीत केल्ल्यानीं हरयेका चार वोरांक एक पावटीं तीर्पदारांक विशेव दीवंक आनी आट वोरांक एक पावटीं बदली करची वेवस्ता केल्ली.

गडंगाच्यो वोणदी रुकाडांत निर्मीत केल्ल्यो आसोन तांचेर पर्जळीक निळसो रंग काडल्लो. दऱ्या थावन व्हाळचा वारयाक लांप्यांवांचा धल्चा वार्तिचा उज्वाडाक तांच्यो सावळ्यो वोणदिंचेर खेळताल्यो. नीग्रोची सावळी सकटां वरनी उंच दिस्ताली. सगळी रात पऱ्यांत कोणायकी पक्की जीक लाबली ना. एक पावटीं नीग्रो, आऱ्येक पावटीं सांतियागोचो हात वयर जातालो. मधें मधें नीग्रोचे अभिमानी येवन ताचा तोंडाक रम्माचो ग्लास धवरल्यार आऱ्येक पावटीं सिग्रेट पेटवन ताचा वोंठां मधें धर्ताले. रम्म पोटाक गेल्ले तक्षण नीग्रोक खंय नातलें त्राण बावळ्यांनी जमतालें! एक पावटीं ताणे सांतियागोचो हात चडुणे मेजा पऱ्यांत बागवायलोच म्हण्येत. पूण, निमाण्या वगता म्हातारयान ताचें बळ सर्व एकटांय करून नीग्रोचो हात नीट केल्लो. त्या वगता ताका खात्री जाल्लें की नीग्रोक हरवायत म्हणोन. रात पाशार जावन नवो दीस उदेलो. पोंत मारलेल्ले थकोन उभी रावोन मेच 'ड्रु' म्हणोन तीर्प उचारुंक शिफारास करिलागले. त्या घड्ये म्हातारयान ताचें संपूर्ण दैहीक त्राण मात्र न्हय आंतरीक सकतयी आरावन घेवन नीग्रोचो हात बागावन बागावन मेजाचेर आड निदायलो.

स्पर्धो एका अयतारा साकाळीं प्रारंभ जावन दूसऱ्या दिसा सोमारा साकाळीं संपलो. पोंत मारलेल्यांनी 'ड्रु' करवंक विचारल्लें कित्याक म्हळ्यार दुस्रे दीस तांका डोक्यार साक्रिच्यो बोरियो दाळुंक आसलें. दूसऱ्या थोड्यांक 'हवाना कोल कं.' त काम आसुल्लें. ना तर तांका स्पर्धो एका वाटेन ना दूसऱ्यान अकेर जायजे म्हणोऱ्च आसलें. निमाणे तरी सकारात्मक फलितांश मेळ्ळें आनी ते सक्रड तृप्त जाले.

त्या'प्रांत ताका गांवांत 'चांपियन' म्हळ्ळ्या आड नांवाऱ्ण अपयताले. मुकल्या वर्सा तांचे मधें पऱ्यांन स्पर्धो चल्लो. म्हातारयान तो सलीसायेन जीकल्लो. पयल्या स्पर्ध्यांत हारल्या नंतर नीग्रोन आपलो आत्म विश्वास होगडावन घेतल्लो. त्या उपरांत थोडे स्पर्धे चलोन नंतर बंध जाले. मन केल्यार कोणायकी अपूण हारवंक सकां म्हळ्ळो विश्वास ताका आसुल्लो तरी मासळी धर्चा हाताक

तो खेळ बरो न्हय म्हणोन ताणे आसत दाकवंक नातली. ताणे ह्या खेळाक ताचा दाव्या हाताक गळसुंक प्रयतन केल्लें तरी पयलें थावन यी तो ताका सहकार दीनातलो. दाव्या हाताचेर ताका बिल्कूल पात्येणी नातली. ताचा हाताचो वाकूळ सुटोन आतां सदीळ जाल्लो. रातचा हिंवाक पर्त्यान वाकूळ धरिनातल्यार पुरो देवा म्हणोन तो मागालागलो. आयचा रातीं कितें राकोन आसागी, तो खंत करिलागलो.

ताचा मात्या वयल्यान मियामी कुशीक उभचें विमान पाशार जालें. ताचा सावळेक भियेवन उबच्यो मासळी हेणे तेणे दिक्कापाल जावन गेल्यो.

'एदो व्हड उबचा मासळेंचो हिंड आसचे लागीं डोलफिनां आसोंकच जाय.' म्हातारयान अंदाज केलो. होडें वळू मुकार चलोन आसलें. तो विमान दोळ्यां थावन पयस जाता वरेग पळेवन रावलो.

विमानार बसोन सकयल धऱ्यो पळेल्यार कसो दिसोंक आसा? तो चिंतिलागलो. चिक्रे सकयल देंवल्यार मासळेकयी पळेव्येत कोण्णा!

ताका दोनशीं मुंडां उभारायेर वचोन मासळी कशी दिस्ता म्हण पळेंवची आशा जाली. कास्वां बोंटेंचा होड्याचेर आस्ताना तो शिड्या खांब्यां वयल्या आड खांब्यार चडतालो. त्या उभाराये थावनच सकयल्यो वस्तू दुस्रेच थर दिस्ताल्यो. डोलफिनाचो रंग गाढ पाचवो आसोन तांचेर जांबळी रंगाचे चिटे उटोन दिस्ताले. त्या उभाराये थावन उप्येवन आसचो तांचो सगळो हिंड पळेव्येतो. गूंडायेचा दऱ्या उदकांत वेगान उप्येंवचा मासळेंचा पाटिंचो रंग कित्याक जांबळी म्हणोन ताणे अलोचेन केल्ली आसा. पूण ताची जाप ताका मेळोंकनातली.

होडें मुकारोन गेल्ले बरिंच, काळोक पासारून येंवचे पयलें, 'सर्गास्सो कस्ताळ' म्हळ्ळ्या धऱ्या कस्ताळाची व्हड रास ताका मेळ्ळी. धऱ्या भितेर पळेवंक मेळचा सबार निगूढ वस्तू पैकी हें यी एक. रातचें हें कस्ताळ सोबीत हळदुवो उज्वाड फांकायतालें. इतल्यार ताणे उसयिल्ल्या दूसऱ्या गरियेक एक डोलफीन सांपाडल्लें.

ताणे तें पयलें वारयार उडोन तशेंच घुंवोन उदकांत पडल्लें पळेयिल्लें. उपरांत तें देदेस्पर जावन सबार पावटीं उदका वयर कसरत करचा खेळगाड्या बरीं उडोन पडलें. तो उज्व्या खांदा वयली दोरी सांबाळून वळू होड्याचा पाटल्या कुशीक गेलो. दाव्या हातांत दोरी विंचून वोडुंक लागलो. वोडलेली दोरी ताणे दाव्या पांया पंदाक दांबून धरली.

होड्याचा पाटल्या मूळाक येवन शिकार्ल्लें डोलफीन भिरांकूळ थरान धडबडतालें. म्हातारयान बागवोन डोलफिनाक वोडन वयर घालें. जिवाचा अकलासाक तें होड्याचें पंदलें पोळें फुटोन घाल्चे बरीं शिमटेंत धाडायतालें. गरी भायर उडवंक म्हणोन दोरियेक चाबोन आसलें. म्हातारयान ताचा मांड्याक तोणव्यांत मारन ताचे अटेविटे बंध केले.

ताचा तोंडा भितेरली गरी सुटवन ताका दुस्रो एक तारलो गुंतलो आनी पत्यान धऱ्याक उडयली आनी वळू मुकल्या कुशीक गेलो.

ताणे दावो हात धुवन इजाराचा देगेक पुसलो. उज्व्या खांदा वयली दोरी ताणे दाव्याक बदली करून उज्वो हातयी धरयांत बुडवन दुलो. सूऱ्यो अस्तमते दऱ्यांत बुडोंक तयार जाल्लो. ताणे दोरियेचेर एक पावटी दीश्ट वेली.

तो कुसकूट बदलोंक ना. ताणे म्हळें.

हाताचेर उदकाचो लोट पळेताना मासळेचा चलनाचो वेग चिक्रे उणो जाल्ले परीं ताका सुस्तालें. रातीं दोन तांडेलां सांगाता होड्याचा पाटल्या कुशीक सांगाता बांदतां. ताचें चलन आनिकी सवकास जातेलें. तो चिक्रे व्हडल्यान सांगालागलो. तो रातचा पाळीक तयार आसा तर, हांवयी तयार.

'डोलफिनाक चिक्रे वेळ सोडन कातारतां. मासांत इल्लें रगत उरोन आसल्यार बरें.' ताणे चिंतलें.

तांडेलां मागीर बांधता. मासळी कसियी शांत आसा. ताका आतां उचांबोळ करचें नाका. त्या वेळा डोलफिनाक कातरल्यार पुरो. सूऱ्यो बुडचो वेळ मासळेंक चिक्रे कश्टांचो वेळ. ताणे वारयाक हात सुकवन दोरी वोडन धरली आनी खांदा वयलो दबाव चिक्रे होड्यानयी वांटून घेवचे बरीं केलें. गरियेक शिकारिल्ली मासळी सोडल्यार, सकयल तो यी उपासीं आसुल्लो. ताचो जीवयी व्हडलो. साधारणाचें खाण पुणी पांवचें ना.

'आपणे तर सगळें टूना खेलां. फाल्यां जहेवणाक एदें व्हडलें डोलफीन आसा. नितळ करचा वेळार इल्लें खेल्यार बरें आसा. तें टूना वरनी घट आस्तेलें. तशें पळेवंक गेल्यार खंयचे सलीस?'

तूं कसो आसाय भावा? ताणे तलिनाक विचारलें. हांव बरों आसां. म्हजो दावो हात सार्को जालो. म्हाका आज रातीक तशें फाल्यांकी दरबस्त जहेवाण आसा. होड्याक वोडचेंच तुजें कर्म जाल्यार वोड, म्हाका कितें?

पूण तो खरेंच जावन सार्को नातलो. खांदा वयली दूक पयस जावन तो जागो मुयेल्ले बरीं जातालें. हें कित्याकी ताका सार्कें आसचें लक्षण म्हळ्ळे बरीं

दीसल्ला. 'हाचाकी व्हर्ते कश्ट हांवे सोसल्यात!' ताणे समधान करन घेतलें. म्हजो हात इल्लोसो चीरला तितलोच. वाकूळ केदाळागी पयस जाला.

सपटेंबरांत सूज्यो बुडुल्लोच काळोक जातालो. तो होड्याचा मुकल्या पोंताक बसोन जाता तितलो विशेव घेवंक चिंतालो. अंत्रळार नेकेत्रां मिणमिणुंक सुरू जाल्लीं. तांचे पयकी, ताका नांव कळीत नातलेलें, चड प्रकाश फांकचें ताचें मोगाचें नेकेत्रयी भायर आयिल्लें.

म्हाका सांगात दीवन आसचो तो म्हजो भावयी मोगाचो. तो व्हडल्यान म्हणालो. तसल्या अदभूत जीवीक हांवे एदोळ पळेवंक ना, अयकोंक ना. तरी पूण हांवे ताका जिवेशीं मारुंक आसा.

ताचा भावाक, याने मासळेक जिवेशीं मारचे विशीं ताका खरेंच जावन पश्चताप आसुल्लो. बावडो काल थावन भुकेन दुस्रो आसा. तरी, ताचे वयली भिम्रत ताका जिवेशीं मारचा निचेवांत कुसकूट बदलावण हाडुंक सकली ना. तो कितल्या लोकाक खाण जायत? तो चिंतुंक पडलो. मोरोंदी. ताचा मासाची रूच चाकेल्यांक ती अ-हता पुणी आसागी? बिल्कूल आसची ना. ताची घनता, ताची चाल चमकाण पळेल्यार कोणायकी आसची ना. हें कशें दिस्ता म्हळ्यार अंत्रळा वयल्या सूज्याक, चंद्रेमाक, नेकेत्रांक जिवेशीं मारून नालायेकांक वांटून दिल्ले बरीं! देवाक अर्गां, आमी धज्यांतल्या आमचा भावांकच कातरन पोट भरून आसांव.

'हांवे दोरियेची वोड (drag) परीक्षा करची बोव अवश्य. तांतू अनकूलयी आसात, तशेंच अनानकूल यी आसात. इसकळ सोडल्यार तो दोरी वोडन घेवन धज्यांत सुरांटी मारुंक आसा. ताची वोड आनी म्हजा तांडेलांचो प्रतिरोध होड्याचेर उळटो परिणाम हाडीत. हांचें समतोलन गर्ज. कितेंय जांव, डोलफीन कुसोंक सुरू जांवचे पयलें ताका समा करन इल्लें पोटाक घाल्चें बरें. पयलें हांव एक वोर भर पुणी इल्ली नीद काडतां. तेदोळ वरेग डोलफीन पाड जांवचें ना. ताचे पयलें म्हजो भाव कितें करते आसा पळेतां. तांडेलांची अलोचेन बरीच फायद्याक पडली. तरी सुरक्षता जावनासा पयलेंची गर्ज. मासळेचा तोंडांत गरी वांकडी शिर्काल्या म्हळें नीज, आनी ताणे तोंड घांथांपलां. गरी ताका एक अडकळ. भूक एक शिक्षा. तो कसल्या सवालाक फूड करून आसा म्हणोन्च तो बावटो नेणा. 'तूं आतां थोडो वेळ निदे म्हातारया. तो ताची मांडणी करुंदी आनी तूं उटल्या'प्रांत तुजी कर.' ताणे अपणा'ल्याक म्हळें आनी दोळे धांपले.

ताका जाग जाताना, अपूण चडुणे दोन वोगां निदलां म्हणोन ताणे अंदाज केलो. चंद्रेम उदेवंक वेळ आसुल्लो देकून खचीत जावन वेळ पार्कुंक साध्य नातलें. वास्तव जावन तो विशेवार नातल्लो. ताचा खांदा वयल्या दोरियेची वोड तशीच आसुल्ली.

‘पूण म्हातारया तूं निदोंकचनाय! ही दुस्री रात!! तुंवे इल्लेशें पुणी निदोंक कसली पुणी वाट सोदिजाय. तो कसोय शांत आसा. नीद नातल्यार तुजो मेंदू काम करचो ना.’ एक ताळो ताका चत्राय दीवन आसुल्लो.

‘हांव तकलेन साकॉ आसां,’ ताणे जाप दिली. ‘हांव त्या अंत्रळा वयल्या नेकेत्रां तितलोच स्पश्ट आसां.’

तरी पूण आपणे इल्ली नीद काडिजे. सकड नीद काडतात. सून्यो, चंद्रेम, नेकेत्रां. दन्यो समेत व्हाळ नातल्या वेळा निदता. दोरिये खातीर कसलो पुणी उपाव सोध आनी थोडो वेळ निदे. आतां वच आनी डोलफिनाक तयार कर. तूं निदोंक चिंताय तर, तांडेलां शिर्कावन प्रतिरोध घाल्लो पयलें काड. अपायाची अलोचेन ती.

दोरियेचेर बिल्कूल वोड घालिनास्ताना ताणे होड्याचा पाटल्या कुशीक वळू दिमकुरीं मेटां काडलीं. अपूण अर्ध्या निदेर आसल्यारी आसलों, ताणे चिंतलें. पूण ताणे विशेव घेवंक सोडिनोजो. तो दोरी वोडून वोडुनच मोराजे. होड्याचा पाटल्या कुशीक पावल्लेंच तो, दोरियेचो दाब दाव्या हातार पडचे बरीं घुंवलो, उज्व्या हातान कवचांतली सुरी भायर काडली. वयर नेकेत्रां प्रकास्तालीं, ताणे सुरी डोलफिनाचा मांड्याक तोपून रूकाचा बांका पंदा थावन भायर वोडली.

एक पाय मासळेचेर आधारसून धरन पोटा थावन गाल्पुटा पन्यांत लांबायेक चीरलें आनी सुरी सकयल धवरन उज्व्या हाता थावन पोटांतले पूरा भायर काडलें. ताणे डोलफिनाचें पोट उगें केलें. तांतू दोन उबच्यो मासळ्यो आसुल्ल्यो. त्यो आनिकी घ आसोन ताजा आसुल्ल्यो. ताणे त्यो बगलेन धवरल्यो. शेंपाटीं, शिमटे समेत ऊरलेलें पूरा ताणे दन्याक उडयलें.

मासळेचा मांड्यार पाय धवर्नच ताणे डोलफिनाचा एका बगलेची कात तासून काडली. दुस्री कूस पर्तून ती यी तासून नितळ करन मांड्या थावन शिमटे पन्यांत लांबायकी दोन अर्धां केली. अपणाक जाय जाल्ले मासा कुडके धवरन ऊरलेलें ताणे धन्याक उडयलें.

ताणे सुरी पत्यांन कवचांत धवरली. उबचा मासळेंक ताणे डोलफिनाचा मासां मधें धवरन उज्व्या हातांत काणघेलें आनी होड्याचा मुकल्या पोंताक गेलो.

दोरियेचा वजनान ताची पाट बागवाल्ली. होड्याचा मुकल्या कुशिच्या पोळ्याचेर ताणे उबचा मासळें संगी डोलफिनाचें कातरलेल्लें मास धवरलें.

होड्याचा मुकल्या पोंतार बसोन ताणे खांदा वयली दोरी बगलेक लोटून त्या जाग्याक रगडलें. उपरांत ताणे उबच्यो मासळी उज्व्या हातांत उकलन धऱ्यांत बुडवन धुल्यो. ताणे उदकाचा लोटाचेर चीत दीवन गुमान दिलें. उदकाचो लोट उणो आसुल्लो. हाताचेर चिडकोन आसुल्लीं मिणमनचीं मासळे कोवळां ताणे होड्याचे देगेक पुसून काडलीं. मासळेंचो मांडुो कातर्न उडवन ताणे नितळ केलें.

तो एकच थकला, ना तर विशेव घेते आसा. तो म्हणालो. हांवी इल्लें पोटाक घेवन थोडी नीद काडुंक जातागी पळेतां. ताणे डोलफिनाचो तशेंच उबचा मासळेचा मासांचो एकेक कुडको खेलो.

डोलफीन रांदून केल्यार भारी रुचीक! अशेंच खेल्यार. इश्या!! तो उदगारलो.

मीट आनी लिंबो नास्ताना आनीक केदिंच होड्याचेर पांय धवरचोंना तो चूरचोरान सांगालागलो. थोडी बुद्धंकाय गळसिल्ली तर होड्यार इल्लें इल्लें धऱ्यांतले उदाक शिंपडायतों. सुकोन तरी इल्लें मीट लाभतें! पूण डोलफीन ताचा गरियेक लागल्लें सांजेयितल्याक! तरी त्या पासून कसलीच तयाराय करिनासली चूकच म्हण्येत. बरें चाबोन चिंवल्ले वर्वीं वोंकोंक जावंकना. उदेंती दिगंतार एकावयर एक कुपां जमो जावनासलीं. तो वळकोंची सकड नेकेत्रां मायाग जाल्लीं.

वारें निश्चल जाल्लें. अशें भगतलेंकी ताचें होडें कुपांचा मांद्यांत रिगोंक आयतें जालां.

तीन-चार दीस हवो भिगडचीं लक्षणां दिस्तेत आसात. पूण आज आनी फाल्यां खंडीत न्हय. देकून म्हातारया तूं थोडो वेळ निदे. सकयल तोयी झांत आसा. म्हातारो म्हणालो.

ताणे गरियेची दोरी उज्व्या हातांत अंदून वोडली आनी कोंपरांत उज्व्या हाताक बळान दिगो दीवन आपलें वजन होड्याचे देगेक दिलें. दोरी चिक्रे खांदा देगेक देंववन ताचेर ताणे दावो हात आधार दिलो. दिगो आस्ता वरेग उज्व्या हाताचें भ्यें नातलें. अपणाक नीद पडोन उज्वो हात सदीळ जायत तर दोरी निस्रोंक सुरू जातेली. तेदना म्हजो दावो हात अपणाक जागायतोलो म्हणोन ताणे तर्क केलें. उज्व्या हाताक त्रास जातेले, पूण ताका सवय आसा.

ताका आज आफ्रिकाचा सिंवांची सपणां पडलीं नांत बगार टूनां मासळेंची. टूना मासळेंचो हिंड धज्यांत सुमार आट-धा मैलां विस्तार आसुल्लो. तो टूनांनीं जोडी जांवचो ऋतू जावनासलो. एका पाटल्यान एक टूना वारयार उडोन पत्यांन त्याच जाग्यार उदकाक देंवचें दृश्य अभूतपूर्व जावनासलें.

नंतर ताका आपल्या गुडसुलांत निदोन आसले बरीं सपाण पडलें. थंड वारें मारतालें आनी ताका हिंव खातालें. तो उश्या बदलाक उज्व्या हाता वयर निदोन आसलेले वर्वीं तो मुयेल्लो.

त्या नंतर ताका सिंवांचें सपाण पडोंक लागलें. तो पाळण्या बरीं धलोन आसचा तारवाचा डेक्कर वोमतें खाडकेर आधारसून निदोन आसुल्लो. दनपराचें प्रशांत वारें वाळोन आसलें. तो निदोन आसुल्ले सर्शीन थावन हळदुवी दज्या तड बरी करन दिस्ताली. काळोक पडोन येतालो मात्र. सिंवांचो पयलो हिंड रेंवे तडेर येवन खेळोंक लागलो. त्या नंत दुस्रो हिंड आयलो. ताणीं सर्वांनी मेळोन खेळोंक सुरू केलें. म्हातारो पत्यांन एक हिंड येतगी म्हणोन राकोन रावलो. तो एकदं खूश जाल्लो.

चंद्रेम उदेवन मस्तू वेळ जाल्लो. तो निदोन आसल्ल्यान ताका खबर नातली. सकयल मासळी होड्याक कुपांचा मांद्यांत वोडून आसुल्ली.

हात खाडकेक लागोन ताका एकाच्छाणे जाग जाली. हातांतली दोरी निस्त्रोन ताचो उज्वो हात हुल्पोंक लागलो. ताचो दावो हात रूक जाल्लो. उज्व्या हातानंच दोरियेची वोड उणी करचें प्रयतन ताणे केलें. निमाणे तरी ताचो दावो हात जीव जालो. दोनी हातांचेर आनी पाटिचेर बळ घालन हातां सांगाता पाटयी हुल्पोंक लागली. चीरल्ल्या दाव्या हाताचो घाय पत्यांन उगतो जालो. दोरियेची वोड एका स्थिमिताक आयली.

म्हातारयान समधानेचो उस्वास सोडुंक तयार जातां म्हणतास्ताना गरियेची मासळी एकाच्छाणे उदाक फुटवन धज्या वयर उडोन जडायेन सकयल पडली. ती पत्यांन पत्यांन उडोन पडोंक लागली. होडें वादाळाक शिकारल्ले बरीं कसलिंगी अजडात सकत मुकार वोडून आसचे बरीं उसळोंक लागली. म्हातारयान आपलें सर्वय बळ एकटांय करून दोरियेक नियंत्रण करचें प्रयतन करुंक सुरू केलें. तो होड्याचा मुकल्या कुशीक कातरन धवरलेल्ल्या मासळेंचा मधेंगात तोंड चेपून आसचा स्थितेर आसुल्लो. ताका थै थावन हालोंक जायनातलें.

निमाणे तरी राकोन आसलेली घडी उदेल्ली, आनी ताका आतां भितेर हाडचें काम बाकी आसुल्लें.

ताणे मस्तू देवें फारीक करुंक आसा! ताणे चिंतलें. ताणे ताच्यो उडक्यो पळेवंक नातल्यो. उडोन सकयल पडचो अवाज मात्र आयकाल्लो. दोरी वेगान उसळोन आसुल्ली. ताचे दोनी हात चिरोन गेल्ले. पाटिची कात झरकटोन गेल्ली. हें सगळें निरीक्षीतच जावनासलें. जाता तितलें दोरी ताणे आपल्या हातांचा दाडढेल्ल्या काती वयर आसचे बरीं पळेवन घेतलें. बोटां कातारन वचानातले बरीं पळेवन घेंवचें अवश्य जवनासलें.

चेर्को आसुल्लो तर, दोरियांचा गुटलेंचेर उदाक मारन भिजयतो. व्हय, चेर्को आसुल्लो तर!

दोरी निस्रोन वचोन्च आसोन थोड्या वेळा नंतर वेग उणो जालो आनी ताचे वयलो दबाव उणो जालो. डोलफिनाचा मासां वयर थावन ताणे तकली उकल्ली.

तो सवकास दिंबियांचेर उटोन उभी रावलो. तो दोरी सोडून आसलो तरी बोव सवकासायेन. तो वोळू दोरियेंच्यो गुटल्यो आपल्यां पांयांनीं स्पर्श करुंक सकचा तितलें पाटीं गेलो. ताचे लागीं गर्जे वरनी चडच दोरी उरोन आसली. ताणे इतले पावटीं उडक्यो मारल्ल्योगी पाटी कणा भंवतिल्यो ताच्यो वारया पोती भोरोन गेल्ल्यो. ताणे पत्यांन गूंडायेक देंवोन थेंच जीव सोडची साध्यता नातली. तशें पुणी जांवचे जाल्ल्यार ताका वयर हाडुंक साध्यच नातलें.

वेगिंच तो भंवाडे काडुंक सुरू करताना म्हातारयान कांय प्रवृत्त जावंक आसलें. एदोळ शांत आसुल्लो तो एकाच्छणे कित्याक भिगडलोगाय म्हणोन म्हातारो चिंतुंक पडलो. तो भुकेन चाळवालागी व सकयल गूंडायेक भिंयेलो? भिंयेलो आस्तोलो. पूण इतलो शांत, बळीश्ट तशें भरपूर आत्मविश्वास आसलेले बरीं दिस्तालो? विचित्रच सय!

ताचें आसोंदी, तूं धयराधीक तशें आत्मविश्वासी जा म्हातारया! तुजा हातांत दोरी आसा तरी तो तुजा नियंत्रणार ना. पयलें दोरयेक नियंत्रणार घे आनी ताका तुजे भंवती घुंवण्यो काडचे बरीं कर! तो म्हणालो.

म्हातारो दोरी दाव्या हातांत धरून बाग्वालो आनी उज्व्या हातांत धऱ्यांतलें उदाक काडन तोंड धुवंक लागलो. मासळे वयर पडलेल्ल्या ताचा तोंडा वयर डोलफिनाचें मास चिडकाल्लें. ताचो वास वोंकुंक करून अपणाचें त्राण उणे जावंक आसा म्हण तो पात्येल्लो.

तोंड धुल्लेंच ताणे आपलो उज्वो हात धुलो आनी तसोच मिटा उदकांत सोडलो. सूऱ्यो उदेंवचा पयलेंचो मसक उज्वाड दिगंतार दिसोन येतालो. तो उदेंती कुशीक व्हाळा संगी चलोन आसलो. म्हळ्यार तो निजाकी थकल्लो. वेगिंच तो घुंवण्यो काडुंक सुरू करतोलोच. म्हजें असली काम सुरू जांवचेंच

हाचे उपरांत. ताणे दऱ्यांत बुडयिल्लो हात भायर काडून ताची बारकायेन परिक्षा केली.

दूक सोडल्यार विशेस मार जावंक नातलो. पूण दादल्याक दूक कांय विशेस न्हय. तो म्हणालो. नव्या घांयांक लागानासचे बरीं ताणे दोरी जाग्रुत्कायेन धरली आनी दावो हात उदकांत बुडवंक सकचे बरीं आपलें समतोलन सार्कें केलें.

निजाकी तुका मांदिजेच! थोड्या वेळा आधीं हांवे तुजी आशाच संडल्ली! म्हातारयान दाव्या हाताक उद्देशून म्हळें. म्हजीच चूक. सुर्वेर थावन्च तुका हांवें तरबेती दिल्ली जाल्यार अशें जाते ना!

'पूण ताका शिकोंक मस्तू अवकास आसले, ओट्रास, निमाणे घड्ये ताणे हात दीवना म्हण्यां! एकच पावटीं वाकूळ आयलेल्याक इतलें दूरसोंचे न्हय.' ताणे चिंतलें.

ताका पत्यान वाकूळ येत तर दोरीच ताका कानुनूच सोडुंदी. तो म्हणालो. दुस्रे घड्ये अपलें चिंताप कित्याकगी अस्पश्ट जालां, पत्यान इल्लें डोलफिनाचें मास चिंवल्यार बरें म्हणोन ताका भगुंक लागलें. पूण साध्य नातलें. तें खावन वोराडो काडचाकी अशेंच आसल्यार बरें म्हणोन ताणे तर्क केलें. ताचें तोंड त्या मासांत बुडोन गेल्लें आनी तो वास घेवन ताका कांटाळो आयिल्लो. पोटाक सेवन पुषठी जोडुंक वेळ उन्नो गेला म्हणोन तो जणासलो.

'तूं एकलो मूरख. बगलेन दुस्री एक उबची मासळी आसा. खावन सोड!' दुस्रो एक ताळो ताका कांतायलागलो.

नितळ करन धवरलेल्ली उभची मासळी ताणे दाव्या हातांत विंचून खावंक सुरू केली. थोड्याच वेळान कांटे मात्र सोडन ताणे सगळी खावन जाल्ली.

ऊरलेल्या सर्व मासळेंचाकी उभची मासळीच चड रुचीक तशें घटायेची म्हणोन ताणे चिंतलें. आपल्या त्राणा विश्यांत ताका दुबाव धोसून आसुल्ले. ताचा पोंतार थावन ताणे सर्व तयाराय करून जाल्ली. तो उज्वाड जांवचाक आनी ताणे भंवाडे काडुंक राकोन आसल्लो. संघर्श सुरू जांवचो त्या उपरांत. मासळेन भंवाडे काडुंक सुरू करताना. तो दऱ्याक देंवल्ल्या तिस्रे पावटीं सूऱ्यो उदेल्लो. दोरियेक पळेल्यार तो भंवाडो काडता म्हणोन कळानातलें. ताका व्हयगी न्हयशें दोरी सदीळ जाल्ले बरीं भगल्लें आनी ताणे उज्व्या हातान गरिये दोरी वळू वोडुंक सुरू केली आनी ती बिगदोंक सुरू जाली. आनीक वोडुंक साध्य ना म्हणचा वगता दोरी सलिसायेन येवंक सुरू जाली.

ताणे दोरी खांदा वयर थावन निस्त्रावन, सगळ्या कुडिचेर बळ घालन दोरी हातांनी धरन, बांयतलें उदाक वोडचे बरीं, वळू, पूण स्थिरतेन वोडुंक सुरू केली.

तो भंवाडो काडून आसा तें नक्की. व्हडलो भंवाडो.

गरिये दोरी बिगदोंक लागली. म्हातारयान कितले जोरान वोडल्यारी कुसकूट हाल्लिना. दोरी अशी बिगदोन रावलिगी वस्तूर पिळल्ले बरीं दोरिये वयल्यान उसळोंचे उदका कण साकाळिंचा उज्वाडाक परजळुंक लागले. दूसऱ्या घडियेन मासळेन दोरी वोडुंक सुरू केली. म्हातारयान दुस्रो उपाव नास्तां, दिंबियेर पडोन दोरी सोडून दिली. ताणे विस्तार भंवाडो काडुंक येवजिल्लें. अपणे दोरी चड सोडुंक नोजो. चिक्रे बिगदुंक सुरू करिजे. ताचे भंवाडे ल्हान करयजे. अशें लागताकी मुकल्या एका वोरा भितेर ताचें दर्शन लाबोंक यी पुरो. 'पयलें, ताणे सुशोग भोगाशें करन उपरांत जिवशीं मारिजे!' म्हातारो योजन मांडुंक लागलो.

अशेंच दोन वोरां पाशार जालीं. तो वळू भंवाडे काडून आसलो. म्हातारो सगळो घामान बुडोन गेल्लो. ताचा हाडां हाडां भितेर सुरियेंत कोचायिल्ले बरीं दुकालें. दोळ्यानी घाम देंवोन हुल्पाताले. वेळ पाशार जाल्ले बरिंच मासळेचे भंवाडे धाकटे, आनी वळू जाले. दोरी सदीळ जावंक सुरू जाली. म्हळ्यार तो वयल्यान उध्येवन आसुल्लो. एका वोरा नंतर म्हातारयांचा दोळ्यां मुकार काजुले भंवोंक लागले. दोळ्या वयर आनी कपलार जाल्ले घाय हुल्पाताले.

दोळ्यां मुकार काजुले धांवल्ल्याक तो भियेवंक नातलो. दोरी वोडचे वगता उबजाल्ल्या तनवा वर्वीं तें सामान्य जावनासलें. पूण दोन पावटीं ताका तकली हाळू जाल्ले बरीं जावन घुंवोळ आयिल्ली. हाका तो भियेल्लो.

संगर्श सुरू जावंचे फुडेंच प्रतिस्पर्धी मुकार शसत्र त्याग करून हारवोंचे कसली लज! तो इतल्या सुलबायेन म्हजा मूटित शिकारला, देवा म्हाका ह्या वगता सोडन घालिनाका! म्हाका त्राण दी. देवा, खंडीत शेंभर आमचा बापा, शेंभर नमान मरिये म्हणतां. पूण आतां जावंचें ना. हें सगळें काबार जाल्लेंच म्हणतां. त्याच घड्यो ताणे धरून आसुल्ली दोरी भयंकर रितीन चडपडोंक, हुळवुळोंक लागली. म्हातारयाक ताचो हात तुटोन गेल्ले बरीं अनुभव जालो. ताचा हातां वयर जडाय चडोन्च येताली. तो गरियेचा दोरियेक आपल्या बेसबोल बेटा तसल्या सोडियेन मारून आसा! म्हातारयान अंदाज केलो. हें घडोंकच आसुल्लें. तो ताचें हातेर वापरून आसुल्लो. ताणे आतां उडी मारचाकी म्हजा वांट्याक भंवाडे काडल्यारच बरें. वारें घेवंक ताका वयर उडचें

अवश्य जावनासा. हज्येक उडणी ताचा तोंडांतली गरी सदीळ करून निमाणे तो सुटल्यारी अजाप ना.

उडानाका भावा, उडानाका तो परतिलागलो.

मासळी आपल्या खोंचियेंत दोरियेक मारनूच रावली. म्हातारयान दोरी चिक्के सदीळ सोडली. ताका कीरकिरी जाते आसा. दूक म्हळ्यार तशीच. कीरकिरी करता. म्हजी व्हड ना. हांव दांबून धरुंक सक्तां. पूण ताची तसी न्हय. ताका पिसांतूर केल्ल्यांत अज्याप ना. थोड्या वेळा नंतर मासळेन दोरियेक मारचें बंध केलें आनी पत्यांन वळू भंवाडे काडुंक सुरू केलें. म्हातारो दोरी भितेर वोडुनूच आसलो. पूण ताका पत्यांन तकली घुंवोळ सुरू जाली. ताणे दावो हात उदकांत बुडवन एक पोसो उदाक काडन मात्यार वोतून रगडलें. तशेंच गोमटे पाटल्यानयी वोतून बरें रगडलें.

देवाक अर्गां, म्हाका वाकूळ सुरू जावंक नांत! तो म्हणालो. कितलो वेळ भंवाडो काडीत? उडतोलोच! तुंवे तयार रावुंक जाय म्हातारया. जाय का'लें, जायजेच!

तो भंवाडे काडुंदी. हांव थोडो वेळ आराम करतां. तो तयार जाताना हांवी तयार जातां. ताणे म्हळें.

दोरी चडताव वोडिनास्तां मासळेन थेंच भंवाडो काडून आस्ताना आराम करयां म्हणचें सहजच म्हण्यां.

दोरियेर दबाव पडोंक सुरू जाताना, तो भितेर येवंक तयार जाला म्हणोन म्हातारयाक कळ्ळें. तो उटोन उभी रावलो. ताणे भितेर वोडल्ली दोरी ताणे पांयानूच गुटल्याक रेवडावंक सुरू केली. अपूण कित्याकी हशेंचे प्रास थकलां म्हणोन ताका सुस्तोंक लागलें. त्या वयल्यान वारें दुस्रें ज्योरान वाळोंक लागलें. एका वाटेन तें बरेंच. ताका भितेर घेवंक उपकारता, ताणे चिंतलें. तो मुकलो भंवाडो काडताना हांव थोडो विशेव घेतां. तो म्हणालो. ताका थोडें बरें लागलें. मुकल्या तीन-चार भंवड्यानी हांव ताका भितेर घेतां ताणे चिंतलें. मासळेन भंवाडो काडुंक सुरू केल्लोच ताणे आपलें तणाचें चेपें पाटीं वोडलें आनी होड्याचा मुकल्या पेळियेर बसलो. धज्याक भरती आयिल्ली. हवो ताचे पक्षेनूच आसल्लो. हांव पडला-तेनका कुशीक होड्याक घुंवडायतां. धज्यांत वाट चुकली म्हणचे बरिंच ना!

तीस-न्या घुंवणे नंतर तो ताचा दिश्टेक पडताना होड्या पंदा एक दाट काळी सावळी पाशार जावन गेल्ले बरीं जालें. ती पाशार जावन वचोंक इतलो वेळ लागलोकी ताची लांबाय पळेवन तो शेर्मेवन गेलो.

सायबा भोगोस!! तो तेदो व्हड आसोंक साद्यच ना! तो उदगारलो.

पूण तो तेदो व्हड आसुल्लो. ताचो भंवाडो काडन तो उदका वयर येताना तो होड्या थावन फकत तीस वारी पयस आसुल्लो. म्हातारयान ताची शिमटी पळयली. लावांदर रंगाची ती अर्ध्या चंद्राकृतेची शिमटी त्या निळइया धऱ्याचा उदकांत बरें करन पाजून धार केल्ल्या कोयत्या बरीं पर्जळताली. तो व्हयगी न्हयशें उदका सकयल उष्येवन आसुल्लो आनी ताचो राक्सा गात्र आनी कुशिल्यो त्यो विशिषठ प ी उटोन दिस्ताल्यो. ताचीं रूंद शेंपाटीं उदकांत विस्तारोन आसल्लीं. मुकल्या भोंवाड्यांत म्हातारयाक ताचे दोळे दिसले. दोन गोबराळ्यो चिंवपी मासळ्यो ताचा तोंडाक चिडकोन आसल्ल्यो. (हांका Sucker Fish म्हणतात. ह्यो व्हड गात्रांचा मासळेंक चिडकोन फुंक्याक भंवचे मात्र न्हय तांचा तोंडा थावन भायर आयिल्लें खाण खावन जियेतात.) ह्यो चिंवपी मासळ्यो थोडे पावटीं ताका चिडकोन आसल्यार थोडे पावटीं ताचे भंवती भंवोन आस्ताल्यो. त्यो एकेक चडुणे तीन फूट लांब आसोन पळेवंक पांबोला (Eel) बरीं दिस्ताल्यो.

म्हातारो दरबस्त घामेतालो. पूण तापचा सूऱ्याक लागोन्च न्हय. एकेक भंवाडो काडल्ले बरिंच 'तो' ताका लागीं लागीं जातालो. म्हातारयान भितेर वोडल्ली दोरी ताचा पांया मुळांत रास पडल्ली. फकत दोन भंवाडे. तीसऱ्या भंवाड्याक ताचेर भाली तोप्येत म्हणोन म्हातारयान अंदाज केलो. पूण तो जाता तितलें लागीं, लागीं, लागीं येवंक अपणे राकाजे, अम्सोर करिनाये म्हणोन म्हातारो अपणाकच सांगोन आसल्लो. 'म्हजी निशानी मांड्याक न्हय, काळजाचेर आसाजे.' ताणे सांगोन घेतलें

म्हातारया, बिल्कूल घाबारनाका. शांत राव. ताणे व्हडल्यान म्हणोन अपणाकच धयर दिलें.

मुकल्या भंवाड्यांत मासळेची पाट आनिकी चिक्रे उटोन दिस्ताली, पूण तो होड्या थावन पयस आसुल्लो. मुकल्या भंवाड्यांतयी तो पयस आसुल्लो, पूण उदका थावन चिक्रे वयर आसुल्लो. आनीक चिक्रे लागीं वोडल्यार ताका भितेर घेव्येत म्हणोन म्हातारयाक सुस्तालें. ताची भाली आयिन्न जाग्यार तयार करन धवरल्ली. तशेंच अतिरिक्त दोरी यी तयार आसुल्ली. ताचें एक पोंत होड्याचा मुकल्या तुदियेक बांधल्लें.

तो शांत रितीन भंवाडे काडून लागीं लागीं सरतालो. ताची अपूरव शिमटी मात्र हाल्ताली सोडल्यार तो निश्चल दिस्तालो. म्हातारयान बळ सगळें एकटांय

करून ताका लाग्गीं वोडुंक पळेलें. तो इल्लेशें देगेक मालवाल्ले बरीं जालो. पूण पत्यान नीट जावन ताणे भंवाडो काडुंक सुरू केलो.

हांवे ताका वोडलो! म्हातारो अज्यापोन उदगारलो. वोडलो!!

ताका पत्यान तकली चिक्के 'गीर' जाली तरी दोरिये वयली बिगदोवणी ताणे उणी केली ना. 'हांवे ताका वोडलें!' तो खूष जाल्लो. ह्या पावटीं ताका भितेर घेवंक सकलों, जरूर. म्हजा सांगाती हातांनो, धयर सांडिनाकात. पाटीं सरानाकात, बळ दीवन वोडा! पांयानो, तुमिय म्हाका सोडन घालिनाकात. म्हजा तकले. तूय निमाण्या वगता हात दीनाका. ह्या पावटीं ताका भितेर वोडन घाल्तोलोच. ताणे वोडुंक सुरू केलें. बरयान्च सूरवात जाली. मासळी लाग्गीं, लाग्गीं आयली. आनी निमाण्या वगता तिकास घुवोन पयस सरली.

तुका कशेंय मोरोंक आसाच, तुजे सांगाता हांवी मोराजे म्हणतायगी? अंत्य तशें जाल्यार कितें फायदो? ताचो ताळो सुकोन गेल्लो. उलवंक सार्कीं उत्रां सुटानातलीं. ताणे उदकाक हात लांवचे बरीं नातलें. 'भावा, तूं अशेंच सासणाचा सासणाक भंवाडे काडुंक सक्षी, म्हजान बिल्कूल जावंचें ना.'

मुकल्या भंवाड्यांत तो हाताक सांपाडचे तितले लाग्गीं आयलो. पूण तो तितल्याच वेगान पयस सरलो. 'भावा, तूं म्हाका वळू जिवेशीं मारते आसाय.' ताणे म्हळें 'तें तुजें हक्क म्हण्यां. हांवे एदोळ वरेग तुजे तितलो सुंदर, बळिश्ट, शांत आनी घनेस्ताक पळेवंकच ना! ये, म्हाका लगाड काड! म्हाका, निजायकी कोण कोणाक मारता म्हळ्याची बिल्कूल पर्वा ना!'

'म्हातारया, तूं निजायकी तकलेंत असकत जावन येते आसाय!' ताचे भितेर एक दुस्रोच ताळो उलवंक लागलो. 'तूं मतिंत सार्कीं आसचें अवश्य.'

'सार्कीं जा म्हजा तकले, सार्कीं जा!' तो म्हणालो.

मुकल्या दोन भंवड्यांनिय अशेंच घडलें. मासळी ताचा लाग्गीं म्हळ्ळे बरीं येताली आनी म्हातारो कायप्रवृत्त जाता म्हणताना ताची भव्य शिमटी वारयार भिजावन घुवोन पयस स्ताली. म्हातारयान पत्यान एक पावटीं प्रयतन करुंक चिंतलें. ताचे हात मोव पडल्ले. दीश्ट मधें मधें गयरी जाताली. मुकल्या भंवाड्या वेळारी तशेंच घडलें. निमाणे एक पावटीं पळेव्यां, म्हातारयान चिंतलें. ह्या पावटीं म्हातारयान घायेवन चेंचारोन गेल्लो ताचो आहं, दैहीक दूक, ऊरलेल्लें ताचें त्राण एकटांय करन मासळेचा संकश्टां समोर तुकून पळेवन आस्तां तो होड्याचा बोंव सर्शान, होड्याचा देगेक लागचे बरीं लाग्गीं येवन उत्रोंक आयतो जालो. म्हातारो ताकाच पळेंवचार पडलो. होड्याचाकी लांब,

रूदायेन तशें उभारायेन अगाध, रुप्या बरीं पर्जळीक, मन पिस्वांवच्यो जांबळी प पी. म्हातारो निजाकी मंत्र मुग्ध जाल्लो.

म्हातारो एकाच्छाणे निदेंतलो भायर आयिल्ले बरीं सनीन जालो. गरिये दोरी सकयल घालन ताणे गुड्डावन धरली आनी दोनी हातांनी भाली विंचली. आसलेलें पूरा बळ आरावन मासळेचा पाटी वयर, काळजाचा जाग्यार ताणे भाली आवेशान तोपली. भाली भितेर रीगल्लीच ताणे पत्यान आसलेलें पूरा बळ एकटांय करून उडोन उडोन आनिकी भितेर लोटली. एदोळ यांत्रिक रितीन भंवाडे काडून आसली मासळी अवचीत जीव जाली. आपलो सर्व वैभव, दळभार प्रदर्शन तेदो व्हडलो जीव घेवन दरया वयर उडली.

ती मस्तू वेळ वारयारच वयर तटस्थ रावोन आसले बरीं भोगलें म्हातारयाक. त्या नंतर ती सकयल पडली. ती जयत मासळी सकयल पडलेल्या फोर्साक एकाच्छाणे धऱ्यांत व्हड भुंयकांप जाल्लो अनुभव जालो. भंवतिलें उदाक अशें उसाळ्ळें की होड्या भितेर तीन इंचां उदाक भरलें. म्हातारो संपूर्ण भिजोन गेलो. ताका तकली घुंवोळ आयली आनी लकोन लकोन पडचे बरीं जालो. ताका कांयच दिसाना जालें. ताणे दोळे गषटून बलात्कारान दोळे उगते केले. मासळी उदारीच पडोन आसली. ताचें रुप्याळें पोट वयर दिस्तालें. भाली, मासलेचें काळीज आसल्ल्या जाग्यार तिकास रोंबल्ली. तूंब उग्तो केल्ल्या काटा थावन उदाक उसाळचे बरीं रगत भायर उसळोन भंवतिलो धऱ्यो तांबडो जावन येतालो. सुर्वे तें इतलें दाट आसल्लें की निळश्या धऱ्यांत मासेंचा एका विशाल हिंडा बरीं दिस्तालें. उपरांत तें अगसांतल्या कुपां बरीं विस्तारोंक लागलें. मासळी ल्हारांचेर उध्येवन आसोन अजून रुप्याळी दिस्ताली. म्हातारयान मसक जाल्ल्या ताचा दोळ्यांनी बाकायेन पळेलें. भालियेचा मूळाक बांधलेल्ली दोरियेचे दोन भंवाडे होड्याचा मुकल्या कुशीक आसचा कुतियेक रेवडावन दोनी हातांनी आपली तकली आधासून सांगालागलो: देवा, हांव पुरासणेन थकोन गेल्लों लाचार म्हातारो. हांव तकलेंत असकत जांवचे बरीं सोडिनाका. हांवे ह्या मासळेक, म्हजा भावाक जिवेशीं मारलो. बाकिचीं काऱ्यीं हांवे एकल्यानूच करिजाय पडलां. ताका कुशीन वोडून हाडुंक हांवे गळपास तयार करिजे. म्हजा होड्या भितेर ताका वोडून हाडुंक बिल्कूल जांवचें ना. ताका होड्याचा बगलेकच बरयान बांधून हांवे बंद्रा कुशीक तांडेवन वचाजे. दुस्री वाटच ना.

ताचा गाल्पुटां मुकांत्र तोंडा थावन दोरी शिर्कावन होड्याचा मुकल्या कूसीक बांधुंक म्हणोन येवजण करन ताणे मासळेक होड्या कुशीक वोडुंक सुरू केलें.

ताका दोळे भर पळेवंक, स्पर्श करुंक तो अत्रेगतालो. तो अपणाचें दिर्वें, तो चिंतिलागलो. पूण त्या एका कारणा लागीन मात्र ताका अपडिजाय म्हणोन भगुंक नातलें. ताचे वयर कसलिगी वोड ताका आकर्सून आसल्ली.

‘म्हातारया, पुरो, पुरो. तुजा भ्रमिदेंतलें ऊट. थोडिशीं कामां बाकी आसात! ताणे अपणाकच जागयलें. तो इल्लें उदाक पियेलो. ताणे वयर अगसाक एक पावटीं पळेवन मासळेक पळेलें. दनपार आनिकी उत्रोंक ना म्हणोन ताणे अंदाज केलो. तार्वोटी वारें वाळोंक सुरू जाल्लें. गरियेंच्यो दोरियो सकड गांटाल्ल्यो. घरा पावल्लेंच चेक्या सांगाता बसोन सुटयल्यार जालें.

लाग्रीं ये भावा. तो म्हणालो. पूण ताचो भाव आयकोंचे स्थितेर नातलो. तो मेल्लो. तो मेल्लो. ताणेंच मासळे सर्शीन होडें चलवन वेलें. होड्याची मुकली कूस ताणे मासळेचा मांड्या कुशीक व्हरन रावयली. ताचो मांडुो पळेवन म्हातारो शिरीं चुकलो. ताचान पात्येवंकच जालें ना. ताणे कुतियेक बांधल्ली भालियेची दोरी सुटयली. ती मासळेचा गाल्पुटांत रिगवन तोंडांतावन भायर काडली आनी ताचा लांब सोंडियेक रेवडावन द्रूस-च्या गाल्पुटांत रिगवन पत्यान सोंडिये वयर एक रेवाडो काडलो आनी होड्याचा मुकल्या कुशिल्या कुतियेक दोडी गांट घालन बांदलें. ऊरलेल्ली दोरी कातरन तो पाटल्या कुशीक शिमटेक बांधुंक गेलो. मासळेचो जांबळी रंग माज्वोन आतां रुप्याळो रंग दिसोन येतालो. देगेंच्यो पट्यो तशेंच शिमटेचो जांबळी रंग माज्वोंक नातलो. पट्यो चडुणे एका दादल्यान बोटां समेत उसयिल्ल्या हाता तितल्यो रूंद आसल्ल्यो. ताचे दोळे भायर पडल्ले बरीं दिस्ताले.

ताका जिवेशीं मारुंक दुस्री वाटच नातली. म्हातारो म्हणालो. मात्याक उदाक वोतून रगडल्ल्या नंतर ताका बरें जाल्लें. तकलेंत कसलोच गोंदोळ नातलो. ताणे अंदाज केल्ले बरीं मासळी देड हजार पौंडां वजन तुकाली. चडयी आसोंक पुरो. नितळ केल्यार तीनांत दोन वांटे गेल्यारी, एका पौंडाक उणे म्हळ्यारी तीस सेंटसांक विकुंक आसा.

हाचें लेक काडिजे तर हातांत पेन्सील गर्जेची! म्हजी तकली काम कर्तेत ना! डिम्याजियोक पुणी कळ्यार आज तो म्हजेर खंडीत जावन अभिमान पावोंक आसा. देवाक अर्गा! म्हजा खोटेंत हाड वाडोंक ना! पूण हात आनी पाट मस्तू दुक्तेत आसा.’ खोटेनीं हाड वाडचें म्हळ्यार कितेंगाय? तें कशें वाडता? आमकां कळानातले बरिंच तो वाडोन आस्ता कोण्णा?

तो चिंतुंक पडलो. मासळेचो मांडुो आनी शिमटी होड्याक बांधल्लीच तो मासळेचें पोट बांधुंक आयतो जालो. ताचा पोटाची रूंदाय केदी रूंद आसल्ली

म्हळ्यार, होड्याचे देगेक ताचे वरनी व्हडलें एक होडें बांधल्ले बरीं दिस्तालें. ताणे दुस्री एक दोरी विंचून मासळेचें उग्तें तोंड घे बांधलें.

ताणे शिड्याक भांधल्लो पात्तो घाल्लो पडदो सुटयलो आनी होड्याक तेनका-अस्तमती कुशीक चलवन तो चिक्के विशेव घेवंक म्हणोन होड्याचा पाटल्या कुशीक बसलो. तेनका-अस्तमती खंयचा कुशीन आसा म्हणोन समजोंक ताका दिक्सूची गर्ज नातली. दिक्सूची ताचा तकलेंत आसुल्ली. ना तर, तावोंटी वारयाची दिशा कळ्ळ्यार पुरो आसलें. ताका भूक लागोन येताली देकून एक ल्हान गरी उडवंक ताणे चिंतलें. तशेंच एक स्पून भायर धवरल्यार ताळो भिजवंक पुणी थोडें नितळ ऊद

क मेळोंक आसा, ताणे चिंतलें. कितलें सोदल्यारी ताका स्पून मेळोंक ना. ऊरलेल्ले गरियेचे तारले कुसोन गेल्ले. ताणे कोक्याचो तोणको विंचून धऱ्यांतले हळदुवें कस्ताळ विंचलें आनी होड्यार पापुडलें. तांतू शिकॉन आसुल्लीं गांलबीं होड्यार शिंपडलीं.

हळदुव्या कस्ताळा थावन एक मूट भर गांलबीं सकयल पडोन दडबडोंक लागलीं. म्हातारयान अंगव्या आनी मधल्या बोटान तांचो मांडो चिडून गांलबीं चिंवोन करलां उडयलीं. ती ल्हान आसल्यारी रुचीक आनी पुषठिदायेक म्हणोन म्हातारो जणासलो. म्हातारयाचा बोटलिंत दोन लांब घोट मारचें तितलें उदाक आसुल्लें. गांलबीं खाताच तो अर्धो घोट उदाक पियेलो. होडें सहज जावन सवकासायेन मुकार चलोन आसलें.

मासळी ताचा दोळ्यां मुकार रूब रूब दिस्ताली. ताचे वयल्यान भेसां जाल्ले दोनी हात, झरकटोन हुल्पोन आसची पाट हें सगळें सपाण न्हय नीज म्हणोन पात्येवंक साक्स दिताली. निमाण्या थोड्या घड्यांक हें सकड फट, अपूण सपनेवण आसां म्हणोन ताका भगल्लें. भाली तोपल्लीच मासळी वयर उडोन थोडो वेळ वारयार तशीच रावोन आस्ताना हें नीज आसोंकी साध्यच ना म्हणोन तो चिंतलो. तेदना ताची दीश्टयी गयरी जावनासली. पूण आतां ताका सार्कें दिस्तालें. हात वेगगीं गूण जातेले. धऱ्याचें मीटा उदाक तांका गूण करतेलें. खाडियेचें उदाक कसले घाययी गूण करुंक सतालें. तकली शिंतिदार ऊरल्यार हातांचो ताका व्हड समस्सो म्हणोन भगलें ना.

निश्चल मासळी होड्या सांगाता म्हातारयाचा भावा बरीं, आमिगा बरीं चलोन आसली. पत्यांन ताची तकली हाळू जावंक लागली. म्हातारो आकांतलो. मासळी होड्या भितेर आसुल्ली तर ताका भियेवंक कसलेंच कारण नातलें. ताणे आपल्या सांगाताच वाळोन येवचें ताका कित्याकी आपणे ताचेर संपूर्ण

जयत व्हरुंक ना म्हणोन धोसुंक लागलें. अपूण ताका वोडन वरन आसांगी, व तो म्हाका? असल्या गोंदोळांत तो शिकालो. पूण तो मनान निषकळंक, भोळो तर, आपूण कण्णोजी, कुयुकत्यांगार! ताचान म्हजेर जीक जोडुंक केदिंच जांवचें ना! चिंतून म्हातारो हासलो. होडें कसल्याच विघ्नां विणे मुकार चलोनंच आसलें. म्हातारयान पर्त्यान आपले हात उदकांत बुडवन आपली मत नितळ धवरुंक प्रयतन केलें. वयर अगसार कुपां सगळ्यान पाप्सून शिंपडयिल्ल्या काप्सा बरीं दिस्तालीं. हवो भिगडचो कसलिंच लक्षणां दिसानातलीं. आतां वाळोन आसचें वारें सगळी रात अशेंच व्हाळतेलें म्हणोन म्हातारो जणासलो. तो, मधें, मधें अपूण सपणेत ना म्हणोन खचीत करुंक घड्येक पावटीं मासळे कुशीक पळेतालो!

चडुणे एका वोरा नंतर पयल्या ताव्याचें (Shark) येणे जालें. ताव्याचें येणे कांय आकस्मीक न्हय आसुल्लें. म्हातारयान मासळेक तोपल्या भालियेक लागोन व्हाळल्ल्या अगाध रगताचो व्हाळो घेते जावन सागोराचा गूंडायेक पावोन ताव्या तसल्या मासळेंक संदेश पांवचो जरूरीच आसुल्लो. तितल्यारच तो रगताचा वासाचें मूळ सोदून एक मैल गूंडाये थावन वयर आयिल्लो! ताणे मूळ सोदून काडल्लें! तोयी जिवान कांय उणो नातलो. धडंग, पुडपुडीत आनी ताचीं भयानक दडामां सोडल्यार पळेवंक सोबीत आसल्लो. तलवार मासळे (sword fish) बरीं दाट निळश्या रंगाची पाट, रुप्या रंगाची पंदली कूस आनी सपाय पातळ कात. ताचा सगळ्या शरीरांत उटोन दिसचो भाग म्हळ्यार तीं भयानक दडामां. तो उप्येवन आस्ताना तीं उगतीं आसानातलीं, घं धांपून आस्तालीं. तो उदकाचे चिक्के सकयल बिल्कूल हालानास्तां उप्येवन आसुल्लो. ताचें पाटीं वयलें नीट शेंपाटें मात्र उदका वयर दिसोन ताची आसोवन कळयतालें. अडचाल्ल्या त्या ताव्याचा दाडामां पाटल्यान बाग्वाल्ले आट साली दांत आसुल्ले.

ते ऊरलेल्या ताव्यांचे बरीं सामान्य पिरमीड आकाराचे दांत न्हय आसुल्ले. ते एका दादल्यान मूट बांधल्ले वेळा दिसचा बोटां बरीं दिस्ताले. दोनी कुशिनीं वाक्राचा दारीं बरीं आसोन म्हातारयाचा बोटां तेदे लांब आसुल्ले. हांका देवान दऱ्याचा दूसऱ्या जीविंक खावन जियेवंक रचल्लें. हांचे बळ, वेग, आक्रमणशीलता दूसऱ्या खंचाय धऱ्या जीवीक नातली देकून तांका कोणंच दुस्मान नातले. लागिंच ताजा रगताचो वास आयिल्ल्यान तो ताटो वेवेगीं उप्येवंक लागलो. ताका पळेल्लेंच मातारयाक झीट उटली. तो कसल्याकी

भिंयेवचो न्हय म्हणोन तो जणासलो. तो भाली उकलन तयार जालो. ताची तकली चुरुकायेन काम करुंक लागल्ली. मुकार कितें करिजे म्हण ताणे घड्येन येवजिल्लें.

मासळेक होड्याक बांधून घेवन बंद्रा कुशीक वेचें ताचें पयण सलीस जातेलें म्हणोन ताणे बिल्कूल चिंतुंकनातलें. ताटो अम्सोरान मासळे सर्शीं येवन असचो ताणे पळेले. तो एक सपाण पळेतेत आसा म्हळ्ळे बरीं ताका भगुंक लागलें. 'तो अपणाचेरयी आक्रमण करुंक पाटीं सरचो न्हय! त्या पयलें हांवे ताचेर आक्रमण करिजे.' ताणे चिंतलें.

ताची तकली क्रमेण नितळोन आयली तरी भरवासो दंडळोन येतालो. आपलें जयत चड वेळ बाळवोंचे ना म्हणोन ताका खचीत जावन येतालें. आपल्या होड्या संगी निश्चल जावन येवन आसचा त्या मासळेचेर दीश्ट गेल्ले बरिंच ताची दीश्ट वेगान उप्येवन लाग्गीं लाग्गीं पावनासचा ताच्याचेर यी आसुल्ली. 'डेंटुसो!' (Mako जातिचा ताव्यांक स्प्यानीश बाषेंत 'डेंटुसो' म्हणतात. हाचो अर्थ 'दांताळो' व व्हडल्या दांतांचो. हे बोंव आक्रमणकारी तशें चुरूक.) 'ये बाबा, ये. तुजा अवयक आदेवस मागोन आयलायमू?'

तो होड्याचा पाटले कुशीन थावन जगलाण्या बाशेन तोंड उरतें करुंच आयलो आनी ताणे शिमटे लाग्गिंच घास मारलो. ताचीं धाडामां बंध जाताना जाल्लो विचित्र अवाज म्हातारयाक आयकालो.

पयलो घास मारुन जाल्लोच ताच्याचो मांडो उदका वयर दिसलो इतलोच. तो दूसऱ्या घासाक आयतो जाल्लो. इतल्यार म्हातारयान क्रिणा वेगान आपली भाली दोनी हातांनी उकल्ली. ताच्याचा नाकाचा नीटायेक दोनी दोळ्यां मधें निशानी धवरून ताणे भाली तोपली. ताच्याची कात उगती जावन मास शिंदल्लो विचित्र अवाज ताका आयकालो. ताणे ताच्याचा मेंद्वकच निशानी धवरल्ली आनी तो चुकलोना. चिरून झेंजारोन गेल्ल्या ताचा त्या दोन हातांनी, ताचा भालियेन, आनी ताचा दुबावास्पद त्राणान ताका सोडन घालुंकनातलें. मतिंतलो धुड निर्धार सोडल्यार ताका आपल्या सक्तेचेर विशेस भर्वासो नातलो. ताटो क्षणान घुंवलो. ताचा दोळ्यांतलो उज्वाड पालवल्लो म्हातारयान पळेले. म्हातारयान भालियेचा मूळाची दोरी पत्यान दोन सुतू आपल्या हातांक घुंवडावन पत्यान ताच्याचेर प्रहार केलो.

तो मेलो म्हणोन म्हातारयाक नक्की जालें तरी ताटो ओपवोंक तयार नातलो. तो उदारो पडलो. शिमटी वारया वेगान भिजायित्त तो मोटार बोट उसाळ्ळेले बरीं उदकांत उसाळ्ळो. ताचीं भयानक धाडामां अवाजासवें उगतीं –बंध जाते

आसलीं. म्हातारयान हाताक बांधल्ली भालियेची दोरी बिगदोंक लागली आनी निमाणे कुडकेच जाली! इल्लो वेळ हें प्रदर्शन संपवन ताटो उदकांत बुडलो. माट लागल्लो. सुमार चाळीस पौंडा मास चोरन वरन गेलो! म्हातारो म्हणालो. मास मात्र न्हय, ताटो म्हातारयाची भाली आनी दोरियी वरन गेल्लो. ताच्यान मासळे वयर केल्ल्या नव्या घायान, नव्यान रगात पाजारुंक सुरू जाल्लें. ह्या रगताचो वास धरन आतां दुस्रे ताटेयी लायन लागोन येतेले! विभाडलेल्ल्या अखंड मासळे कुशीक पळेवंक म्हातारयाक बरें लागलें ना. ताच्यान ताची सोबाय विभाडल्ली. म्हातारयाक अपणाचा कूसिचोच एक मासा कुडको चाबोन काडल्ले बरीं दूक आयलें. अशें जांवचार आसल्लेंच. चिंतून गेल्ले बरीं म्हातारयाक त्या ताच्याचेरयी गवरव उदेलो. तोयी धडंग, सुंदर आसलो. ताणे ह्या आधीं सबार ताच्यांक पळेल्लें. तेदो व्हड 'दांताळो' ताणे एदोळ पळेवंक नातलो! हें चड काळ बाळवोंक साध्यय नातलें! म्हातारयान विषाद पावोन चिंतलें. हांवे मासळेक धरुंकच ना, खटल्यार आड पडोन पेपर वाचून आसलेल्या हांवे हें, फकत एक सपाण देकल्लें जाल्यार कितलें बरें आस्तें!

पूण म्हनशाक हारवोंचे खातीर रचुंक ना! म्हनशाक नास करयेत. हारवोंक साध्यच ना! तो म्हणालो.

'ह्या सुंदर मासळेक जिवेशीं मारलेल्ले खातीर हांव खूब पश्चात्ताप पावतां.' तो चिंतिलागलो. आतां म्हजो वेळ सार्को ना. म्हजा दुरादृश्टा लागोन हांवे म्हजी भालियी होगडावन घेतली. दांताळो, कूरी. हांतू कसलोच दुबाव ना. तो बळवंत. बुद्धंत. पूण हांव ताचे वरनी चड बुद्धंत आसलों. चड बुद्धंत? व्हय गी? ताका दुबाव सुरू जालो. खरें सांगचें तर म्हजें लागीं ताचे लागीं नातलेलें हातेर आसुल्लें!

चिंतचें बंध कर म्हातारया! तुजें काम मुंदरसी. ताणे व्हडल्यान म्हळें.,

'चिंतिनास्ताना रांवचें कशें?' ताणे अपणायितल्याक म्हळें. चिंतचें बंध केल्यार म्हजे थें ऊरता तरी कितें? व्हय, चिंतचें आनी बेसबोल. चिंत्यां, आमचा महान डिम्याजियोक हांवे तकलेक एक बोिल्लें तर कितें ताका कितें भग्तें? तांतू कितें विशेस? तसलें काम कोणयी करीत! पूण म्हजा हातांचाकी ताचा खोटेचें वाडलेलें हाड चड अडकळ म्हण्येतगी? कशें सांगयेता? म्हातारयाचा पांयांक केदनांच कांयच जावंकनासलें. एक पावटीं मात्र, उप्येवन आस्ताना ताणे 'कांच्या मासळे (sting ray)' गुड्डायिल्लें. तिचा तोपणेन थोडो काळ ताचा पांयान स्पर्शच होगडावन घेतल्लो तशें विशेस दूक भगल्ली. कितें तरी खुशालभरीत चिंत्नां मतीक हाड म्हातारया. तूं घर्चे वाटेर आसाय.

हर मिनूट लागीं लागीं जावन आसाय. चाळीस पौंडा मासळे कुडको होंगडावन घेतलो म्हणोन खंत करिनाका. तितलें वोजें हाळू जालें म्हणोन चिंत.

पूण, उदका लोटाचा भितेरल्या कुशीक पावताना मुकार कितें घडात म्हणोन तो चिंतुक पडल्लो. पूण ती घडी येंवचें पयलें कांयच करुंक साध्य नातलें.

'साध्य आसा!' ताची तकली वेगान काम करून आसली. 'एका तांडेलाक म्हजी सुरी बांध्येत!' तो म्हणालो.

ताणे सुरी तांडेलाक बांधुंक सुरू केलीच.

हांव आतां पालतू म्हातारो न्हय! रक्षणात्मक हातेर आसचो म्हातारो! तो हासलो.

आतां प्रशांत वारें वाळोंक लागलें. होड्याचा शिड्या पडद्यान वारें आरावन घेतलें आनी होड्यान चिक्रे वेग आरायलो. तो मासळेचो मुकलो भाग मात्र पळेवंक पडलो आनी ताचें मन प्रफुल्लीत जालें. विषादाचा जाग्यार भर्वासो उदेवन आयलो.

'भर्वासो सांडल्यार जीवन वेरत तितलेंच न्हय, तें एक पातक. आतां पात्कांचें सोड्यां. त्या विश्यांत हांव कांयच नेणा आनी म्हाका जणा जांवकी नाका आनी पात्येणियी ना. मासळेक जिवेशीं मारल्लें पातक जाव्येत. व्हय हांवे म्हाका भुके थावन वांचोंक व दूसऱ्यांक भुकेतलें बचाव करुंक जांवकी पुरो. तशें पळेवंक गेल्यार आमचें हऱ्येक कर्तूबयी पातकच. पात्का विश्यांत चिंतचो वेळ हो न्हय. कृत्यें आधारून जालां. म्हाका मोगोर म्हणोन रचला आनी ताका मासळी जावन रचल्या. सां पेद्रू यी मोगोर जावनासलो तशेंच डिम्याजियोचो बापूययी मोगोर जावनासलो. ताका सक्रड विषयांनी आसत आसुल्ली. ताचे लागीं पत्र नातलें, रेडियो नातलो देकून ताची मत पात्कां विश्यांत मंथन करताली. तुंवे मासळेक फकत खावंक व विकुंक म्हणोन जिवेशीं मारुंक नांय. तूं जल्मान मोगोर जावनासाय. मासळेंक मारचें, धरचें तुजा वृत्तेचो धरम, तो चिंतिलागलो. तो जीवंत आस्तानाय तशेंच तो मेल्या नंतरयी तुंवे ताचो मोग केलाय.

तूं ताचो मोग करन आसाय तर, ताका जिवेशीं मारल्लें पातक न्हय, व्हयमू?' 'तूं गर्जे प्रास चड चिंताय म्हातारया!' ताणे व्हडल्यान म्हळें.

'पूण त्या दांताळ्याक जिवेशीं मारताना तूं खूश जाल्लोय!' ताचा अंतसकर्नान तोपलें. 'तोयी तुजे बरिंच जिवी मासळी खायस करचो जीवी! मेल्ली मासळी न्हय! तोयी भुकेल्लो. देवान रचलेल्ली आनी एक सोबीत, तंद्रुस्त, भयें नातली जीवी.'

‘हांवे ताका म्हजा रक्षणोक लागोन जिवेशीं मारलें.’ म्हातारो व्हडल्यान म्हणालो.

तशें पळेवंक गेल्यार हर जीवी एका न्हय एका रितीन दूसऱ्या जीविचो फायदो उटयता. शोषण कर्ता. मासळी पागचो धर्म म्हाका पोसल्ले बरिंच म्हजो नासयी करता. चेर्को म्हाका जियेवंक प्रेरण दिता, ताणे चिंतलें. भेषटेंच म्हजे भितेर गोंदोळ उबजांवचो नाका. ताणे मुकार बागवोन ताच्यान घास मारल्ले कडे सदीळ जाल्लो मासळेचो कुडको निकळायलो आनी तोंडाक घालन चाबोन चिंवलो. तो ताका रुचीक तशें रोसाळ लागलो. मासा बरीं घ आसुल्लो पूण तांबडो नातलो. बाजारांत सर्व मासळेंचाकी चड मोल मेळचांत कांयच दुबाव नातलो. पूण धऱ्या भितेर मासळेचो सुवाद चड वेळ लिप्तीं उरोंक साध्य नातलें आनी म्हातारो हें बरें करन जणासलो. हवो शांत आसुल्लो. म्हातारयान दोळ्यांक हात आड करन धऱ्या भंवती एक नदर मारली. एक यी होड्याची जळक नातली. होड्या मुकार उप्येवन आसचा हळदुव्या कस्तळा देगेन उबचो मासळ्यो उटोन आसुल्ल्यो. ताका एक सुकणें समेत दिश्टीक पडलें ना.

अशेंच दोन वोगां पाशार जालीं. तो मधें मधें विशेव घेवन होड्याचा बगलेक बांधलेल्या मासळेचे ल्हान ल्हान कुडके कात्रून चाबोन चिंवोन त्राण एकटांय करचें प्रयतन करन थोडो विशेव घेव्यां म्हणोन अणें करन आसल्लो. तितल्यार ताका त्या दोगां पयकित एकलो दिसलो!

आय! तो व्हडल्यान म्हणालो. हो सव्थ कसो तर्जण करचो कळाना. बोवशा एकल्याचा थळ हातां पंदा रुकाट धवर्न खिळे मारचा वगता असलो उदगर भायर पडता जायजे! ग्यालनोस (दूसऱ्या एका जातिचो ताटो) ताच्याक पळेवन तो व्हडल्यान म्हणालो. ताचें त्रिकोणाकाराचें तोंड आनी शिमटी पळेवनच तो वळकालो. मुकार येतेल्याचा पाटल्यान शिमटी धरन दुस्रो एकलो येतालो. मारलिनाचा रगताचो वास सगळ्या धऱ्यांत जाहीर जाल्लो. ताच्यांचा सूक्षीम नाकांक अदळोंक वेळ लागोंक नातलो. ते त्वरितायेन लाग्गीं सरताले. म्हातारयान सुरी शिकारिल्लें तांडेल भालिये बरीं विंचलें. दुकीन सहकार दीवंक आयकानातल्या ताचा हातांनीं ताणे ती वळू विंचली. हात सदीळ करुंक दोन तीन पावटीं दांपून उगते केले आनी ताच्यांची वाट राकोन तयार रावलो.

तांचे खोरया बरीं चप्पट, रूंद तोंड आनी दवो रंग लेपीत रूंद शेंपाटीं दिसोंक लागलीं. ते ताटे माल्दिसांव पडलेल्या वर्गाक सेरवाल्ले. भूक लागल्या वेळा जीव व मेळलें कितेंय पळेयनातले. कितें मेळ्ळ्यारी भोकायताले. तांडेल व होडें! कितेंय चलतालें. तांचे थावन भुशीं घाण येताली.

हे ताटे कितले खतारनाक आसुल्ले म्हळ्यार निदोन आसलेल्या कास्वांचे पांय सयत कातार्ताले. भुकेवन आसल्यार म्हनशाकयी सोडिनातले. तांचे वयर मासळेंचा रगताचो वास व हिमोस आसचियी गर्ज नातली.

देवा म्हजा! ग्यालनोस!! पडपश्यानों. येया, येया.

ते आयलेच. पूण म्याको ताटो आयले बरीं न्हय. एकलो होड्या पंदा रिगलो. म्हातारयान तक्षण शिड्या पडदो निकळायलो. होड्या पंदा थावन ताणे मासळेक घास मारन वोडल्ल्या फोर्साक होडें वयर पंदा जालें. दुस्रो ताटो चिक्रे पयस थावन ताचा चिरून आसुल्ले बरीं दिसचा हळदुव्या दोळ्यांनीं म्हातारयाकच पळेवंक पडलो. ताचें तोंड अर्ध्या चंद्राकृती रितीर उग्तें आसुल्लें. ताचें दांत पाजल्ल्या खोर्वाता बरीं दिस्ताले. एकाच्छाणे जगलाण्या बाशेन तो मुकार रिगोन मासळेर उडलो. पयलेंचा ताव्यान आक्रमण केल्ल्या जाग्यारच ताणे आक्रमण केलें. ताव्याचो पाटी कणो मेंद्वक घडसुंचो जागो अंदाज करुंक म्हातारयाचा हेळल्ल्या दोळ्यांक कश्ट लागले नांत. ताणे तांडेलेंत केल्ली भाली त्या जाग्यार खिणा भितेर तोपली आनी तशीच पाटीं वोडन काडली. ताची मुकली निशानी ताव्याचा हळदुव्या दोळ्यांचेर आसुल्ली. ताटो मासळेर थावन देगेक पर्तालो. तोंडांत आसुल्ले तेदो मासळेचो कुडको घेवन तो उदकांत बुडलो. दुस्रो ताटो होड्या पंदा व्यस्त आसुल्लो. होडें तशेंच दलोन आसुल्लें. म्हातारयान होडें ताव्या थावन पयस केलें. ताटो दीसल्लेंच ताणे देगेक बाग्वोन ताका तोपलें. म्हातारयाची सुरी ताव्याचा दाट काती भितेर विशेस रिगली ना. धाडायिल्ल्या फोर्साक ताचेच हात तशें बावळे दुकांक लागले. अवचीत अघाताक धारलेल्लो ताटो तक्षण उदकांत बुडलो तशेंच मांडो वयर करन पत्यान मासळे वयर आक्रमण करुंक उटोन आयलो. पयलें उदका वयर ताचो मांडो दिसलो. ताचें नाक वयर दीसल्लेंच तडव, म्हातारयान ताचा चप्पट तकलेचेर बळान प्रहार केलो. सुरी तक्षण पाटीं वोडून पत्यान त्याच जाग्यार रिगयली. जाल्यारी मासळे वयलो घास ताणे सदीळ केलो ना. ह्या पावटीं म्हातारयान ताव्याचा दाव्या दोळ्याक तोपलें. तरी, तो थेंच चिडकोन आसुल्लो.

पडपश्या! आनिकी पावोंक ना तुका? म्हातारो पुरासणेन उस्मडतालो ह्या पावटीं ताणे ताव्याचो मेंदू आनी पाटी कणो गडसुंचा लागशिल्या मोव हाडांचेर तोपलें. तीं हाडां मोडल्लो अवाज आयकालो. ताणे तांडेल उळटें करून ताव्याचा धाडामांनी रिगवन उग्तें केलें.

निकळ हांगाचो माट पडलेल्या ताव्या! तुजो जागो थैं. सागोरा थळांत! निकळ, तुजो ईश्ट थैं राकोन आस्तोलो. व तुजी अवय? तो बोबाटलो.

ताणे तांडेल पार्टी वोटलें. सुरी बरी करन पुसून नितळ केली. शिड्याचो पडदो शिर्कावन होड्याची दिशा सार्की केली.

अन्नाड्यानीं मासळेचो बरयान बरो काल्दो वास कुडकोच फारलो. तो रगान कडकडतालो.

शेकर. हो म्हजा गरियेक सांपाडनातल्यारच कितलें बरें आसलें. फकत एक सपाण जाल्लें तरी व्हड ना आसलें. भावा, म्हाका माफ कर. आसें जाता म्हणोन हांवे बिल्कूल चिंतुंक नातलें. सगळें पाड जालें.

ताका मासळे कुशीक बिल्कूल पळेवंक नाका आसलें. रगात सगळें पाजारोन तो पिडेस्ता बरीं दवसेल्लो. ताचो पर्जळीक रुप्याळो रंग माज्वाल्लो. देगेच्यो जांबळी पट्ट्यो मात्र आनिकी तशेंच दिस्ताल्यो.

पयले सुवातेर हांवे गरी घालून इतले पयस येवंकच नोजो आसलें. आमीं दोगी अपायांत सांपाडल्यांव. म्हाका माफ कर भावा. तो म्हणालो.

'तुजो हात सांभाळ, म्हातारया. तशेंच तुजी सुरी तांडेला थावन सदीळ जाल्यागी पळे. तुजे संकश्ट सुरू जाल्यात मात्र!' तो चिंतिलागलो. तांडेलाक बांधलेल्या सुरियेची ताणे परिक्षा केली. सुरिये वरनी अपणा लागीं एक फातोर आसाजे आसलो म्हणोन ताका भगलें. 'तुंवे आनिकी मस्तू वस्तू हाडिजे आसल्यो. हाडुंक नांय! आसलेल्यो वस्तू कशें गळसियेत म्हळ्ळें पळे म्हातारया!' तो हासलो. ताणे दोनी हात उदकांत बुडयले. होडें मुकर चलोनच आसलें.

निमाणे आयलेलो ताटो मासळेचो केदो व्हडलो कुडको गिळन गेलोगी? तो पयलेंचे वरनी मस्तू हाळू जाला तें खंडीत.

पिस्टून गेल्ल्या मासळेचा पंदल्या कूसी विश्यांत ताका चिंतुंकच नाका आसलें. ताच्याचो हरयेक घास केदो आस्तोलो म्हणोन ताका कोणेंय सांगाजे म्हणोन नातलें. ताचे वरनी अकांताची गजाल जावनासलिकी सुत्तुरांतल्या सर्व ताट्यांक, चिक्रे वयर आयल्यार फुंक्या सवें भर्पूर खाणाची वेवस्ता आसा म्हळ्ळो संदेश एदोळच पावोन जाल्लो. एकल्याचा कुटमाक सगळो हिंवाळो काळ पांवचे तेदी मासळी ती जावनासली.

'म्हातारया, तुंवे चिंतचें पूग बंध कर. थोडो विशेव घे. तुजे हात सांभाळ. तुजी मासळी, जी कितें बाकी ऊरल्या ती मुकार येवंक आसचा लुटकारां थावन सांभाळुंक तयार जा.' ताणे अपणाक सांगोंकी पर्त्यान एकलो खोरया तोंडाचो ताटो हाजर जावंकयी सार्कें जालें. तो खावग्या दुक्रा बरीं तोंड इतलें रूंद उग्तें करुंच आयिल्लो! म्हातारयान ताका मासळे वयर आक्रमण करुंक

अवकास दिलो. तो होरबोसान मासळेर पडलो. ताका भंवतिली पर्वा नातली. म्हातारयान तांडेल उकलून ताचा मेंद्व वयर सुरी तोपली. ह्या अवचीत अघातान ताटो पार्टी पर्तालो आनी म्हातारयाची सुरी कुडके जाली! म्हातारो होडें चलंवचांत वेस्त जालो. ताच्यान उदकांत बुडचें दृश्य तो पळेवंकच गेलो ना. ताचीं चिंत्नां धांवतालीं.

ताणे भाली आनी आतां सुरी होगडावन घेतल्ली. फकत एक कोकें, दोन तांडेलां, होड्या दांडो आनी एक मटवो तोणको मात्र ताचे लाग्गीं ऊरलेल्लीं आयदां जावनासलीं. आनी तीं कांयच प्रयोजन नातलीं. तो आयदां र्हीत जाल्लो. ताणी ताका हारवायल्लो. ताणे पत्यांन उदकांत हात बुडयले. ताच्यांक तोणकांत मारन जिवेशीं मारचें त्राण ताचे थें उरोंकनातलें. तरी अपणाक तांका वरेग प्रयतन करतोलों म्हणोन ताणे निचेव केलो. सू-यो अस्तमतेक देंवोंक तयार जातालो. दोळ्यांक उदाक आनी अंत्राळ सोडल्यार दुस्रें कितेंच दिसानातलें. पयलेंचे वरनी वारें जोरान व्हाळतालें. ताका वेगिंच अपूण तच्चक पांवचीं लक्षणां दिसोन आयलीं.

म्हातारया, तूं थकोन गेलाय. दैहीक जावन मात्र न्हय, मानसीक जावनयी!

सू-यो बुडता वरेग कितेंच घडलें ना. ताणे कित्याकगी पार्टी पळेताना ताका मासळेचो वास धरन येवंचा ताच्यांची दुमटे रंगाचीं शेंपाटीं एकापाट एक दिसोंक लागलीं! म्हातारयान होड्याचो नियंत्रण दांडो तशें शिड्याचो पडदो घट केलो आनी हातांत तोणको घेतलो. ताचो तोणको अडेज फुटी लांब आसोन पर्नां तांडेल कात्रून केल्लो. ताचो हाताळो फकत एकाच हातान धरचे बरीं आसुल्लो देखून म्हातारयान तो आपल्या उज्व्या हातांत घट्ट धरून ताच्यांचा येण्याक राकोन रावलो.

पयलें आयिल्ले दोगी ग्यालोनोस ताटे जावनासले. 'मुकार आयिल्ल्याक अम्सोर करिनास्तां सार्कीं निशानी धवर्न नाकारच ना तर मांड्यार मारिजे.' ताणे चिंतलें. ते सांगाताच आयले. आयिल्लेंच एकल्यान कसलीच घळाय करिनास्तां शीदा मासळेचा देगेक घास मारलोच! राकोन आसल्ल्या म्हातारयान ताचे लागसार आसल्याक आपलें बळ सगळें एकटांय करून तोणको वयर उबरावन ताच्याचा मांड्याक वाजायलें. म्हातारयाक एका रब्बराचा वस्तूक मारल्लो अनुभव जालो. ताचें केंची फात्रा बरीं आसुल्लें. म्हातारयान पत्यांन एक प्रहार ताचा नाका वयरच केलो. ताटो मासळे वयलो गळ्ळो. पयस गेल्लो दुस्रो ताटो दांत उगते करन लाग्गीं आयलो. ताचा तोंडांत शिर्कार्ल्लें मासळेचें मास दिस्तालें. ताणे मासळेचेर दुस्रो घास मारलो आनी तोंड धांपलें. म्हातारयान ताचा मांड्या

वयर तोणको भिजायलो. ताव्यान म्हातारयाकच पळेलें आनी मासळेचो व्हडलो कुडको पाप्सून निकळायलो. म्हातारयान ताचेर पत्यान तोणको भिजायलो. तितल्यार ताटो ताणे घास मारन काडुल्लो कुडको गिळुंक म्हणोन देगेक सरल्लो. म्हातारयाचो मार तांचा आंगा वयर पडलो. हांतू कितेंच जालें ना. म्हातारयाक पत्यान रब्बराक मारल्ले बरीं जालें.

पत्यान येरे भिक्नेश्या, येरे. म्हातारो रागान बोबाटलो.

चाबोन काडल्लें मास गिळतेच ताटो पत्यान मासळेर आक्रमण करुंक आयलो. ताणे घास मारल्लोच म्हातारयान ताका तोणक्यांत वाजायलें. ह्या पावटीं ताणे सगळें बळ एकटांय करून जाता तितले उभाराये थावन धाडायलें. ह्या पावटीं ताणे ताव्याचा मेंदूचा मूळाक निशानी धवरल्ली. पयलें मारल्ल्या जाग्यारच ताणे पत्यान मारलें. तो मासळे वयलो बगलेक निसरलो. तो पत्यान आक्रमण करुंक म्हातारो राकोन रावलो पूण तो आयलो ना.

म्हातारयान समधानेचो श्वास सोडतां म्हणताना चिक्रे मुकार एकलो भंवाडे काडन उप्येवन आसचो ताका दिसलो. ताणे तांका जिवेशीं मारलां म्हणोन तो पात्येवंक नातलो. तो एक काळ आसल्लो. पूण ताणे तांचेर मरणांतीक हल्लो केला म्हणोन तो जणासलो. ताचा हातांत तोणक्या बदलाक बेसबोल बेट आसुल्लें तर खंडीत जावन तो पयलेंचाक निदायतो म्हळ्ळें धैर ताका आसल्लें. ताका मासळे कुशीक पळेवंकच नाका आसलें. मासळेचो अर्धो भाग ताव्यानीं भोकावन व पिस्डोन सोडला म्हणोन तो जणासलो. तो ताव्यां संगी व्यस्त जावनासल्या वगता सू-यो बूडल्लो.

'थोड्याच वेळान काळोक पडतोलो आनी हवानाचे दिवे जळोन आसचे देक्तोलीं. हांव उदेंती कुशीक आसां तर नव्या बीचा वयले दिवे दिस्तेले.'

'अपूण चड पयस आसचों ना.' म्हणोन ताका भगुंक लागलें. ताचे विशीं, चेर्को एकलो सोडल्यार दुस्रे कोणी विशेस खंत करचे नांत म्हणोन तो चिंतिलागलो. पूण चेर्क्याक ताचे वयर खंडीत भर्वासो आसा म्हणोनी तो जणासलो. ताका अशेंय भगुंक लागलें की प्रायेस्त तशेंच दुस्रे मोगोरखी खंडीत अपणाविशीं चिंतुंक आसात. 'तितलो वायट न्हय म्हजो गांव!' म्हातारयान चिंतलें.

ताचे संगी पयण करून आसल्ल्या मासळे संगी आतां उलवंक साध्यच ना म्हणचे तितली परिस्थिती भिगडोन गेल्ली. ताचा भावाक अपमानीत केल्लें.

बावा, तूं कसो आसल्लोय, अर्धो जालाय! पयल्या सुवातेर हांव इतले पयस आयलेल्ले खातीर पश्चात्ताप पावतां. आमचें दोगांयचें सत्यानास जालें.

दोगांचेंच न्हय. त्या ताट्यांनिय जीव होंगडायसो केलो. हांवे आनी तुंवे मेळोन! भावा, तुजा जिण्येंत कितल्या जिवांक लगाड काडलाय? तुजा तकलेर ती भाली अशेंच तोपली म्हणोन चिंतायगी?

अपूण तो मासळी जाल्लों तर त्या ताट्यांक कितें करतों म्हणोन चिंतुंक पडलो. ताका मासळेचा त्या लांब बोंचिचो उगडास आयलो. अपणा लाग्गी एक कोयतो आसुल्लो तर, मारलिनाची तलवारे तसली बोंच कातरन ताट्यां लाग्गी झगडोंक गळ्ळिस्तों म्हणोन ताणे चिंतलें. ताचे लाग्गी कोयतो सोड्यां, सुरियी नातली. मासळेची बोंच तांडेलाचा मूळाक बांधल्ली तर कसलें एक आयद जातें! ताणी दोगांयनी मेळोन ताट्यां लाग्गी झगडलेल्ले बरीं जातें. ते आतां हारी हारिनीं रातिचें येतीत तर तूं कितें करतोलोय? ताणे अपणाकच सवाल केलें.

मोरतां पऱ्यांत झगडतोलों! तो म्हणालो.

पूण, फकत वारें, पडद्याचो अवाज सोडल्यार कुसकूट उज्वाड नातलेल्या त्या काळक्या रातीं ताका अपूण एदोळच मेलां कोण्णा म्हळ्ळे बरीं एकसूरपोण भगुंक लागलें. ताणे दोनी थळ हात जोडले. त्या स्पर्शांत जीव आसुल्लो. ते दुकाले! म्हळ्यार, तो मोरोंक नातलो.

तो होड्याचा पाटल्या कुशीन वोणकोन रावोन अपूण अजून मोरोंकना म्हणोन खचीत करिलागलो. ताचा बावळ्यांनिय ह्या गजालीक साक्स दिली.

ताचा गरियेक मासळी लागल्यार ताणे मागणीं भासायिल्लीं. तो आतां मागणीं म्हणचा स्थितेर नातलो. तो थकल्लो. ताणे एक तोपरो विंचून खांदार घालो. पाटल्या कुशीक बसोन होडें चलयलागलो. तो उदेंती कुशीक उज्वाडाचीं खुणां देकोंक लागलो. ताचीं चिंत्नां मासळे कुशीं गेलीं. ताचा अंदाजार अर्धी मासळी ऊरल्ली. अदृश्ट बरें आसल्यार आर्धी मासळी पुणी मेळोंक आसा. मुख्य जावन अदृश्ट जाय. तूं केदना धऱ्यांत इतले पयस पावलयगी, तेदनांच तुजें अदृश्ट होड्यावन घेतलेंय! दुस्रो एक ताळो ताचीं खेळकुळां करिलागलो. पिसांटा बरीं चिंतिनाका. जेमे नास्ताना होडें चलय. तुजें अदृश्ट पूरतें खाली जावंकयी ना आस्तेलें.

‘अदृश्ट घेंवचे बरीं आसुल्लें तर?!’

‘व्हय, व्हय! कितें दीवन घेतोय? होंगडावन घेतलेल्ली भाली, कुडके जाल्ली सुरी? दोन नाकारी हात?’ दऱ्यांत आयशीं आनी चार दीस होंगडावन तुंवे घेंवक प्रयतन केल्लेंयमू?’

‘पिसांट विचार सोड म्हातारया. अदृश्ट सबार रूपांनीं येता. तें वोळकोंचे दोळे आसाजे, तितलेंच.’

‘कसल्या रूपारयी येंवदी. हांव कितेंय फारीक करुंक तयार आसां. वेग्रीं उज्वाडल्लें तर!’

‘म्हातारया तूं सबार चिंताय.’

‘ह्या घड्णे हांवे आशेंवचें अदृश्ट. तितलेंच.’

तो मोरोंकना म्हणोन ताका खात्री जाल्लें. त्या दूकिंती चिक्रे आरामायेन बसोन होडें चलवंक ताणे चिंतलें. बोवशा, वोरं रातिचीं धा जाल्लीं. श्हेराचा दिव्यांचो उज्वाड पयस उदकाचेर प्रतिफलन जातेत आसलो. वारें चडल्लें. धन्यो उचांबळीत जाल्लो. ताणे दिव्यांचा उज्वाडा कुशीक होडें चलयलें. ताणी पत्यांन आक्रमण करचें निघंट जावनासलें. हातांत कसलेंच आयद नास्तां काळोकांत एकलो कितें करुंक सकत? त्या वयर तो एकदं थकल्लो. ताचें आंग, बावळे, हात, पांय दुकाले. त्या इड्यांत रातिचें हिंव ताची असकत कूड मिर्मिरायतालें. ताका पत्यांन एक पावटीं तांका फूड करून झगडोंक नाका आसुल्लें.

पूण, मध्यान राती इतल्याक ताणे झगड्याक देंवाजेच पडलें, आनी तें व्यर्थ म्हणोन तो बरें करन जणासलो.

ह्या पावटीं ते एकेकलेच आयले नांत. हिंड बांधून आयले. तांचें येणें तांचा शेंपाट्यानीं उदका वयर वोडून येंवचा गेरया वर्वीं मात्र कळतालें. म्हातारो जाग्रूत जालो. ते मासळे वयर येवन पडल्लेंच ताणे तांचा चप्पट मांड्यांक धाडावंक सुरू केलें. तांचा धाडामांनी मासळेक पिटो करचो अवाज आयकोंक लागलो. तांचा मस्तेन होडें भिरांकूळ रितीन धलोंक लागलें. ताका कितेंच दिसानातलें. तो अंदाजार, अवाज येंवचे कडेन धाडावन आसुल्लो. एकाच्छणे ताचो दांडो शिकॉन वयर उकलुंक जालो ना आनी दुस्रे घड्णे ताचो दांडो ताचा हाता थावन नपंयच जालो! ताणे होड्याचें सुंकाण वोडन काडलें आनी दोनी हातांनी धरन उदका वयर बडवंक सुरू केलें. पूण तांची संख्या चड आसल्ली. म्हातारयाक होड्याचा पाटल्यान, मुकल्यान, तशें पंदा थावन चलोन आसचा आक्रमणाक एकाच वेळार कशें फूड करचें म्हणोन समजालें ना. चारांय कुशीं थावन ते मासळेक पाप्सून आसले. ताणी पिसुडलेल्ले मासाचे दवेच कुडके उदकांत बुडोन वेचे दिस्ताले. निमाणो एक मासळेचा मांड्याक आक्रमण करिलागलो. ‘सर्व संपदलें!’ म्हातारयाचो ताळो फुमार जालो. अपलो राग, हताशा, दूक सकड एकटाय करून ताणे सुंकाण दोनी हातांनी धरन बळान मासळेचा मांड्याक घास मारल्ल्या ताट्याचा मांड्या वयर परत, परत भिजायलो. सुंकाण मोडल्लो अवाज आयकालो. म्हातारयाचा लाचार कुडिंत असलो आवेश भरल्लो की मोडल्लें सुंकाण्च ताणे भालिये बरीं ताट्याचेर तोपलें. ताची धार

भालिये बाशेनंच आसली ती ताव्याचा कुसळांत रिगली. ती ताणे वोडन काडून पत्यान तोपली. ताटो बगलेक सरलो. तोच हिंडांतलो निमाणो ताटो जावनासलो. तांका खावंक कांयच उरेंक नातलें. म्हातारो स्थब्ध जाल्लो. ताचा तोंडांत कितेंगी आडूक पियेल्ले बरीं वोरडो येवंक सुरू जालो. तें सगळें ओ क करन ताणे धऱ्यांत थुकलें.

सयतानाचा पिलांनो, धरा. हें यी खाया!! खुशी पावा. तुमीं एका म्हातारयाकयी जिवेशीं मारलो. ताणे म्हळें.

अपूण संपूर्ण हारवालो म्हाणोन म्हातारयाक खचीत जालें. ताणे मोडुल्ल्या सुंकाणाचो दांडो परिक्षा करन पळेलो. होड्याक नियंत्रीत करयेंत म्हाणोन ताका भगलें. होड्याची दिशा सार्की करन, भुजांचेर तोपरो पांगून तो शांतेन बंद्रा कुशीक होडें चलयलागलो. ताची मत संपूर्ण रिती जाल्ली. कसल्याच भावनां विनः शून्य जाल्ली. मासळेचेर तेणे हेणे शिकारल्लें उश्टें मास खावंक म्हाणोन दुस्रे दुस्रे ताटे येवंच आसले. ताका तांची पर्वाच नातली. ताची मत फकत होडें चलवचारच केंद्रीत जाल्ली. होडें बोव हाळवायेन कसल्याच रगळ्यां विणे चलोन आसुल्लें. ताची जडाय हाळू जाल्ली. सुंकाण्याचो तोणको मोडल्लो सोडल्यार होड्याक कसलोच मार जावंक नातलो. ताका उदकाचा लोटांत रीगल्लो अनुभव जालो. पयस, धऱ्या देगेचा झोपड्यांचो उज्वाड आतां स्पश्ट दिसोंक लागलो. अपूण खंय आसां म्हळें स्पश्ट चित्रण ताका लाबलें. आपल्या ठिकाण्याक शाबितायेन पांवचो भर्वासो ताका आसल्लो. वारें कसोय आमचो ईश्ट.. थोडे पावटीं! म्हाणोन ताणे उपरांत कुडसिलें. धऱ्योय ईश्टच! इश्टां तशें दुस्मानां सवें. ताका आपल्या हांतुळनाचो उगडास आयलो. हांतुळनयी म्हजो जिवाचो ईश्ट. विशेस जावन तूं हारवाल्ल्या वगता. ताचा वरती भुजावण दुस्री ना.

‘म्हातारया तूं कित्याक हारवालोय?’

‘अशेंच. हांव मेर मिर्वोन मुकार गेल्लों.’

तो बंद्राक येवन पावताना ‘टेरेस’ हाचे दिवे जळनातले. सगळो गांव गाढ निदेंत आसा म्हाणोन तो जणासलो. हाळवायेन वाळोन आसल्ला वारयाचो वेग आतां चडल्लो. बंद्रा सगळें शांत आसल्लें. तो खडपांचा पंदा एका फात्राळ्या जाग्याक येवन पावलो. ताका कुमक करुंक थैं कोणंच नातले वर्वीं ताणेंच होडें ताका जाता तितले वयर वोडून हाडन एका फात्राक बांधलें. शिडें देववन पडदो दोडी केलो आनी खांदार चडवन चलोक लागलो. तेदना ताका जाल्ल्या पुरासणेची तीव्रता कळोंक लागली. ताणे एक घडी भर रावोन होड्या कुशीक

पळेलें. रसत्या दिव्यांचा प्रकासाक होड्याक बांधलेल्ल्या मासळेची शिमटी होड्याचाकी लांब उटोन दिस्ताली. तितलेंच न्हय, मासळेचो दवोच पाटी कणो, ताचो बृहद रितो मांडो, ती लांब तलवार बोंच!

तो पत्यान वयर चडोंक लागलो. तकलेक पावताना तो दांटोन खांद्या वयल्या शिड्या समेत सकयल पडलो. ताणे उटोंक प्रयतन केलें तरी जालें ना. तो शिडें व्हावोन थेंच बसलो आनी रसत्याक पळेलागलो. पयशिल्यान एक माजार पाशार जातेत आसचें म्हातारयान पळेलें. थोडो वेळ तशेंच बसोन ताणे शिडें सकयल धवरलें आनी उटलो. पत्यान शिडें उकलन घेवन तो आपल्या बिडारा कुशीक चलोक लागलो. बिडाराक पांवचे पयलें ताका पांच पावटीं विशेव घेंवचो पडलो.

आपल्या बिडाराक पावल्लेंच म्हातारयान शिड्याचो खांबो हर्शेंचा जाग्यार धवरलो. काळोकांत सास्यल्ल्या ताचा हाताक उदकाची बोटल मेळ्ळी. उदाक पियेवन तो खटल्यार वोमतोच गळ्ळो. साकाळीं चेक्यांन येवन दारांतल्यान भितेर तिळताना म्हातारो गाढ निदेंत आसल्लो. आज वारें वादाळ जोरान आसुल्ले वर्वीं कोणंच मोगोर उदकाक देंवोक नातलो. चेको सदांचे सवये फर्माणे म्हातारयाचा बिडाराक आयिल्लो. ताणे म्हातारयाचा नाकाक बोट धरन पळेलें. ताचो उस्वास चलोन आसल्लो देकोन ताका समाधान जालें. ताणे म्हातारयाचे हात पळेले आनी हुसकारोन रडोंक सुरू केलेंच.

निमाणे तो उटोन कोफी हाडुंक म्हणोन थें थावन भायर आयलो. रडोन्च रस्तो उत्रोंक लागलो. तो बंद्राक पावताना म्हातारयाचा होड्या भंवती लोकाचो व्हड जमो कुडसाल्लो. एकलो इजार वयर पत्यांत दोडून एका दोरियेंत होड्या देगेक बांधल्ल्या मासळेचें अस्थी पंजर मेजून आसुल्लो.

म्हातारो कसो आसा? कोणेंगी व्हडल्यान विचारलें.

निदला. चेक्यांन जाप दिली. ताणे रडोन आसचें ते पळेतात म्हळ्ळें ताका पडोन वचोंक नातलें.

नाका थावन शिमटे पत्यांत भर्ती अट्टा फुटी लांब!!' मेजून आसलेलो उदगारलो.

कांयच अज्याप ना! इतलें सांगोन चेको टेरेसाचीं मेटां चडोंक लागलो.

ताणे वयर चडोन एक जग कोफी विचारली. हून हून आसोन चिक्रे खडकच आसोंदी. तो म्हणालो.

दुस्रें कितेंय?

आतां कांय नाका. ताका खावंक कितें जाय तें विचारन पत्यान येतां.

व्हाह. मासळी तरी कसली!! म्हजा जल्मांतच पळेवंक नातली! तुंवे काल धरल्ल्यो त्यो दोन मासळ्योय एकदं लायेक आसल्यो! होटलाचो धनी सांगालागलो.

म्हजा मासळेंक माती पडोंदी. चेक्यारन पत्यारन रडोंक सुरू केलें.

कसलेंय पीवन जाय गी पुता?

नाका. दयाकरन सांतियागोक धोसिनाकात म्हणोन तांका सांग. हांव पाटीं येतां.

हांव खूब दूक पावलां म्हणोन सांतियागोक सांग. तो म्हणालो विषादनीय ताळ्यान.

देव बरें करूं. इतलें सांगोन तो म्हातारयाचा बिडाराक गेलो आनी तो उटता पज्यांत ताचा बगलेन बसलो. अक्रेकी म्हातारयान दोळे उगते केले. पूण, तशेंच घुंवोन पर्तून निदलो. तो उटताना कोफी हून करुंक म्हणोन चेर्को थोडीं लांकडां हाडुंक म्हणोन भायर गेलो.

अक्रेकी म्हातारो उटलो.

तशेंच वोणकोन बस. उटानाका. धर, कोफी हाडल्या, पिये. म्हातारयान कोप घेतलें आनी पियेलो.

मानोलीन, ताणी म्हाका हारवायलें पुता. हांव सलवालॉ. तो म्हणालो.

ताणे तुका हारवोंकना. मासळेंन.

तें व्हय. हें सर्व उपरांत घडल्लें.

फेड्रिको तुजें होडें सांभाळतेत आसा. तो मांडो कितें करुंक चिंतलांय?

जाय तर फेड्रिको घेंवदी. तो फडन जाळिंत गळसव्येत.

तुजी मोडल्ली सुरियेची भाली?

तुका जाय तर धवरन घे.

ती म्हाका जाय. ऊरलेल्या वस्तूं विश्यांत आमीं उपरांत पळेव्यां.

म्हाका सोधलेंगी?

नास्तां? कोस्ट गार्ड, विमानां.

अपणा इतल्याक तशें मासळे लाग्गीं उलवन आसल्ल्या म्हातारयाक दूसऱ्या म्हनशान उलंवचे आयकोन संतोस जालो.

इतलो विशाल दऱ्यो. एदेशें होडें! तांका दिसाजेमू!?

अपणा लाग्गिंच आनी मासळे लाग्गीं उलवन आसलेल्या म्हातारयाक एका जीव जीव म्हनशा लाग्गीं उलवन आसचें चिंतुनच संतोस जालो.

तूं इतले दीस ना आसुल्लें म्हजान बिल्कूल सोसुंक जावंक ना. चेर्को म्हणालो.

तुंवे कितें धरलेंय?

पयल्या दिसा एक. दुस्रे दिसा एक. तिस्रे दीस दोन.

व्हाव!.

फाल्यां थावन हांव तुजे सांगाताच येतां.

ना, ना. म्हजी शनी आनिकी सुटोक्ना. सुटचे बरिय दिसाना.

तुका अदृश्ट नातल्यार व्हड ना. हांव तुका अदृश्ट हाडन येतां. चेर्को म्हणालो. तुजा घरचीं?

तीं कितेंय म्हणोंदीत. म्हाका पडोन वचोंक्ना. काल हांवे दोन मासळ्यो धरल्यात. म्हाका आनिकी मस्तू शिकोंक आसा.

आमचे लागीं होड्यार केदनांय एक बरी भाली आसाजे. ती खंचाय फोर्ड गाड्येचा ब्लेडिंत करव्यत. बरी धार आसाजे पूण टेंपर दिववंक नोजो. वेगीं मोडतात. म्हजा सुरिये बरीं.

ब्लेडिचें म्हजेर सोड. हांव दुस्री सुरी तयार करयतां. चेर्को म्हणालो.

हें शीतळ वारें आनीक कितले दीस आस्ता खंय?

दोन तीन दीस म्हणतात. त्या पासून हांव सकड तयार करतां. त्या पयले तूं तुजे हात गूण कर. चेर्को म्हणालो.

हातांचे सोड, ते हांव पळेवन घेतां. काल रातीं थुक्ताना, हर्ध्यांत कसलेंगी मोडल्ले बरीं भगलें. म्हातारो म्हणालो.

तूं आनिकी इल्लो विशेव घे. तुका एक नितळ खोमीस तशेंच खावंक, हातांक पुसुंक कितें पुणी हाडन येतां. तो म्हणालो.

हांव नातल्ले दीस थावन आज पन्यांतली पत्रां मेळ्ळ्यारी हाड.

जायत, जायत. तूं आतां विशेव घे.'

मासळेचो मांडो घे म्हणोन फेड्रिकोक सांगोंक विस्रनाका.

ना, ना. म्हणोन चेर्को दोळ्यानीं दुकां गळयित्त गेलो.

त्या दीस दनपरा टेरेस होटेलांत प्रवासी भरोन गेल्ले. सबार लोक हातांत बियराचीं केनां हातांत घेवन सकयल धन्याक पळेवन आसले. खाली बियराचीं क्यानां तशें मोरोन पडलेल्या मासळें मधें एका स्त्रीयेक धन्याचा ल्हारांचेर धलोन आसचें म्हातारयाचें होडें दिसलें. होड्या वरनी होड्याचा बगलेक ल्हारांचेर वयर सकयल धलोन आसल्लें लांब धवेंच अस्थिपंजर आनी ताची धवीच लांब शिमटी पळेवन ती अज्यापली.

तें कितें? तिणे कुतूहलान कुशीन पाशार जाल्ल्या वेयटरा लागीं विचारलें.
तो टिबुरोन जातिचो ताटो मेडम. तो म्हणालो. तो त्या मासळेचा अस्थिपंजराची
काणी सांगोंक आसुल्लो.

ताच्यांक इतली सौभीत शिमटी आस्ता म्हण हांव नेणासलीं! ती म्हणाली.
हांवी नेणासलों! तिचो सांगातियी उदगारलो.

म्हातारो कसल्याचीच पर्वा नास्ताना पत्यांन गाढ निदे वश जाल्लो. वोमतोच
निदोन आसलेल्या ताचा बगलेन बसोन आसल्लो चेर्को तो उटोंक राकालो.

– समाप्त –

आशावादी प्रकाशनाचीं डिजिटल पुस्तकां

डिजिटल ई-पुस्तकां (२००५ थावन)

आशावादी प्रकाशन



सागोराच्या वाटेच्यो झरी (२००५: कन्नड)
 लोकडावन (कन्नड, नागरी, रोमी)
 पयणारी जर्नल (कन्नड)
 पयणारी जर्नल (नागरी)
 पयणारी जर्नल (रोमी)
 सूरयो उदेला (कथा संकलन: कन्नड)
 विलफी रेबिंबसाच्यो कथा (कन्नड)
 विलफी रेबिंबसाच्यो कथा (नागरी)
 विलफी रेबिंबसाच्यो कथा (रोमी)
 कथाविहान (कथापाठ अध्ययन, कन्नड)
 कथाविहान (कथापाठ अध्ययन, नागरी)

चल दोन चंद्रांक (कथापाठ अध्ययन, नागरी)
 चल दोन चंद्रांक (कथापाठ अध्ययन, कन्नड)
 नवी दिशा (मोनिका डे'सा, नागरी)
 अंतरनाद (उर्जिता भोबे, नागरी)
 अंतरनाद (उर्जिता भोबे, कन्नड)
 सिसिफस तेंगशेर (शैलेंद्र मेहता, कन्नड)
 इंद्रधोणू उदेव (उदय म्हांबरो, कन्नड)
 मनस्फोट (सियालिनी फेर्नांडीस, नागरी)
 मनाचें नातें (फिलोमेना सांफ्रात्सिस्को, नागरी)
 पडसाद (वल्ली क्वाड्रस, नागरी)
 पडसाद (वल्ली क्वाड्रस, कन्नड)
 क्याथरीन रोड्रिगसाच्यो कथा (कन्नड)
 सांकव (वल्ली क्वाड्रस, नागरी)
 सांकव (वल्ली क्वाड्रस, कन्नड)
 अपलो पर्की (प्रसन्न निड्डोडी, कन्नड)
 अपलो पर्की (प्रसन्न निड्डोडी, नागरी)
 फांत्यापाराचें सपण (वाल्टर नंदळिके, कन्नड)
 छाबूक आनी हेर कथा (रोनालड मोंतेरो, कन्नड)
 सत्यकाम (आर. एस. भास्कर, नागरी)
 तांब सूरया हांव (प्रकाश द. नायक, नागरी)
 मायी (सरस्वती द. नायक, नागरी)
 कवी आनी कविता (शरतचंद्र शेणय, नागरी)
 मौन शब्ध (एन. बालकृष्ण मल्लय, नागरी)
 आत्मनाद (वैषणवी पी. रायकर, नागरी)
 साळकाच्या सिरिवंताच्यो कथा (अध्ययन, कन्नड)
 साळकाच्या सिरिवंताच्यो कथा (अध्ययन, नागरी)
 म्हातारो आनी दर्या (जे. वी. कारलो, कादंबरी)

डिजिटल आ(आडियो) पुस्तकां (२०१८ थावन)

कथादायज (२५ कथा)
 सूरयो उदेता (२७ कथा)
 मायानगरी (३२ कथा)

सूरयो उदेला (२७ कथा)
 कथामूथ (२० कथा)
 लोकडावन (कवितेचें आडियो संकलन)

आशावादी प्रकाशन



यदाहं जीवमि, अहमाशंसे